Vals. Bibl. maj. S. J.
10 7

D
96

EXERCITIA SPIRITVALIA B. P. IGNATII LOYOLÆ.

SEMINAR. ... VISSENS

ROMÆ,
In Collegio Romano eiuſdem Societatis.
Anno Domini . M. DC. XV.

SVPERIORVM PERMISSV.

ANima Chriſti ſanctifica me, Corpus Chriſti ſalua me, Sanguis Chriſti inebria me, Aqua lateris Chriſti laua me, Paſsio Chriſti conforta me, ò bone Ieſu exaudi me, intra tua vulnera abſconde me, ne permittas me ſeparari à te, ab hoſte maligno defende me, in hora mortis meæ voca me, & iube me venire ad te, vt cum Sanctis tuis laudem te in ſecula ſeculorum. Amen.

PAVLVS PAPA TERTIVS,

Ad perpetuam rei memoriam.

PAſtoralis officij cura, in vniuerſum Chriſti gregem nobis commiſſa, & diuinæ gloriæ ac laudis amor facit, vt ea quæ ſalutem animarum, & ſpiritualem earũ profectum iuuant, amplectentes, vota eorum, qui aliquid, quod fouere, & nutrire pietatem in Chriſti fidelibus valeat, à nobis expoſcunt, ad exauditionis gratiam admittamus. Cum ergo (ſicut dilectus filius, nobilis vir, Franciſcus de Borgia, Dux Gandiæ, nobis nuper exponi fecit) dilectus filius Ignatius de Loyola, Præpoſitus Generalis Societatis IESV, per Nos in Alma Vrbe noſtra erectæ, & per Nos auctoritate Apoſtolica confirmatæ; quædam documenta, ſiue Exercitia ſpiritualia, ex ſacris Scripturis, & vitæ ſpiritualis experimentis elicita, compoſuerit; & in ordinem, ad pie mouendos fidelium animos, aptiſſimum redegerit; illaque Chriſti fidelibus, ad ſpiritualem conſolationem, & profectum magnopere vtilia, & ſalubria eſſe, non ſolum fama, ex plurimis locis allata, prædictus Franciſcus Dux didicerit; ſed etiam experimento manifeſto, cum Barcinone, tum Valentię, tum Gandiæ, id compertum habuerit. Quare idem Franciſcus Dux nobis humiliter ſupplicari fecit, vt documenta, & ſpiritualia Exercitia prædicta,

dicta,quo latius eorum fructus pateat, & plures Chriſti fideles, maiori cum deuotione ad vtendum illis, inuitentur, examinari facere: &,ſi approbatione, & laude digna inueniremus, approbare, & laudare, aliaſque in præmiſſis opportune prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui documenta & Exercitia huiuſmodi examinari fecimus, & quæ teſtimonio, ac relatione, dilecti filij noſtri, Ioannis Tit. S Clementis, Presbyteri Cardinalis Burgenſis Epiſcopi, ac hæreticæ prauitatis Inquiſitoris, & venerabilis Fratris noſtri Philippi Saluciarum Epiſcopi, ac dictæ Vrbis noſtræ in ſpiritualibus Vicarij generalis, nec non dilecti filij Ægidij Foſcararij, noſtri Sacri Palatij Magiſtri, nobis deſuper facta, pietate, ac ſanctitate plena, & ad ædificationem, & ſpiritualem profectum fidelium valde vtilia, & ſalubria eſſe, & fore comperimus: debitum etiam reſpectum ad fructus vberes, quos Ignatius, & ab ipſo inſtituta Societas præfata in Eccleſia Dei vbique gentium producere non ceſſant; & ad maximum adiumentum, quod ad id prædicta Exercitia attulerunt, non immerito habentes: huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, documenta, & Exercitia prædicta, ac omnia & ſingula in eis contenta, auctoritate prædicta, tenore præſentium, ex certa ſcientia noſtra, approbamus, collaudamus, ac præſentis ſcripti patrocinio, communimus. hortantes plurimum in Domino, omnes

& ſin-

& ſingulos vtriuſque ſexus Chriſti fideles vbilibet conſtitutos, vt tam pijs documentis, & Exercitijs vti, & illis inſtrui deuote velint. Nec non concedentes, vt huiuſmodi documenta, & ſpiritualia Exercitia imprimi, á quocunque bibliopola per prædictum Ignatium eligendo, libere & licite valeant. Ita tamen, vt poſt primam editionem, ſine conſenſu eiuſdem Ignatij, vel ſucceſſorum eius, nec ab hoc, nec ab alio omnino, ſub excommunicationis, & 500. ducat. pijs operibus applicandorum, pœna imprimi poſſint. Ac mandantes nihilominus vniuerſis, & ſingulis locorum ordinarijs, ac perſonis in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutis, & cathedralium, ac metropolitanarum Eccleſiarum Canonicis, & earundem ordinariorum Vicarijs, in ſpiritualibus, generalibus, & officialibus vbilibet conſtitutis, quatenus ipſi, vel duo, aut vnus eorum, per ſe, vel alium, ſeu alios cuiuſuis de Societate prædicta, vel alijs, quorum intererit in præmiſſis ſpiritualibus Exercitijs, efficacis defenſionis pręſidio aſsiſtentes, faciant auctoritate noſtra, illos dicta conceſsione, & approbatione pacifice frui, & gaudere: non permittentes eos, per quoſcunque, contra præſentium tenorem quomodolibet moleſtari: contradictores quoſlibet, & rebelles, per cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, ac alia opportuna iuris remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendo: Inuocato etiam ad hoc (ſi opus fuerit) auxilio brachij ſecularis. Non obſtanti-

bus fel. rec. Bonifatij Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri de vna, & Concilij generalis de duabus dietis, dummodo vltra tres, aliquis auctoritate præſentium non trahatur; & quibuſuis alijs Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrarijs quibuſcunque. Aut ſi aliquibus communiter vel diuiſim, ab eadem ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas, non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiuſmodi mentionem. Volumus autem, quod præſentium litterarum tranſumptis, manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius Prælati, ſeu perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, munitis, plena fides vbique habeatur, & illis ſtetur, tam in iudicio, quam extra, ac ſi originales litteræ exhiberentur, & oſtenderentur. Datum Romæ apud Sanctum Marcum, ſub annulo Piſcatoris, die vltimo Iulij, Milleſimo quingenteſimo quadrageſimo octauo, Pontificatus noſtri Anno XIV.

Blo; El. Fulginen.

Teſtimonia eorum, quibus cenſura Exercitiorum eſt commiſſa.

In prima tranſlatione.

Legimus omnia in volumine hoc digeſta, nobiſque valde placuerunt, & ad animarum ſalutem in primis conducibilia ſunt viſa.

Cardinalis Burgenſis.

Concedimus, vt opus hoc, omni laude dignum, & Chriſtianæ profeſſioni valde proficuum, imprimatur.

Philippus Vicarius.

Non poterunt tam ſancta Exercitia non maximum commodum præſtare cuilibet ſtudioſo. Ideo obuijs etiam vlnis amplectenda ſunt.

F. Aegidius Foſcararius, Magiſter Sacri Palatij.

In ſecunda tranſlatione.

Legimus ſpiritualia hæc Exercitia, placentq. nobis valde: & digna iudicamus, quæ ab omnibus orthodoxæ fidei cultoribus recipiantur & magni fiant.

Cardinalis Burgenſis.

Concedimus, vt opus hoc, omni laude dignum, & Chriſtianæ profeſſioni valde proficuum, imprimatur.

Philippus Vicarius.

Cum nequeat ſubſiſtere diu Chriſtiana religio ſine exercitijs, & meditationibus aliquibus ſpiritualibus (in meditatione enim, inquit vates, exardeſcit anima mea) nullas arbitror magis opportunas his, quæ proculdubio ex ſcripturarum ſtudijs, & longo rerum vſu natæ ſunt.

F. Aegidius Foſcararius, Magiſter Sacri Palatij.

Quidam de Societate Ieſu, deuoto lectori eiuſdem Societatis. S. in Domino.

HÆc documenta, ac ſpiritualia Exercitia, quæ non tam à libris, quam ab vnctione ſancti Spiritus, & ab interna experientia, & vſu tractandorum animorũ edoctus, noſter in Chriſto Pater M. Ignatius de Loyola Societatis noſtræ inſtitutor, & Præpoſitus Generalis (vt præmiſſum eſt) compoſuit, ab idiomate Hiſpanico in Latinum, duobus modis ſunt verſa: altera verſio, non ſolum ſenſum ſenſui, ſed pene verbum verbo: altera (quæ viſa eſt præferenda) ſenſum tantum ſenſui, ſed fideliter reddebat. Cum autem Exercitia hæc, vt ſatisfieret quorumdam, & pręcipue Illuſtriſsimi Ducis Gandiæ, Franciſci de Borgia deuotioni, qui optabat approbari ea Sedis Apoſtolicæ auctoritate, quæ iampridem & ſpiritualis plurimorum omnis generis, & conditionis hominum profectus (qui per ea ſpiritum Domini vel hauſerant, vel mirum in modum auxerant) vbique approbauerat: cum, inquam ante approbationem ſummi Pontificis, deſtinatis cenſoribus videnda proponerentur, vtraque tranſlatio eis eſt oblata: & licet omnino liberæ cenſuræ eorum ſubijcerentur, vt adderent, minuerent, mutarent, prout in Domino videretur, tamen, ne verbo quidem mutato, vtranque ver-

ſionem (quod teſtimonijs eorumdem in archetypis exemplaribus patet) approbarunt. Quod ad impreſſionem antinet, hoc te, pie lector, monitum velim, non ijs, qui tantum lecturi Exercitia, ſed qui facturi, vel potius alijs tradituri ſunt, eſſe hoc laboris, & operæ impenſum. Cum enim ad fructum vberem capiendum parum ſit legiſſe, niſi ſtrenue quis in eis ſe exercuerit, & magiſtrum in rebus ſpiritualibus verſatum ſit nactus: conſtat non eo animo impreſſa eſſe, vt paſſim in vulgus emanarent: ſed cum laborioſum nimis eſſet, nec ſine magno temporis, & impenſarum diſpendio, tam multa exemplaria manu ſcribere, quibus ad Societatis ipſius vſum opus erat, & vt varietate, & erratis plurimis (quæ in manu ſcriptis deprehendi ſolent) deuitatis, indubitatæ fidei exemplaria ſuppeterent, typis hoc opus excuſum eſt: ſed omnia excuſa volumina in poteſtatem Societatis, ad ipſius, vt diximus vſum (ita vt nec vendi, nec excudi vllibi poſſint) ſunt redacta. De his te monere, pie lector (ſi forte minus innotuerant) cum perſpecta mihi ſint prædicta omnia, officij mei eſſe duxi. Vale in Domino. Romæ ſexto. Idus Auguſti. 1548.

AN-

ANNOTATIONES

Quædam aliquid afferentes intelligentiæ ad Exercitia ſpiritualia, quæ ſequuntur,

Vt iuuari poſſit tam is, qui ea traditurus eſt, quàm, qui accepturus.

PRima eſt Annotatio: quod ipſo nomine ſpiritualium Exercitiorum, intelligitur modus quilibet examinandi propriam conſcientiam: item meditandi, contemplandi, orandi ſecundum mentem, & vocem: ac poſtremo alias quaſcunque ſpirituales operationes tractandi, vt dicetur deinceps. Sicut enim deambulare, iter facere, & currere, exercitia ſunt corporalia: ita quoque præparare, & diſponere animam ad tollendas affectiones omnes male ordinatas; & ijs ſublatis, ad quærendam, & inueniendam voluntatem Dei, circa vitæ ſuæ inſtitutionem, & ſalutem animæ, Exercitia vocantur ſpiritualia.

Quid nomine Exercitiorum ſpiritualium.

Se-

Quid præſtandum tradenti Exerc.

SEcunda eſt: quod ille, qui modum,& ordinem alteri tradit meditandi, ſiue contemplandi, fideliter narrare debet meditationis, ſeu cõtemplationis hiſtoriam, percurſis obiter duntaxat punctis illius præcipuis, & adiecta ſolum breui declaratiuncula: vt is, qui meditaturus eſt accepto veritatis hiſtoricæ primũ fundamento, diſcurrat poſtea, & ratiocinetur per ſeipſum. Ita enim fiet, vt dum aliquid inuenerit, quod elucidationem, vel apprehenſionem hiſtoriæ, aliquanto maiorem præbeat (ſiue ex diſcurſu proprio, ſiue ex diuina mentis illuſtratione id contingat) guſtum delectabiliorem, & vberiorem fructum percipiat, quàm ſi res ipſa eis ab altero diffuſius narrata, & declarata eſſet. Non enim abundantia ſcientiæ, ſed ſenſus, & guſtus rerum interior deſiderium animæ explere ſolet.

Vbi maior reuerentia.

TErtia eſt: quod, cum in ſequentibus omnibus Exercitijs ſpiritualibus vtamur actibus intellectus, quando diſcurrimus; voluntatis vero, quando afficimur, aduertendum eſt in operatione, quæ præcipue eſt voluntatis, dum voce, aut mente cum Domino Deo, vel Sanctis eius colloquimur, maiorem exigi à nobis reuerentiam, quam dum per vſum intellectus, circa intelligentiam potius moramur.

Ordo hebdomadarum moderari poteſt.

QVarta eſt: quod licet Exercitijs ſequentibus, aſſignentur quatuor hebdomadæ, totidem Exercitiorum partibus, ſingulæ ſingulis reſpondentes, videlicet, vt in prima hebdoma-

da fiat conſideratio de peccatis: in ſecunda de D. N. IESV Chriſti vita, vſque ad ingreſſum eius in Hieruſalē die Dominica Palmarum: in tertia de Paſſione eiuſdem: in quarta de Reſurrectione, & Aſcenſione, adiectis tribus orandi modis: non tamen ita accipiendæ ſunt dictæ hebdomadæ, vt neceſſe ſit vnāquamq. continere ſeptem vel octo dies. Cum enim contingat alios alijs tardiores, vel promptiores eſſe ad conſequendum id, quod quærunt (puta in prima hebdomada contritionem, dolorem, & lachrymas de peccatis ſuis) aliquos etiam plus, aut minus agitari probarique varijs ſpiritibus: expedit nonnumquam * ſuccidi hebdomadam quamcunque, vel extendi, iuxta materiæ ſubiectæ rationem. Solet tamen totum Exercitiorum tempus triginta dierum, aut circiter, ſpatio concludi.

QVinta eſt: quod mirum in modum iuuatur, qui ſuſcipit Exercitia, ſi magno animo atque liberali accedens, totum ſtudium, & arbitrium ſuum offerat ſuo Creatori, vt de ſe, ſuiſque omnibus id ſtatuat, in quò ipſi potiſſimum ſeruire poſſit, iuxta eiuſdem beneplacitū. *Quid Exercitia facienti.*

SExta eſt: quod tradens Exercitia, ſi animaduertat ei qui recipit, nullas incidere ſpirituales animi commotiones, vt ſunt conſolationes, vel triſtitiæ, neque diuerſorū ſpirituum agitationes; ſedulo debet precontari, an ipſa Exercitia pręſcriptis agat temporibus, & quibus modis, an etiam obſeruet diligēter cunctas additiones, *Quid cūm nullæ animi motiones.*

nes, & de ſingulis ratio poſtuletur. Porro de conſolationibus, & deſolationibus infra tractabitur. pagina 119. De additionibus vero pagina 42.

Quid cum tentatio, & deſolatio.

SEptima eſt, quod is, qui alterum exercendum curat, ſi eum videat deſolatione affici, ſeu tentatione; cauere debet, ne ſe durum, vel auſterum ipſi exhibeat, ſed mitem potius, ac ſuauem præſtet, confirmato eius animo ad agendum, ſtrenue in poſterum; detectiſque inimici noſtri verſutijs, eum ad conſolationem ſtudeat diſponere tanquam breui ſubſecuturam.

Reg. prō deſolatione, & conſolatione.

* b

OCtaua eſt: quod circa conſolationes, & deſolationes ſumentis Exercitia, & circa aſtutias inimici, poterunt vſui eſſe regulæ, quę * in prioribus duabus hebdomadis habentur, de varijs ſpiritibus internoſcendis.

Quid cum inexperto Exercitiorum.

NOna eſt: quod quando exercendus eſt quiſpiam ſpiritualium rerum inexpertus, vnde contingat, eum in prima hebdomada craſſis quibuſdam, apertiſq. tentationibus vexari, oſtenſis iam inde proſequendi obſequij diuini certis impedimentis (cuiuſmodi ſunt moleſtia, anxietas, pudor, timor, habita honoris mundani ratione) tunc illi, qui eum exerceri docet, ſuperſedendum eſt vſu regularum, quæ ad ſecundam hebdomadam pertinent, de diſcretione ſpirituum, & ijs vtendū ſolis, quæ in prima dantur. Quia quantū alter ex his accepturus eſt cōmodi, tãtundem ex illis diſpendij referret ob ſubtilitatē rei, & ſublimitatē, quæ eſt ſupra eius captū.

Deci-

DEcima eſt: quod qui exercetur, ſi tentationibus iactetur, boni ſpeciem præſeferentibus, tunc muniendus eſt per dictas regulas hebdomadæ ſecundæ. Humani enim generis inimicus, per boni ſpeciem, eos vt plurimum oppungat, qui antea in via vitæ, quam illuminatiuam appellant, reſpondente Exercitijs ſecundæ hebdomadæ, fuerint potius verſati, quam in altera, quæ purgatiua dici ſolet, * atque per Exercitia primæ hebdomadæ comprehenditur. * c

VNdecima eſt: quod exercenti ſe in prima hebdomada, expedit neſcire, quid in ſecunda ſit acturus: ſed ad conſequendum illud, quod tunc quærit, acriter laborare, perinde ac ſi nihil boni poſtea eſſet reperturus.

Exercens ne ſciat ſequentes meditat.

DVodecima eſt: quod admonendus eſt is, qui exercitatur, vt cum in quotidiano quolibet exercitio, ex quinque infra deſcribendis, expendi debeat vnius horæ tempus; curet ſemper animi quietem in hoc reperire, quod plus temporis potius, quam minus inſumpſiſſe ſibi conſcius ſit. Frequens eſt enim Dæmoni hoc agere, vt præfixum meditationi vel orationi temporis ſpatium decurtetur.

In quotidiano exercitio quies animi reperienda.

DEcimatertia eſt: quod cum facile ſit ac leue, affluente conſolatione, integram contemplationis horam traducere: difficillimum è contra, incidente deſolatione: idcirco aduerſus tentationem, ac deſolationem ſemper pugnandum eſt, producto vltra præfinitam horam

Exercitij tēpus producatur.

Exer-

exercitio, vincendi gratia. Ita enim non ſolum diſcimus reſiſtere aduerſario, ſed eum etiam expugnare.

Vbi fræno vtendum inferuentioribus.

DEcima quarta eſt: quod ſi vacans Exercitijs cernatur conſolatione multa, & feruore magno ferri, obuiandum eſt, ne promiſſo aliquo, vel voto inconſulte ac præcipitanter facto, ſe obſtringat. Idq. tanto fuerit diligentius præuertendum, quanto ille ingenij eſſe inſtabilioris perſpicitur. Quamuis enim vnus alterum iuſte mouere poſſit ad ingreſsũ religionis, in qua emittenda ſint obedientiæ, paupertatis, atq. caſtitatis vota: quãuis præterea maioris meriti ſit opus ex voto quam ſine voto factum; plurima nihilominus ratio habenda eſt conditionis propriæ perſonarum. Item attente eſt conſiderandũ, quid commodi, vel incommodi poſſit occurrere, ad illud præſtandum, quod aliquis promiſſurus ſit.

Circa vota facienda.

Tempore Exercit. nemo impellatur ad paupertatem.

DEcima quinta eſt: quod tradens Exercitia non debet alterum impellere ad paupertatem & promiſſionẽ eius, magis quam ad oppoſitum; neq. ad hoc potius, quam ad illud inſtitutum vitæ: quia licet extra Exercitia licitũ ſit, & pro merito ducendum, ſi quis cælibatum, religionem, & aliam quamcunque Euangelicam perfectionẽ amplecti ſuadeat ijs omnibus, quos ex perſonarum, & conditionum ratione probabile ſit fore idoneos: longe tamẽ conuenientius, meliuſque eſt, inter Exercitia ipſa id non attentare; ſed Dei potius voluntatem quærere, atque

præſtolari, donec ipſe Creator, ac Dominus noſter animæ ſibi deuotæ ſeſe communicet, eamq. amplexans ad ſui amorem, laudem & ſeruitium diſponat, prout maxime ſcit eſſe commodum. Quapropter dictanti Exercitia ſtandum eſt in quodam æquilibrio, ſinendumque, vt citra medium, Creator ipſe cum creatura, & hæc viciſſim cum illo rem tranſigat.

DEcima ſexta eſt: quod, vt Creator ipſe, Dominuſq. noſter in Creatura ſua certius operetur, ſi accidat animam ad aliquid minus rectũ affici, atque inclinari, ſummopere ac totis viribus nitendum eſt in contrarium (vt puta, ſi ad officium vel beneficium adipiſcendum aſpiret, non diuinæ gloriæ, aut communis animarum ſalutis cauſa, ſed commoditatis ſuæ, negotiorumque temporalium duntaxat) tunc affectus ad oppoſitum impelli debet, per aſſiduas orationes, & alia exercitia pia, in quibus à clementia Dei oppoſitum petatur: videlicet, hunc vt ille animum offerat ipſi Deo, ſe tale officium vel beneficium, aut aliud quiduis, iam non appetere, niſi priorem affectum adeo mutauerit, vt nihil iam omnino deſideret, vel poſſideat alia ex cauſa, quam diuini cultus, & honoris. Quid cũm ad aliquid minus rectũ afficitur.

DEcima * ſeptima perutilis eſt: quod ſcilicet tradens Exercitia, inquirere, ac ſcire nolẽs proprias alterius cogitationes, & peccata; ſupereſt, vt certior factus fideliter de cogitationibus à vario ſpiritu immiſſis, & ad maius, aut minus * d Quid cum variæ cogitationes.

bonum

bonum trahentibus, ſpiritualia nonnulla Exercitia illi præſcribat præſenti animæ neceſſitati opportuna.

Quomodo accõmodanda Exercit. & exercenti attemperanda.

DEcima octaua eſt: quod iuxta eius, qui exercetur, habitudinẽ, puta pro ętate, doctrina, vel ingenio, accommodari debent Exercitia: ne cui rudi aut imbecilli, ſeu debili ea imponantur, quæ ferre nõ poſſit citra in commodum, nedum ad profectum ſuum aſſumere. Similiter prout cuique in animo eſt ſeſe diſponere, impartiendum id demum eſt, quod eum potiſsimum iuuare poſsit. Propterea ei, qui ſe inſtrui duntaxat poſtulat, & ad gradum aliquem perduci, in quo animus ſuus conquieſcat; tradi poteſt particulare primum examen infra poſitum. pag. 22. deinde generale pag. 25. ſimulque modus orandi mane per horæ dimidium, ex præceptorum Dei, & peccatorũ mortalium conſideratione, de qua pag. 90. Suadendum etiam fuerit, vt octauo quoque die peccata ſua confiteatur, & quindecim dierum interuallo, vel octo potius, ſi affectus impellat, ſumat Euchariſtiæ Sacramentum. Iſta exercitationis ratio proprie competit rudioribus, ſeu illiteratis, quibus inſuper exponenda erunt ſingula præcepta Dei, atque Eccleſiæ; mortalia peccata, cum quinque ſenſibus, & operibus miſericordiæ. Itidem ſi is, qui tradit Exercitia, alterum viderit debilis eſſe naturæ, ac parum capacis, vnde modicus prouentus, & fructus ſperari queat, ſatius fuerit aliqua ex dictis le-

leuioribus Exercitijs ipſi præſcribere, vſque ad confeſſionem peccatorum: poſtea nonnulla conſcientię examina, & methodum confeſsionis frequentioris dare, quibus iam paratum ſibi animæ profectum ſeu lucrum tueri poſsit. Non erit autem progrediendum ad electionum dictamina, aliorumve, quam primæ hebdomadæ Exercitiorum: quoties præſertim alij adſunt maiori cum fructu exercitandi, nec omnia omnibus præſtare temporis permittit anguſtia.

DEcima nona eſt: quod homini negotijs publicis, vel alijs conuenientibus diſtricto, ſiue ingenio, ſiue litteris præditus ſit, ſuppetente ipſi hora vna & dimidia diebus ſingulis ad ſumenda nonnulla Exercitia; exponendum primo erit, quem in finem homo creatus ſit: deinde per horam dimidiam examen particulare, deinceps generale cum modo rite confitendi, ſumendique ſancti Sacramenti, tradi ei poſſunt: præſcribendo etiam, vt mane per triduum, ſpatio vnius horæ meditationem agat de primo, ſecundo, ac tertio peccato, vt docetur, pagina 32. Poſtea per alios tres dies eadem hora de proceſſu peccatorum vt pagina 36. Per alios totidem de pœnis, quæ peccatis reſpondent pagina 39. Quid cum homine publicis negotijs diſtricto.

Dictandæ quoque illi erunt intra totum dictarum trium meditationum tempus, decem additiones illæ, quæ habentur, pag. 42.

Obſeruabitur eadem meditandi ratio circa

myſteria Domini Noſtri Ieſu Chriſti, quæ infra in ipſiſmet Exercitijs late explicatur.

Quid cum libeio à negotijs & fructum conſequi cupiente.

VIgeſima eſt: quod ei, qui à negotijs liberior eſt, & fructum conſequi ſpiritualem optat, quam poſsit maximum, tradenda ſunt omnia Exercitia eodem, quo procedunt, ordine (& quidem ſcribi rerũ capita, ne excidant è memoria expedit) In quibus (ſecundum ſucceſſum communiorem) tanto maiorem faciet progreſſum ſpiritualis vitæ, quanto magis ab amicis, notiſq. omnibus, & ab omni rerum humanarum ſolicitudine ſeſe abduxerit: vt ſi ab ædibus priſtinis migret in domum, cellamve aliquam ſecretiorem, vnde ipſi liberum ſecurumque ſit egredi ad matutinum, ſacrum Miſſę, vel ad veſperarum officium cum libuerit, audiendum, abſque familiaris cuiuſquam interpellatione. Ex qua quidem loci ſeceſsione inter alias multas commoditates hæ tres præcipue conſurgunt. Prima, quod excluſis amicis & familiaribus, negotijſque minus recte ordinatis ad Dei cultum, gratiam apud Deum non mediocrem meretur. Secunda, quod per huiuſmodi ſeceſſum intellectu minus quam antea diſtracto in diuerſas partes, ſed collecta redactaque omni cogitatione ad rem vnam, ſcilicet ad obſequendum Deo Creatori ſuo, & ſaluti animæ ſuæ conſulendum, multo liberius, ac expeditius vtitur naturæ viribus in quærendo eo, quod deſiderat tantopere. Tertia, quod quanto ſe magis reperit anima ſegregatam, ac

ſoli-

ſolitariam, tanto aptiorem ſeipſam reddit ad quærendum, attingendumque Creatorem, & Dominum ſuum: ad quem inſuper, quo proprius accedit, eo melius ad ſuſcipienda bonitatis diuinæ dona diſponitur.

EXERCITIA QVAEDAM ſpiritualia, per quæ homo dirigitur, vt vincere ſeipſum poſſit, & vitæ ſuæ rationem, determinatione à noxijs affectibus libera, inſtituere.

Recte ſentiendum.

IN primis, vt per huiuſmodi Exercitia, tam qui ea tradit, quam qui accipit, iuuari queat, ſupponendum eſt Chriſtianum vnumquẽque pium debere promptiore animo ſententiam ſeu propoſitionem obſcuram alterius, in bonam trahere partem, quam damnare. Si vero nulla eam ratione tutari poſsit, exquirat dicentis mentem: & ſi minus recte ſentiat, vel intelligat, corripiat benigne: hoc niſi ſufficit, vias omnes opportunas tentet, quibus illum ſanum intellectu, ac ſecurum reddat ab errore.

Ab errore liberandus.

Principium ſiue fundamentum.

Hominis finis.

Creatus eſt homo ad hunc finem, vt Dominum Deum ſuum laudet, ac reuereatur, eique ſeruiens tandem ſaluus fiat. Reliqua vero ſupra terram ſita, creata ſunt hominis ipſius cauſa, vt eum ad finem creationis ſuæ proſequendum iuuent: vnde ſequitur vtendum illis, vel abſtinendum eatenus eſſe, quatenus ad proſecutio-

nem finis vel conferunt,vel obſunt. Quapropter
debemus abſque differentia nos habere circa
res creatas omnes (* prout libertati arbitrij * e
noſtri ſubiectæ ſunt, & non prohibitæ) Ita, vt
(quod in nobis eſt) non quæramus ſanitatem
magis, quam ægritudinem : neque diui-
tias paupertati, honorem contem-
ptui, vitam longam breui præ-
feramus. * Sed conſenta- * f
neum eſt, ex omni-
bus ea demum,
quæ ad fi-
nem
ducunt, eligere
ac deſide-
rare.

EXAMEN PARTICVLARE ET quotidianum, tria tempora complectens, ad diſpoſitionem ſui ac duplicem diſcuſſionem accommoda.

Primùm tẽpus matutinum. PRimum tempus eſt matutinum, quo debet homo, ſtatim dum à ſomno ſurgit, proponere diligentem ſui cuſtodiam circa peccatũ aut vitium aliquod particulare, à quo emendari cupit.

2. Pomeridianum. Secundum eſt pomeridianum, in quo petenda eſt à Deo gratia, vt reminiſci poſſit ille, quoties in peccatum ſeu delictum iſtud particulare inciderit, & in poſterum cauere: deinde priorem faciat diſcuſſionem, exigens ab anima ſua rationem de peccato, ſeu vitio iam dicto; & ſingulas diei partes præteritas percurrens ab ea hora, qua ſurrexit, vſque ad præſentem, quoties illud commiſſerit, & puncta totidem ſignet in priore linea figuræ ſubſcriptæ. quibus peractis denuo proponat per ſpatium diei reliquum, diligentius ſeſe cohibere.

3. Veſpertinum. Tertium erit veſpertinum tempus, in quo poſt cœnæ horam, facienda eſt diſcuſſio ſecunda, percurſis itidem horis ſingulis, ab examine priore vſque ad præſens lapſis, & eodem modo rememoratis, enumeratiſque vicibus, quibus deliquerit, parem eis punctorum numerum ſignabit in poſteriore linea figuræ, ſequenti ſimilis ad hoc præparatæ.

AD-

ADDITIONES QVATVOR vtiles ad faciliorem & celeriorem peccati, ſeu vitij cuiuſuis extirpationem.

PRima eſt, vt quoties id peccati ſeu delicti genus homo commiſerit, manu pectori admota, doleat de lapſu: quod fieri poteſt etiam aſſiſtentibus alijs, nec aduertentibus. Prima vitij expiatio.

Secunda eſt, vt ſub noctem numeratis, comparatiſque inuicem punctis linearum (quarum prior priori examini, poſterior poſteriori aſsignatur) attendat, an à priore examine vſque ad ſecundum aliqua ſucceſſerit emendatio. Secunda.

Tertia eſt, vt conferat diei ſecundæ, atque præcedentis examina inuicem: conſiderans ecquid ſibi emendationis interuenerit. Tertia.

Quarta, vt collatis hebdomadarum duarum inter ſe examinibus, pari modo, factæ vel omiſſæ emendationis rationem habeat. Quarta.

Item notandum eſt ex ſequentibus figuris, primam ceteris longiorem deputari diei primæ, puta Dominicæ: ſecundam vero diei Lunæ paulo breuiorem: & ita deinceps: cum par ſit diminui in dies erratorum numerum. Quinta.

EXAMEN CONSCIENTIAE *generale ad purgationem animæ, & ad peccatorum confeſsionem vtiliſſimum.*

PRo comperto ponitur triplex incidere homini cogitationum genus: Vnum ex proprio ſurgens motu ipſius hominis: Reliqua vero duo extrinſecus aduenientia, ex boni ſcilicet, vel mali ſpiritus ſuggeſtione.

Triplex cogitationum genus.

De Cogitatione.

DVobus modis elicitur meritum ex mala cogitatione in materia peccati mortalis, de qua hic ſermo eſt. Primo, quando ſuggeritur de patrando mortali crimine cogitatio, ſed ea confeſtim repugnando vincitur. Secundo, quando prauæ iſtiuſmodi ſuggeſtioni ſemel, ac iterum repulſæ, & ſubinde nihilominus reuertenti continue reſiſtit homo, donec penitus expugnetur: quod quidem victoriæ genus merito alterum antecellit.

Quotuplex meritum in repellenda mala cogit.

Peccat autem leuiter aliquis, ſeu venialiter, quando in ſuborta peccati mortalis cogitatione aliquantulum moratur, quaſi auſculando; vel quando aliqua obiter ſenſus delectatione afficitur, vel in ea retundenda ſeſe exhibet negligen-

Quando leuis culpa in cogitatione

Quãdo mortalis, & quotuplex.

tem. Mortale vero peccatum, per cogitationem duobus modis admittitur. Primo, quando cogitationi peccati præbetur quacunque ratione aſſenſus. Secundo, quando peccatum illud opere completur. idque grauius eſt priore, ex tribus cauſis, videlicet, ob maiorem temporis decurſum: ob actum intenſiorem: & ob plurium denique offendiculum, ſiue detrimentum.

De loquela.

Quotuplex verbo offenditur.

VErbo etiam multifariam offenditur Deus, vt in blaſphemia, iuramento. Nam iurandum non eſt neque per creatorem, neque per creaturas vllas, niſi concurrentibus his tribus, veritate, neceſſitate, ac reuerentia. Porro intelligenda eſt neceſſitas, non in veritatis cuiuſlibet affirmatione, ſed eius tantum, quæ circa ſpirituale, corporale, vel etiam temporale bonum aliquod, momenti eſt non leuis. Reuerentiam dicimus, quando aſſumens diuinum nomen adhibet conſiderationem, vt Deo Creatori, ac Domino debitus honor tribuatur.

De iuramento.

Sciendum eſt autem, licet iuramentum temere, ſeu vane factum per Creatorem, ſit grauius peccatum, quam per creaturam: difficilius tamen eſſe per hanc, quam per illum licite iurare, ſeruatis debitis circunſtantijs, quas diximus. Primo, quia in mentione creaturæ facienda per iuramentum, non ita excitamur

aut

aut reddimur attenti, vt ex veritate ac neceſſitate iuremus, ſicut nominato rerum omnium Creatore. Secundo, eo quod ad honorem Deo exhibendum cum reuerentia, longe debilius mouemur ex commemoratione creaturæ, quam ipſius Dei Creatoris. Quamobrem iurare per creaturas, perfectis magis conceditur, quam craſſioribus, ſiue idiotis: quandoquidem perfecti ex contemplationis vſu aſſiduo, & illuſtratione intellectus, conſiderant propius, atque deprehendunt Deum ſecundum eſſentiam, præſentiam, & potentiam ſuam creaturæ cuilibet ineſſe: vnde ad præſtandam illi debitam in iuramento reuerentiam paratiores ſunt alijs, qui eo perfectionis nondum prouecti ſunt. Tertio, quia creaturis ad confirmationem iuramenti crebrius adſcitis, periculum eſſet idololatriæ: id quod imperfectis magis, quam perfectis fuerit timendum.

Vitandum eſt inſuper verbum otioſum (inter alia locutionis peccata,) quale eſſe intelligitur, quodcunque nec loquenti, nec alteri prodeſt, nec eo etiam animo profertur, vt afferat vtilitatem. E conuerſo vero minime otioſum cenſendum eſt verbum illud, quodcunque ad animæ vel propriæ, vel alienæ, aut ad corporis, aut rei etiam temporalis commodũ pertinet: aut certe ad tale quippiam ex dicẽtis mente dirigitur: etiam ſiquis de negotijs loquatur, ab inſtituto ſuo alienis, vt religioſus de bellis, vel mer-

Otioſum verbum vitandum, & quale ſit.

mercimonijs. Ceterum ex ſermone quidem, ad finem bonum ordinato meritum contingit: ad malum vero finem, aut futiliter prolatus ſermo, generat peccatum.

Oris peccata.

Sunt & oris peccata mendacium, falſa teſtimonia, detractio. Nam detrahendum non eſt alteri, nec obmurmurandum. Reuelato enim mortali alicuius peccato, quod publicum non ſit, cum mala intentione, vel graui damno famæ alterius, mortale itidem peccatum committitur: veniali autem, veniale ſolum. Ad hæc quotieſcunque alienum patefacimus vitium, vel defectum, noſtrum ipſorum vitium, ac defectum ſimul commoſtramus. Verumtamen vbi recta mens eſt, de proximi delicto licebit loqui bifariam.

Quando de proximi delicto licet loqui.

Primo, quando publicum eſt, vt meretricium, vel damnatum in iudicio, vel pernicioſum, puta ob errorem publicum, animos conuerſantium corrumpentem.

Secundo, quoties occultum alicuius crimen indicatur alteri, per cuius ſubuentionem ille releuari à peccato poſſit: dummodo rei huius, probabilis aliqua ratio, vel coniectura offeratur.

Poſſent inter oris peccata, irriſiones, contumeliæ, & alia id genus adſcribi: quæ perſequi licebit tradenti Exercitia, prout opus eſſe iudicauerit.

De

De opere.

PRopoſitis ante oculos decem mandatis Dei, cum Eccleſiæ præceptis & iuſsis maiorum, ſeu Superiorum, æſtimandum eſt, quicquid ſit operis aduerſus quodlibet eorum, id peccatum eſſe: leuius aut grauius tamen, pro inæquali peccandi modo, & pro diuerſa peccantium habitudine. Porro reduci ad iuſſa ducimus Superiorum, diplomata ſeu indulta Pontificum, pro infidelium expugnatione, vel Chriſtianorum pace concedi atque promulgari ſolita: per quæ ad confeſsionem peccatorum, & Euchariſtiæ ſanctæ ſumptionem, Chriſti fideles inuitantur. Peccat ſiquidem non leuiter, quicunque tam pias Rectorum Eccleſiæ cohortationes, ſanctioneſque aſpernari audet, ac tranſgredi. Operis peccata.

* *
*

EXA-

EXAMINIS GENERALIS *modus, particulas ſeu puncta quinque complectentis.*

1. Gratiæ agendæ.

PRimum punctum eſt, Domino noſtro Deo, pro beneficijs acceptis, gratias agendas eſſe.

2. Gratia petenda.

Secundum, quod debemus pro cognitione, & expulſione peccatorum gratiam flagitare.

3. Quomodo diſcutienda conſcientia.

Tertium, de admiſſis præſenti die peccatis, rationem ab anima noſtra exigere, per horas ſingulas, ex quo ſurreximus, veſtigando. Et primo quidem circa cogitationem: deinde circa loquelam, atque operationem, eodem ordine, quo in particulari examine traditum eſt.

Quartum, poſcere veniam de delictis.

Quintum, proponere cum Dei gratia emendationem: & orationem Dominicam poſt dicta omnia recitare. Pater noſter.

Confeſſionis Generalis, & communis vſus.

Confeſſ. gen. emolumenta.

EX Confeſsione generali vltro facta, inter alia pleraque percipiuntur tria hæc emolumenta. Primum, quod tametſi, qui annis ſingulis ſaltem confitetur ſemel, ad generalem huiuſcemodi confeſſionem minime obligetur: eam tamen facienti ipſi multo plus commodi, & meriti accedit, ob dolorem ſcilicet de pecca-

peccatis, & malitiæ vitæ præteritæ, quem ita ſentit vehementiorem.

Secundum, quoniam inſpecta, per ſpiritualem exercitationem, longe quam antea manifeſtius natura, & malitia peccatorum, tanto amplius commodum, ac meritum percepturus eſt. Secundum.

Tertium, quia conſentaneum eſt, hominem ſic rite confeſſum, atque diſpoſitum, multo melius ſe habere ad Euchariſtiæ ſumptionem, quæ maxime confert & ad fugam peccati & ad gratiæ receptæ conſeruationem, & augmentum. Tertium.

Porro generalis iſta confeſſio, poſt hebdomadę primæ Exercitia potiſſimum erit opportuna. Quartum.

PRI-

PRIMVM EXERCITIVM *meditandi ſecundum tres animæ potentias, circa peccatum triplex. Et continet orationem præparatoriam, duo præludia, & puncta tria præcipua, cum vno colloquio.*

Orat. præp. ORatio præparatoria eſt, qua petimus à Domino gratiam, vt vires atque operationes noſtrę omnes, ſincere ad eius gloriam,& cultum tendant.

1. Prælud. PRimum præludium eſt, ratio quædam componendi loci. Pro qua notandum eſt,quod in quauis meditatione, ſiue contemplatione de re corporea(vt puta de Chriſto)effingendus erit nobis, ſecundum viſionem quandam imaginariam, locus corporeus, id quod contemplamur, repræſentans (veluti templum, aut mons) in quo reperiamus Chriſtum IESVM, vel Mariam Virginem, & cetera, quæ ſpectant ad contemplationis noſtræ argumentum. Sin autem ſpeculationi ſubeſt res incorporea, vt eſt conſideratio peccatorum nunc oblata; poterit loci conſtitutio talis eſſe, vt ſi per imaginationem cernamus animam noſtram in corpore iſto corruptibili, velut in carcere conſtrictam: hominem quoque ipſum in hac miſeriæ valle, inter animalia bruta exulantem.

Secun-

SEcundum erit præludium, vt à Domino id poſtulem, quod exopto, iuxta propoſitæ contemplationis argumentum: nimirum ſi de Chriſti Reſurrectione fuerit meditandum, petenda erit lætitia, qua gaudenti Chriſto congaudeam: ſin de Paſſione, lacrymas, pœnas, & angores petam, ad compatiendum Chriſto patienti. In præſenti ergo meditatione pudorem confuſionemq. mei ipſius debeo expoſcere, attendens quam multi homines ob peccatū mortale vel vnicum, damnati fuerint; & quod ego toties peccando ſim damnationem cōmeritus. 2. Præludiū

NOtandum ad hęc, quod omni meditationi, ſeu contemplationi, præmitti debent tam oratio præparatoria, quam præludia duo: ſed oratio quidē ſemper fit eodem modo, præludia vero pro diuerſitate rerum ſunt diuerſa. Quæ orationi præmittēda.

PRimum punctum erit, vt exerceatur memoria mea circa primum peccatorū omnium, quod fuit ab Angelis commiſſum, adhibito ſtatim diſcurſu intellectus, atque voluntatis motu, inſtigante me ad voluenda, & intelligenda ea, per quæ erubeſcam, & confundar totus, facta vnius tantum peccati Angelorum, cum tot meis comparatione. Vnde colligere liceat, cum illi ob vnicum crimen addicti ſint inferno, quam ſępe ipſe ſupplicium idem meruerim. In memoriam itaque dicimus trahendum eſſe quo pacto Angeli creati primum in ſtatu gratiæ, ſed (quod neceſſe erat ad beatitudinis Circa primū angelorum peccatum.

conſumationem,) non volentes per arbitrij libertatem Creatori ſuo reuerentiam, & obſequium præſtare, at contra eum ipſum inſoleſcentes, conuerſi fuerint ex gratia in malitiã, & de cœlo ad infernum præcipitati. Conſequẽter diſcurrendum erit per officium intellectus circa hæc penſiculatius, nec non concitandis ſimul voluntatis affectionibus acrius inſiſtendũ.

Circa peccatum primorum parentum.

SEcundum eſt punctum, eaſdem potentias tres, circa peccatum primorum parentũ (quod ſecundum appellabitur) exercere: tractando memoria, quam diuturnam ob illud, pœnitentiam egerunt: quanta humanũ genus corruptio inuaſit: quot hominum millia ad inferos deturbata ſunt. Memorandum eſt videlicet, quomodo Adam in Damaſceno campo, de limo terræ factus, poſituſque in terreſtri Paradiſo, & Eua formata ex vna coſtarũ eius, cum de fructu arboris ſcientiæ boni, & mali prohibiti eſſent comedere, & nihilominus comediſſent: poſt peccatum ſubito ex Paradiſo eiecti ſint: veſtibus pelliceis induti, & originali inſtitia priuati, reliquum vitæ ſuæ tempus in laboribus, ac ærumnis maximis, pœnitendo traxerint. Super his etiã ratiocinio intellectus, & affectibus volũtatis vtendũ erit, ſicut prius.

Circa peccatum mortale.

TErtium eſt, vt exerceamur pari modo, circa peccatũ mortale, & particulare quodlibet (ipſum nos tertium peccatum dicemus, vt à duobus ſupra poſitis diſtinguatur) conſiderã-

do,

do, quod peccato tali, vel ſemel duntaxat cō-miſſo, forte detruſi ſint multi ad infernum: quodque præterea prope innumeri, ob delicta meis pauciora, atque leuiora forte crucientur æternis pœnis. Vnde memoria verſandum erit quanta ſit peccati grauitas, & malitia, Deum omnium Conditorem atq. Dominū offendētis. Ratiocinandum quoq. eſt, ſupplicium æternū peccato iuſte irrogari, vt pote, aduerſus infinitam bonitatem Dei perpetrato. Poſtremo ſuſcitandi ſunt affectus, ſicut iam dictum eſt.

Colloquiū.

COlloquium fiet imaginando Ieſum Chriſtum coram me adeſſe, in cruce fixum. Itaque exquiram mecum rationem, qua Creator ipſe infinitus, fieri creatura, & ab æterna vita ad temporariam mortem venire pro peccatis meis dignatus ſit. Arguam inſuper me ipſum, percontans, quid hactenus dignum memoratu egerim pro Chriſto? quid agam tandem, aut agere debeam? Et in eum intuens ſic cruci affixum, ea proloquar quæ ſuggeret mens, & affectus. Porro Colloquij proprium illud eſt, vt fiat ſicut amici ſermo ad amicum, vel ſerui ad Dominum, nunc gratiæ aliquid petendo; nunc culpam aliquam meam incuſando: interdum propria quælibet communicando, ac petendo conſilium ſuper illis, ſiue auxilium. Vltimo dicatur Pater noſter.

SECVNDVM EXERCITIVM eſt meditatio de peccatis, complectens vltra orationem præparatoriam, & duo præludia, quinque articulos, ſeu puncta, cum colloquio ad finem.

Orat. Præp. PRæparatoria oratio eadem quæ ſupra.

1. Præludiū. Prius præludium eādem exigit conſtructionem loci, vt in præcedenti meditatione. 2. Præludiū. Poſterius vero fiet, poſcendo id, quod hic quærimus, dolorem ſcilicet intenſum de peccatis, atque abundantem fletum.

Reuocabit in memoriā peccata totius vitæ. PVnctum primum ſit proceſſus quidam, per quem peccata totius vitæ in memoriam reuocantur, percurſis gradatim, diſcuſſiſque annis, & ſpatijs temporum ſingulis. Qua in re, triplici iuuamur compendio, conſideratis videlicet locis habitationis noſtræ, conuerſationum modis, & officiorum, ſeu negotiorum, quibus functi ſumus, generibus diuerſis.

Ipſorum peccatorum perpenſio. SEcundum eſt peccata ipſa perpendere, quanta ſit fœditas, & nequitia ſingulorum ex natura ſua, ſi vel prohibita non eſſent.

Sui ipſius cogitatio. TErtium eſt conſiderare me ipſum, quiſnam, aut qualis ſim, additis exemplis, quę me in maiorē mei contemptū trahant. vt ſi me-

cum reputem, quantulus ſim ad hominum omnium cœtum comparatus: quid deinde ſit multitudo vniuerſa mortalium, ſi cum Angelis, beatiſque omnibus conferatur: poſt hæc attendendum eſt, quid rei ſit tandem quicquid eſt creatum, præ ipſo Deo Creatore: Iam quid homuncio ego vnus eſſe poſſum? Demum inſpiciam corruptionem mei totius, prauitatem animæ, atque corporis fœditatem, ac me tanquam vlcus, ſiue apoſtema eſſe ducam, ex quo tanta ſanies peccatorum, tantaque vitiorum lues defluxerit.

QVartum eſt cogitare quid ſit Deus, quem ita offendi, collectis, comparatiſque perfectionibus attributis Deo, vt proprijs, cum oppoſitis meis vitijs, atq. defectibus, ſummam ſcilicet eius potẽtiam, ſapientiam, bonitatem, & iuſtitiam, cum extrema mea infirmitate, ignorantia, malitia, & iniquitate conferendo. **Dei offenſi perpenſio.**

QVintum, In exclamationem prorumpere, ex commotione affectus vehementi, admirando valde, quomodo creaturæ omnes (diſcurſu facto per ſingulas) me ſuſtinuerint tãdiu, & hucuſque viuum ſeruauerint: quo modo Angeli, diuinæ iuſtitiæ gladium ferentes, æquo me animo tulerint, cuſtodierint, ſuiſque etiam iuuerint ſuffragijs: quomodo pro me intercesserint Sancti: quomodo cœlum, ſol, luna, & alia ſidera, elementa, cunctaque animantiũ genera, & terræ germina, debitæ vindictæ lo- **Exclamatio ex affectu dolentis.**

co, mihi ſeruierint: vt quo denique modo non abſorbuerit me dehiſcens tellus, & mille infernos reſerans, in quibus perpetuas pœnas daturus eſſem.

Colloquiũ. TErminanda demum erit hæc meditatio per colloquium, extollendo infinitam Dei miſericordiam, gratias pro viribus agendo, quod vitam ad hunc vſque diem prorogauerit: vnde propoſita in futurum mei emendatione, recitabo ſemel Pater noſter.

Tertium exercitium non erit aliud, quam repetitio primi, & ſecundi, vna cum tribus colloquijs.

Repetitio duorũ Exercitiorum. POſt præparatoriam orationem, & duplex præludium, repetenda erunt præcedentia duo exercitia, notatis punctis, ſeu locis, in quibus maiorem ſenſerimus conſolationem, deſolationem, aut aliam quamcunque ſpiritualem affectionem: ac in illis diutius, diligentiuſque immorandum erit. deinde occurrente nobis ſpirituali motu, ad colloquia quæ ſequuntur tria veniemus.

Colloquium ad B. V. COlloquium primum fit ad Dominam noſtram, Chriſti Matrem, flagitando interceſſionem eius apud Filium, & gratiæ impetrationem nobis tripliciter neceſſariæ. Primo, vt internam criminũ noſtrorum cognitionem, ac deteſtationem ſentiamus. Secundo, vt operum

noſtrorum agnoſcentes, abhorrenteſque ordinem peruerſum, correcto eo, noſmet ipſos ſecundũ Deum recte ordinemus. Tertio, vt perſpecta, & damnata mundi prauitate, à rebus mundanis, ac vanis nos recipiamus. His expletis ſemel recitetur Aue Maria.

SEcundum colloquium fiat ſimiliter ad Chriſtum Dominum, & Mediatorem noſtrum, vt illa eadem nobis impetret ab æterno Patre. Subdetur in fine oratio, quæ incipit: Anima Chriſti. 2. Colloq. ad Chriſtum Dominum.

TErtium eodem proceſſu faciendum eſt ad Deum Patrem, vt triplicem illam gratiam nobis largiatur, & in fine ſemel recitandum Pater noſter. 3. Ad Patrẽ

Quartum Exercitium conficitur ex tertij repetitione.

POnitur repetitio eiuſmodi, veluti quædam eorum ruminatio, quæ meditatus ſum in Exercitijs prioribus, vt ea continue reminiſcẽdo, diſcurrat faciliusintellectus ſine diuagatione. Adijciẽda quoq. erunt tria eadẽ colloquia. Quar. Exercit. eſt repetitio tertij.

Quintum Exercitium eſt contemplatio de inferno, continetque vltra orationem præparatoriam, & duo præludia, puncta quinque, & vnum colloquium.

ORatio pręparatoria non differt à ſuperiore. Prius præludium hic habet compoſi- Ora. Præp. 1. Prælud.

 tionem

tionem loci, ſubiecta oculis imaginationis inferni longitudine, latitudine, ac profunditate.

2. Prælud. Poſterius vero, conſiſtit in poſcenda intima pœnarũ, quas damnati luunt, apprehenſione: vt ſi quãdo me cœperit diuini amoris obliuio, ſaltem à peccatis, ſuplicij timor coerceat.

Ignem inferni imaginari. *g

PVnctum primum eſt, ſpectare per imaginationem vaſta inferorum incendia, & *animas igneis quibuſdam corporibus, velut ergaſtulis incluſas.

Audire plãctus.

SEcundum, audire imaginarie plãctus, eiulatus, vociferationes, atque blaſphemias in Chriſtum, & Sanctos eius, illinc erũpentes.

Imaginariũ olfactum.

TErtium, imaginario etiam olfactu fumũ, ſulphur, & ſentinæ cuiuſdam ſeu fæcis, atque putredinis graueolentiam perſentire.

Res amaras guſtare.

QVartum, guſtare ſimiliter res amariſſimas, vt lachrymas, rancorem, conſcientiæque vermen.

Tangere ignem.

QVintũ, tãgere quodammodo ignes illos, quorum tactu animæ ipſæ amburuntur.

Colloquium

COlloquendo interim cum Chriſto, in memoriam adducendæ erunt illorũ animæ, qui ad inferni pœnas damnati ſunt, vel quia credere noluerunt aduentum Chriſti; vel licet crederent, non tamen conformem præceptis eius vitam exegerunt: idque vel ante aduentũ Chriſti, vel eodem tempore, quo vixit Chriſtus in hoc mundo, vel poſt illud deinceps. Gratiæ poſtremo agendæ ſunt eidem Chriſto

quam

quã maximæ, quod in tale quodpiam exitium non permiſerit me corruere, ſed potius ad hunc vſque diem ſumma pietate, & miſericordia me proſecutus ſit. Finis imponetur dicto Pater noſter.

Si viſum erit ei, qui tradit Exercitia, expedire ad profectum eorum, qui exercentur, alias meditationes his adijcere, vt de morte, ac alijs peccati pœnis, de iudicio, &c. non ſe putet prohiberi, licet hic non aſcribantur. Quãndo his adiungendę aliæ meditationes.

Exercitiorum vero tempus ita diſtribuendum eſt, vt primum eorum fiat in media nocte, ſecundum mane ſimul ac ſurreximus; tertium ante, vel poſt Miſſæ ſacrum, nondum ſumpto cibo; quartum circiter horam veſperarum; quintum hora ante cœnam. Quæ temporis diſtributio, ſingulis quatuor hebdomadis communis eſt: variari tamen poteſt, atque augeri vel minui, prout vnicuique ad peragenda dicta quinque Exercitia, ætas, animi, corporiſque diſpoſitio, ſiue naturæ ipſius complexio ſubſeruit. Temporis diſtributio.

ADDITIONES AD EXERCITIA melius agenda, & ad ea quæ optantur, inuenienda, perutiles.

Ante cubitum recitanda Aue M. * h

PRima eſt, vt ego poſt cubitum, ante ſomnum, modico temporis ſpatio, quo recitaretur ſemel angelica ſalutatio * cogitem de hora, qua ſurgendum mihi erit, & de exercitio faciendo.

Quid poſtquam expergefactus.

SEcunda, vt expergefactus, ſtatim excluſis omnibus alijs cogitationibus, animum ad illud applicem, quod in primo mediæ noctis exercitio contemplaturus ſum: Vtque, maioris verecundiæ, & confuſionis gratia, exemplum mihi huiuſmodi proponam: quomodo miles aliquis ſtaret coram rege ſuo & cœtu aulico erubeſcens, anxius, & confuſus, qui in regem ipſum acceptis ab eo prius beneficijs, doniſq. plurimis, ac magnis, grauiter deliquiſſe conuictus eſſet. In ſecundo itidem Exercitio, reputans quantum peccauerim, fingam me catenis vinctũ eſſe, ac protinus ſiſtendum corã ſummo iudice, ſicut mortis reus quiſpiã ferreis ligatus cõpedibus duci ad tribunal ſolet. His igitur, vel alijs, pro meditãdarum rerũ genere, cogitationibus imbutus, veſtitu meo me induã.

Stet paululum ante orationem.

TErtia, vt à loco futuræ meditationis, vno, vel gemino adhuc paſſu diſtans, per tantillum tempus, quo percurri oratio Dominica poſſet, animo ſurſum eleuato, conſiderem

Domi-

Dominum meum Ieſum, vt præſentem, & ſpectantem, quidnam acturus ſum: cui reuerentiam cum humili geſtu exhibere debeam.

QVarta eſt, vt ipſam aggrediar contemplationem, nunc proſtratus humi, & pronus, aut ſupinus iacens, nunc ſedens, aut ſtãs, & eo me componens modo, quo ſperem facilius id conſequi, quod opto. Vbi aduerti hæc duo debent: Primum quod, ſi flexis genibus, vel in alio quouis ſitu, voti compos fiam, nil requiram vltra. Secundum, quod in puncto, in quo aſſecutus fuero quæſitam deuotionem, conquieſcere debeo ſine tranſcurrendi anxietate, donec mihi ſatisfecero. Quomodo orandum.

QVinta, vt completu Exercitio ſedens, vel deambulans, per quartam circiter horæ partem, mecum diſpiciam, quonam modo meditatio, ſeu contemplatio mihi ſucceſſerit. Et ſi quidem male, inquiram cauſas cum pœnitudine, ac emendationis propoſito: ſin vero bene, gratias Deo agam, eundem poſtea modum obſeruaturus. Completo Exercit. diſpiciat ut ſucceſſerit.

SExta, vt cogitationes quæ gaudium afferunt, qualis eſt de glorioſa Chriſti reſurrectione, ſubterfugiam: quoniam talis quælibet congitatio impedit fletum, & dolorem de peccatis meis, qui tunc quærendus eſt, adſcita potius mortis vel iudicij recordatione. Cogitationes lætas vitet.

SEptima, vt eandem ob cauſam, omni me priuem lucis claritate, ianuis ac feneſtris Sit in tenebris.

clau-

clauſis tantiſper, dum illic moror, niſi quandiu legendum, aut veſcendum erit.

A riſu ſe tēperet. OCtaua, vt à riſu verbiſque riſum prouocantibus, maxime abſtineam.

Neminem aſpiciat. NOna, vt in neminem oculos intendã, niſi ſalutãdi aut vale dicendi poſcat occaſio.

Pœnitentiæ faciendæ. DEcima, vt aliquam addam ſatisfactionem, ſeu pœnitentiam. Quæ quidem in interiorem & exteriorem diuiditur: Interior eſt, dolor de proprijs peccatis, cum firmo propoſito cauendi, tum ab illis, tum ab alijs quibuſuis in poſterum. Exterior autem eſt fructus interioris, videlicet caſtigatio aliqua de commiſſis, quæ tribus potiſſimum modis aſſumi poteſt.

Circa victũ. Primo circa victum, ſubtractis quibuſdam non ſuperfluis ſolum (quod tẽperantię eſt, non pœnitentiæ) ſed etiam conuenientibus alimẽtis: Et eo fit melius, quo plus ſubtrahitur, vitata interim naturæ corruptione, aut debilitate graui, ſeu infirmitate. Circa ſomnum. Secundo circa ſomni & ſtrati modum, ſublatis non mollibus tantũ aut delitioſis rebus, ſed alijs etiam opportunis, quantũ licet, citra vitæ, aut valetudinis graue periculum. Quapropter de ſomno neceſſario nihil demendum eſt, niſi aliquantiſper ad conſuetudinem (ſi cui eſt nimij ſomni) moderandã. Circa corpus. Tertio circa ipſam carnem, vt inflictum ſẽtiat dolorem, admotis, geſtatiſq. cilicijs, funibus, aut vectibus ferreis, vel incuſſis verberibus, ac

pla-

plagis,vel alijs auſteritatis generibus aſſũptis. In quibus tamen omnibus magis expedire videtur,vt doloris ſenſus in carne tantum ſit,nec penetret oſſa cum infirmitatis periculo. Quare flagellis potiſſimũ vtemur ex funiculis minutis,quę exteriores affligunt partes,non autẽ adeo interiores, vt valetudinem aduersã cauſare poſſint. Notãda ſunt inſuper quatuor hęc

Circa pœnitentiam, Primum, quod pœnitentiæ exterioris triplex eſt vſus, ſeu effectus: nimirum, vt pro delictis præteritis nonnihil ſatisfiat: vt vincat ſeipſum homo, inferiorem ſui partem quæ ſenſualitas appellatur, ſuperiori, hoc eſt rationi, magis ſubijciens. Vt poſtremo quæramus atque impetremus aliquod gratiæ diuinæ donum, quod optamus, puta intimam cordis contritionẽ de peccatis, & abundantiã lachrymarum, vel propter illa, vel propter pœnas & dolores paſſionis Chriſti aut dubij alicuius,quod nos angit,reſolutionẽ. Exterioris pœnitentiæ vſus triplex.

Secundum, quod, additiones primæ duæ, ſolis conueniunt Exercitijs, quæ media nocte, & ſub auroram fiunt. Quarta vero in templo, vel coram alijs numquam, ſed domi tantum, & clanculum exequenda eſt. Duæ primæ additiones.

Tertio, quod quando is, qui exercitatur, affectum quæſitum non conſequitur,vt dolorem vel cõſolationem: mutare ſubinde expedit rationẽ victus ſomnique,& alia genera pœnitentiæ: ita vt pœnitentiam vnam per triduum ſectemur Quãdo quis Exerc.finem non aſſequitur.

ctemur

ctemur, & proximo eam biduo relinquamus, vel etiam triduo, prout diuerſis, plus aut minus pœnitentiæ eſt ſumendum.

Quando poenit. mutandæ.

Præterea, cum pœnitentias huiuſmodi ſæpe omittamus ob affectum carnis, aut erroneum iudicium, quaſi naturalis noſtra complexio ferre illas non poſſit citra ingens valetudinis detrimentum: & è contrario iuſtum nonnunquam pœnitentiæ modum excedamus, de corporis robore nimis confidentes: mutatis, vt dictum eſt, pœnitentiæ generibus, ac per vices ſumptis, & relictis, euenit plerumque, vt clementiſſimus Dominus, qui naturam noſtram perfectiſſime cognoſcit, vnicuique id compertum reddat, quod ipſi expedit.

Quartum, quod particulare examen fiat ad tollendas culpas & negligentias, quæ circa Exercitia & additiones ſolent obrepere: id quod etiam per tres alias ſequentes hebdomadas obſeruandum venit.

HEB-

HEBDOMADA
SECVNDA.

Contemplatio Regni Ieſu Chriſti, ex ſimilitudine Regis terreni, ſubditos ſuos euocantis ad bellum.

ORatio præparatoria fiet more ſupradicto. Ora. præp.

Præludium primum ad conſtructionem loci, nunc erit, vt ſpectare nos imaginemur ſynagogas, villas, & oppida, quę prędicans Chriſtus pertrãſibat: & ſic de locis alijs. 1. Prælud.

SEcundum ad gratiam poſcendam pertinẽs in hac parte erit, petere à Deo, ne obſurdeſcamus vocante nos Chriſto: ſed ad ſequendum, ac obtemperandum prompti ſimus. 2. Prælud.

PVnctum primum eſto, proponere mihi ob oculos, humanum Regem diuinitus electum, cui Principes, & populi omnes Chriſtiani reuerentiam & obſequiuum præſtare debeant. Regem electũ ſibi proponere.

SEcundum eſt, imaginari quod audiam illũ Regem loquentem ad omnes ſubditos. In animo eſt mihi regiones infideliũ vniuerſas ditioni meæ ſubijcere. Quicunq. igitur comitari me velit, paratus ſit oportet non alio vti victu, veſtitu, rebuſq. alijs, quam me vtentem cõſpexerit Audire loquentem.

xerit. In ijſdem quoq. laboribus,vigilijs,& caſibus ceteris mecum perſiſtendum erit,vt particeps fiat victoriæ, & felicitatis vnuſquiſque, prout laborum,ac moleſtiarũ ſocius extiterit.

Conſiderare quid illi reſpõdendum ſit.

TErtium eſt,conſiderare quidnam reſpondere debeant Regi amantiſſimo, & liberaliſſimo fideles ſubditi; & quam prompte ad omnem eius voluntatem offerre ſe accinctos. Contra vero, ſi quis non obaudiret, quanto apud homines vniuerſos vituperio dignus eſſet atque quam ignauus miles æſtimandus.

Pars 2. huius Exerc.

PArs ſecunda huius Exercitij conſiſtit in collatione ſimilitudinis inter dictum regem, & Dominum Ieſum Chriſtum, circa triplex illud punctum.

Exempl. 1. applicatio.

PRimo, ſic applicabimus exemplum: Si terrenus ille Rex, cum bellica ſua euocatione,dignus eſt, cui attentio, & obſequium præſtetur; quanto magis Chriſtus Rex æternus,mundoq. toti conſpicuus? qui ſingulos ad ſe his inuitat verbis: Mea hæc eſt iuſtiſſima voluntas totius mundi dominium mihi vendicare, inimicos meos debellare omnes, ac ita demuũ in Patris mei gloriam intrare.Proinde quiſquis eo mecũ venire cupit, laboret mecũ neceſſe eſt,labori enim præmium reſpondebit.

Quis ſe Chriſti ſeruitio non addicet.

SEcundum, ratiocinabimur neminem fore ſanæ mentis, qui non cupidiſſime Chriſti ſeruitio ſe totum offerat, & addicat.

Eorum reſponſum.

TErtio, iudicandũ erit,quod ij, qui ſe obſequijs

quijs illius prorſus duxerint mancipandos, non ſe ipſos tantum ad laborum tolerãtiam; verum etiam maiora, & præclariora quædam munera oblaturi ſunt, expugnata carnis, ſenſuum, amoriſque proprij, & mundani rebellione. Vnde reſpondebit quiſque in hunc fere modum: En, ò Rex ſupreme, ac Domine vniuerſorum, tua ego, licet indigniſſimus, fretus tamen gratia, & ope, me tibi penitus offero, meaque omnia tuæ ſubijcio voluntati: atteſtans coram infinita bonitate tua, necnon in conſpectu glorioſæ Virginis Matris tuæ, totiuſque curiæ cœleſtis, hunc eſſe animum meum, hoc deſiderium, hoc certiſſimum decretum: vt (dummodo in maiorem laudis tuæ, & obſequij mei prouentum cedat) quam poſſim proxime te ſequar, & imiter in ferendis iniurijs & aduerſis omnibus, cum vera, tum ſpiritus, tum etiam rerum paupertate: Si (inquam) ſanctiſſimæ tuæ maieſtati placeat ad tale me vitæ inſtitutum eligere, atque recipere.

Fiet bis interdiu hoc Exercitium, mane cum primum ſurreximus, & in hora, prandium, vel cœnam præcedente. Bis fiet hoc Exerc.

In hac hebdomada ſecunda, & ſubſequentibus, vtile fuerit, aliquid ſubinde legere ex Euangelico, vel pio alio codice, vt de Imitatione Chriſti, Sanctorum vita, &c. Quando leget aliquid ex Euang.

Primæ diei meditatio prima erit, de Incarnatione Ieſu Chriſti, complectens orationem præparatoriam, tria præludia, & puncta tria, cum vno colloquio.

Orat. præp. ORatio præparatoria nihil à ſuperioribus variatur.

1. Prælud. PRæludium primum eſt, proferre in medium contemplandæ rei hiſtoriam, quæ hoc loco erit: Quomodo perſonæ tres diuinæ, vniuerſam terræ ſuperficem ſpeculantes, hominibus refertam, qui ad infernum deſcendebant, in Deitatis ſuæ eternitate decernunt, vt ſecunda perſona, pro ſalute humani generis, naturam hominis aſſumat. Vnde adueniente tempore præſtituto, Archangelus Gabriel ad beatam Virginem Mariam nuntius deſtinatur, vt dicetur infra. pag. 95.

2. Prælud. SEcundum pertinet ad loci compoſitionem, quę erit viſio imaginaria, perinde ac ſi oculis pateret terræ vniuerſæ ambitus, quam habitant tot diuerſæ gentes. Deinde ad certam mundi partem domuncula ſpectetur beatæ Virginis, apud Nazareth in prouincia Galilææ ſita.

3. Eſt gratiæ poſtulatio. TErtium continet gratiæ poſtulationem, vt intime cognoſcam, quo pacto Dei Filius mei cauſa ſit homo factus, vt ardentius ipſum amem, & abhinc ſequar ſtudioſius.

Eadem oratio præp. NOtandum hic eſt, tam orationem præparatoriam, quam tria præludia per totam hanc

hanc hebdomadam,& reliquas ſequentes itidem fieri, præludijs duntaxat, pro diuerſitate rerum variatis.

PVnctum primum eſt, vt ſpeculer perſonas omnes, de quibus agitur. Et primo quidem homines ſuper faciem terræ degentes, adeo moribus, geſtibus, & actionibus diuerſos; quoſdam albos, & nigros alios; nonnullos fruentes pace, & reliquos bellis agitatos: hunc plorantem, & ridentem illum: ſanum vnum, alterum ægrotum: naſcentes multos, & multos viciſſim morientes, ceteraſque varietates prope innumeras. Contemplatio perſonarum.

Deinde contemplandæ erunt perſonæ tres diuinæ, è ſolio regali ſuo intuentes omnia hominũ genera, in ſuperficie terrę cæcorum more viuentium, paſſimque morientium, & deſcendentium ad infernum. Poſtea Virginem Mariam cum Angelo eam ſalutante conſiderabimus, aliquid inde ſemper ad nos reflectendo, vt ex conſideratione tali fructum aliquem referamus. Audire eas loquentes.

SEcundum punctum eſt, auditu interno excipere, quid loquantur perſonæ omnes, vt homines in terris confabulantes, blaſphemantes, ſibique inuicem conuiciantes. Diuinæ vero perſonæ in cœlo de redimendo humano genere colloquentes: Virgo & Angelus in cellula de Incarnationis myſterio tractantes. Quorum omnium reflexione, ſeu applicatione quadam ad meipſum facta, ſtudebo ex ſingulis nonnihil fru-

ctus decerpere.

Actiones attendere. TErtium conſequenter erit, actiones quoque perſonarum ſimul attendere: vt puta, quomodo ſeſe inuicem mortales infeſtent, concutiant, trucident, & omnes ruant ad inferos: quomodo ſanctiſſima Trinitas Incarnationis opus exequatur: quomodo item ſua Angelus fungatur legatione, & beata Virgo humillime ſe gerens, diuinæ gratias agat maieſtati. Ex quibus ad nos ipſos, vt dictum eſt, reflexis, fructus obiter eſt legendus.

Colloquiũ. COlloquium poſtremo ſubijciam diſquiſitis ſtudioſe verbis, quibus diuinam quamlibet perſonam, Verbum Incarnatum, & ipſius Matrem digne valeam compellare: petendo etiam pro affectu, quem in me ſenſero, quicquid ad maiorem iuuet imitationem Domini mei Ieſu Chriſti, velut nunc recens Incarnati. Recitabitur in fine Pater noſter.

Contemplatio ſecunda de Natiuitate.

Orat. præp. ORatio præparatoria ſicut ſupra.

1. Prælud. Præludium primum ex hiſtoria dependet, quæ recenſenda eſt ab egreſſu beatæ Virginis ex oppido Nazareth: quo ſcilicet modo iam nono menſe grauida, & inſidens aſinæ (vt pie meditari licet) ac Ioſeph comes, cum ancillula, & boue, profecti ſunt Bethlehem, tributum à Cæſare exactum, pro ſe ſoluturi.

Se-

SEcundum vero deducendum erit ex conſideratione itineris, æſtimata eius longitudine, obliquitate, lenitate, vel aſperitate paſſim occurrente. Deinceps etiam natiuitatis locum rimabimur, ſpeluncæ ſimilem, latum, vel anguſtum, planum, vel erectum, commode, vel incommode paratum. 2. Præludi.

Tertium, à ſuperiore nihil mutabitur. 3. Prælud.

PVnctum primum eſt, aſpectus perſonarum, vt virginis Deiparæ, & Ioſeph coniugis, cum famula, & Chriſti Domini, vt infantis nunc primi nati: * Inter quos me adeſſe fingam, tanquam pauperculum, eorum vtcunque neceſſitatibus, cum reuerentia maxima famulantem: Ac inde quid ad me redire emolumenti ex tali ſpectaculo poſsit, diſpiciam. Aſpectus perſonarum. * i

SEcundum conficitur ex verborum, quæ ibidem fiunt, apprehenſione fructuoſa. Earum verba.

TErtium ex negotiorum, quæ illic geruntur, inſpectione, puta itineris, laborum & cauſarum, ob quas ſummus omnium Dominus, in ſumma natus ſit egeſtate, laturus quoque in hac vita cum perpetua paupertate labores, famem, ſitim, æſtum, frigus, opprobria, verbera, & crucem tandem ſubiturus, idque mei cauſa: vnde per ſingulas ſtudebo prouentum aliquem ſpiritualem colligere. Hæc demum concludenda erunt inito colloquio, & finito cum Pater noſter. Cogitare labores itineris.

Tertia contemplatio, eſt repetitio præcedentium duarum.

Pro 3. Exercit. repetuntur duo præced.

PRo tertio Exercitio, ſeu contemplatione, repetuntur duæ præcedentes cum oratione præparatoria, & ijſdem tribus præludijs, notando vbique, & fixius tractando illas partes, in quarum priore tranſcurſu aliquid illuſtrationis, conſolationis, vel deſolationis acceperim. Subdetur etiam colloquium cum oratione Dominica, vt prius.

Idem eſt in hac habd. repetēdi modus qui in ſequent.

NOtandum, eundem eſſe repetendi Exercitij modum, & ordinem in hac hebdomada, & in ſequentibus, qui fuit in prima: niſi quod mutatur materia, eadem forma permanente.

Quarta contemplatio, eſt primæ ac ſecundæ iterata repetitio, proximæ præcedenti penitus conformis.

Quinta

Quinta contemplatio, eſt applicatio ſenſuum ad prædictas.

POſt orationem præparatoriam, cum tribus iam dictis præludijs, apprime conducit, quinque imaginarios ſenſus circa primam & ſecundam contemplationem, eo, qui ſequitur modo, exercere, prout res ſubiecta feret. Quinq. ſenſuum conſideratio.

PVnctum primum erit, ſecundum imaginationem reſpicere perſonas omnes, & notatis, quæ circa eas occurrent, circumſtantijs, vtilitatem noſtram elicere. Imaginari perſonas.

SEcundum, velut audiendo, quid loquantur, aut loqui eas deceat, omnia in vſum noſtrum attrahere. Quaſi audire.

TErtium, interiore quodam guſtu, & olfactu ſentire, quanta ſit ſuauitas, & * dulcedo animæ, diuinis donis, ac virtutibus imbutæ, iuxta rationem perſonæ, quam conſideramus, adaptando nobis ea, quæ fructum aliquem afferre poſſint. Quaſi guſtare * K

QVartum, per internum tactum attrectare, ac deoſculari veſtimenta, loca, veſtigia, ceteraque perſonis talibus cuniuncta, vnde fiat nobis deuotionis vel boni cuius libet ſpiritualis maior acceſſio. Quaſi attrectare.

HVic erit contemplationi per colloquium imponendus finis, ſicut prioribus, adiecto itidem Pater noſter. Per colloquium finiendum.

Notanda inſuper ſunt hæc quinque.

Nullũ aliud myſterium meditandũ.

PRimum, quod tam in hac, quam in qualibet ſequente hebdomada nullum debeo legere, vel cogitare aliud myſterium, niſi quod eadem hora, aut die conſiderandum ſit, cum alioquin vnum alteri obturbet.

Excrcitior. quæ repetuntur diſtributio.

SEcundum, quod primum de Incarnatione Chriſti Exercitium ſit media nocte, proximum diluculo, tertium circa horam Miſſæ, quartum ſub veſperas, quintum paulo ante cœnam: & eorum cuilibet, ſpatium impendetur vnius horæ. Id quod abhinc deinceps vbique venit obſeruandum.

Quid cum ſenibus vel valetudinarijs agẽdum.

TErtium, quod ſi is, qui exercitatur, ſit ſenex, vel per hebdomadam primam viribus attritus, præſtat eum aliquoties non ſurgere de nocte,ſed tres tantum contemplationes peragere,in aurora, circa Miſſæ tempus, & ante prandium:* ſupra addita circa veſperas vna repetitione,& ſenſuum applicatione, ante cœnam.

*I

Quæ in 2. hebdom. varianda.

QVartum, quod in hac hebdomada ſecunda, ex decem additionibus in prima traditis, variari debent ſecunda, ſexta, & ſeptima, cum decima ex parte. In ſecunda quidem hoc mutatur, quod ſimul atque excitor à ſomno, meditationem proxime inſtantem debeo menti obijcere, ac deſiderium prouocare, cognoſcendi clarius Incarnati æterni Verbi,vt ipſi ſer-

uiam

uiam, & adhæreſcam tanto propenſius, quanto incredibiliorem erga me bonitatem eius perſpexero.

In ſexta vero, vt frequenti verſem memoria vitam Chriſti à tempore Incarnationis ad locum vſque, ſiue myſterium, de quo in præſenti die, vel hora ſum meditaturus.

In ſeptima, vt luce, vel obſcuritate, ſereno cœlo, vel turbido delecter, quatenus ad ſcopum refert deſideratæ rei, pertingendum.

In decima, vt ita me geram, ſicut exigere videtur myſterij contemplandi genus: cum non nulla ex myſterijs pœnitentiam requirant, alia non item. Decem igitur additionibus vtendum erit circumſpecte.

Quid in aliis horis mutandum.

QVintum eſt vltimo notandum, quod in omnibus aliarum horarum (præterquam noctis mediæ, & auroræ) Exercitijs, aſſumendum erit aliquid, quod ſecundæ, & tertiæ additioni æquiualeat, hunc in modum: vbi primum in mentem veniet adeſſe meditandi horam, priuſquam accedam, proſpiciam eminus, quo ferar, & coram quo ſim appariturus, ac tranſcurſa obiter Exercitij oblati parte, contemplationem ſtatim auſpicabor.

*In ſecunda die . Argumentum primæ, & ſecundæ contemplationis, erit Chriſti præſentatio in templo, de qua infra pag. 98. & * fuga in Aegyptum, de qua pag. 98.*

*m.

Fiet repet.

SVper duabus his contemplationibus fiet repetitio duplex, & ſenſuum applicatio, vt ſupra.

Interdum remittendũ & variandũ.

NOtandum, quod expedit nonnunquam eum, qui exercitatur, quamuis & vigore animi, & corporis robore ſit præditus; non nihil tamen remittere de præſcriptis Exercitijs ſecundæ huius hebdomadæ, & ſubſequentium duarum: vt aſſequi, quod cupit, commodius valeat, accepta ſolummodo contemplatione vna in crepuſculum matutino, & altera circa Miſſę tempus, quarum repetitionem faciat hora veſperarum; & ſub coenam, quinque imaginationis ſenſus ſuper ijſdem exerceat.

Aliæ meditationes de vita Chriſti.

DIe vero tertia meditandum occurret, quo pacto puer Ieſus apud Nazareth ſubditus erat parentibus, vt habetur pag. 99. Deinde, quomodo ab eis repertus fuerit in templo, pag. 100. Fient item duæ repetitiones, cum ſenſuum applicatione.

Præ-

Præludium quoddam, circa conſiderationem ſtatuum, ſeu generum vitæ diuerſorum.

CVm * ſupra propoſitum fuerit exemplum Chriſti, de vitæ genere, quod in mandatorum Dei obſeruatione cōſiſtit, & primus ſeu cōmunis ſtatus appellatur: nunc idem ipſe Dominus, dum parentibus ſuis fuiſſe ſubditus memoratur, formam videtur exhibere alterius ſeu ſecundi ſtatus, pendentis ab obedientia, & perfectionem Euangelicam afferentis, quando videlicet in templum ſe contulit, patre adſcititio, & naturali Matre derelictis, vt æterni Patris obſequio vacaret. Quare opportunum hic erit, nos quoque illius vitam contemplantes, veſtigare, & afflagitare proprium vitæ genus, in quo maieſtati ſuæ nos ſeruire malit.

* n Prælud. de diuerſis vitæ generibus.

Ad hoc igitur inquirendum, poſſumus introduci per ſequens proxime Exercitium, ad Chriſti mentem attendentes, collatam cum oppoſita inimici. Diſcemus etiam exinde qua ſit nobis opus diſpoſitione, vt perfecti in eo euadamus ſtatu, quemcunque bonitas diuina eligendum nobis ſuggeſſerit.

Quar-

Quarta die fiet meditatio de duobus vexillis: vno quidem Ieſu Chriſti optimi noſtri Imperatoris: altero vero Luciferi, hoſtis hominum capitaliſſimi.

Orat. præp. ORatio præparatoria fit ſecundum morem.

1. Præl. eſt hiſtoria. PRæludium primum erit hiſtorica quædam conſideratio Chriſti, ex vna parte, & ex altera Luciferi, quorum vterque omnes homines ad ſe vocat, ſub vexillo ſuo congregandos.

2. Eſt conſtructio loci. SEcundum eſt ad conſtructionem loci, vt repræſentetur nobis campus ampliſſimus circa Hieroſolymam, in quo Dominus Ieſus Chriſtus, tanquam bonorum hominum omnium ſummus Dux aſſiſtat. Rurſum alter campus in Babylonia, vbi ſe Lucifer, malorum, & aduerſariorum ducem exhibeat.

3. Eſt petitio gratiæ. TErtium, ad gratiam petendam illud erit, vt poſcamus exploratas habere fraudes mali Ducis, inuocata ſimul diuina ope ad eas vitandas: veri autem, optimique Imperatoris Chriſti, agnoſcere mores ingenuos, ac per gratiam imitari poſſe.

Imaginari ducem impiorum. PVnctum primum eſt, imaginari coram oculis meis, apud campum Babylonicum, ducem impiorum in cathedra ignea, & fumoſa ſedere, horribilem figura, vultuque terribilem.

Vt conuocat dæmones. SEcundum eſt, aduertere quomodo conuocatos dæmones innumeros per totum orbem ſpargit ad nocendum, nullis ciuitatibus, & locis,

cis, nullis perſonarum generibus immunibus relictis.

TErtium, attendere cuiuſmodi concionem habeat ad miniſtros ſuos, quos inſtigat, vt correptis, iniectiſque laqueis, & catenis, homines primum trahant (quod fere contingit) ad cupiditatem diuitiarum, vnde poſtea facilius in mundani honoris ambitionem, ac demum in ſuperbiæ barathrum deturbari queant. Eius concio ad ſuos.

Atque ita tres ſunt præcipui tentationum gradus, in diuitijs, honoribus, & ſuperbia fundati: ex quibus in alia vitiorum genera omnia, præceps fit decurſus. Tres gradus tentat.

Similiter ex oppoſito, conſiderandus eſt ſummus, optimuſque noſter Dux, & Imperator Chriſtus.

PVnctum primum erit, conſpicari Chriſtum, in amæno campo iuxta Hieroſolymam, humili quidem conſtitutum loco, ſed valde ſpecioſum forma, & aſpectu ſumme amabilem. Imaginari è contra Chriſtum.

SEcundum autem eſt, ſpeculiari quo pacto ipſe mundi Dominus vniuerſi, electos Apoſtolos, diſcipulos, & miniſtros alios per orbem mittat, qui omni hominum generi, ſtatui, & conditioni doctrinam ſacram, ac ſalutiferam impartiant. Vt ſuos per orbem diſcipulos mittat.

TErtium, auſcultare concionem Chriſti exhortatoriam, ad ſeruos & amicos ſuos omnes in opus tale deſtinatos, qua eis præcipit, vt iuuare ſtudeant quemlibet, ac primo inducẽdum Chriſti concio.

dum curent ad ſpiritualem affectum paupertatis: & inſuper (ſi diuini obſequij ratio & electio coeleſtis eo ferat) ad ſectandam actu ipſo veram paupertatem: deinde vt ad opprobrij, contemptuſque deſiderium alliciant, vnde humilitatis virtus enaſcitur. Et ita tres conſurgunt perfectionis gradus, videlicet paupertas, abiectio ſui, atque humilitas, quæ ex diametro diuitijs, honori, & ſuperbiæ opponuntur, ac virtutes omnes ſtatim introducunt.

Colloquium ad B. Virg.

COlloquium poſtea formandum erit ad Virginem beatam, improlandaque eſt per eam à Filio gratia, vt recipi poſſim, & manere ſub vexillo: Idque primum, per ſpiritualem tantum paupertatem, aut etiam in rerum expoliatione ſitam (ſi quidem ad eam me vocare, atque admittere dignabitur) deinde per abiectionem quoque, ſeu ignominiam, vt ipſum imiter vicinius, deprecando tamen culpam aliorum, ne contemptus mei, tam in alicuius detrimentũ, quam in offenſam Dei cedat.

Finitur per Aue Maria.

TErminabitur primum hoc colloquium per Aue Maria.

2. Ad Chriſtum.

SEcundum colloquium ad Chriſtum hominem dirigitur, vt mihi à Patre impetret illud idem, ſubdeturque in fine oratio, Anima Chriſti.

3. Ad Patrẽ.

TErtium ad Patrem, vt annuat petitioni, cum Pater noſter.

TRanſigetur hoc Exercitium ſemel in media nocte

nocte, & altera vice ſub auroram. Fiet etiã in med. noct.

REpetitiones vero duæ circa matutini ſacri, atque veſperarum tempus erunt faciendæ, additis in fine tribus colloquijs. Sequens vero Exercitium fiet ante coenam. Duę repet. quando fiet.

Meditatio eodem quarto die facienda, de tribus hominum claſsibus, ſue differentijs, vt potiſſimam partem amplectamur.

ORatio præparatoria, vt ſemper ante hac. Orat. præp.

Præludium primum fiat, propoſitis vice hiſtoriæ, tribus hominum claſsibus diſtinctis, quarum vnaquæque decem millia ducatorum, alio quam diuini cultus, & amoris ſtudio ſibi parauerit: nunc autem placatum habere Deum, & ſalua fieri exoptet, ſublato * vtcunque noxio affectu rerum, vt pote ſalutis impedimento. 1. Prælud. * o

SEcundum eſt, loci cuiuſdam imaginaria conſtructio, in quo videam meipſum coram Deo Sanctiſque omnibus, cum deſiderio aſtantem, atque perſeuerantem, quo nam pacto ipſi Deo placere queam potiſsimum. 2. Præl. loci conſtructio.

TErtium eſt, optatæ rei petitio, nimirum gratiæ, per quam id eligam, quod & Deo acceptiſsimum, & mihi ſaluberrimum futurum ſit. 3. Rei petitio.

PRima igitur claſsis optat quidem acquiſitæ rei exuere affectum, vt conciliari Deo poſsit: ſed media, * debitaque adminicula toto vitæ tem- 1. Claſſis affectus. * p

tempore non admouet.

2. Affectus. SEcunda itidem affectum male ordinatum auferre cupit:ſed rem interim mordicus tenere, ac Deum potius trahere ad votum proprium, quam relicto impedimento, per conducibiliorem ſtatum ad illum tendere.

3. Affectus. TErtia poſtremo affectum inſincerum volens abijcere, rem ipſam vel tollere, vel tenere æque parata eſt, prout ad diuinum cultum commodius fore, vel ex diuino inſtinctu, vel ex rationis dictamine animaduerterit: * Ac, interim omnia relinquens integra, illud tantum verſat, & inquirit, nec aliam admittit relinquendæ, aut retinendæ rei acquiſitæ cauſam, præter rationem ac deſiderium diuinæ gloriæ, vt quam maxima ſit.

*q

Colloquiũ. COlloquia tria ſubſequentur, vt nuper facta ſunt de vexillis.

De affectu perfectæ paupertatis. NOtandum adhæc, quod vbi affectum ſentimus paupertati perfectæ, quæ tum in ſpiritu, tum in rerum abdicatione ſubſiſtit, aduerſantem, & ad diuitias magis inclinantem: multum confert, ad eum elidendum, petere ex Deo, licet renitente carne, vt ad paupertatem eiuſmodi ſectandam nos eligat: * ſeruabimus tamen interea deſiderij noſtri libertatem, qua liceat conuenientiorem ſeruitio diuino viam inuadere.

*r

Quin-

Quinta die ſequetur contemplatio de Domini tranſitu, à Nazareth ad Iordanem fluuium, deque eius baptiſmo pag. 100.

FIet tam media nocte, quam primo mane. Bis præterea repetetur circa Miſſæ, ac veſperarum horam. Ante cœnam applicabuntur quinque ſenſus. Adhæc quodlibet horum quinque Exercitiorum præcedet oratio præparatoria, cum tribus præludijs, vt in ſuperioribus de Incarnatione & Natiuitate traditum eſt. Nec non adiectis tribus colloquijs, vt circa claſſes, vel iuxta id, quod ibi fuit ſubnotatum. Fiet circa med. noctem bis repetitur

EXamen autem particulare à prandio & cœna vſitatum, fiet hic, & in ſequentibus de erratis ac negligentijs, quæ circa proprias eius diei meditationes, & additiones contigerunt. Examen particulare quando fiet.

SExta deinceps die, contemplandum ſe offert, quomodo Chriſtus Ieſus à flumine Iordanis petierit deſertum, ibique verſatus ſit. Seruata omnino Exercitij diei quintæ, forma, pag. 100. Sexta die quid meditã dum.

SEptima, quomodo beatus Andreas, & alij ſucceſſiue Chriſtum ſecuti ſunt, vt dicetur pag. 101. 7. Die.

OCtaua, quomodo ſermonem fecit Dominus in monte, octo beatitudinis modos ediſſerens, pag. 102. 8. Die.

NOna, quomodo nauigantibus diſcipulis ſe oſtẽdit, ambulãs ſuper aquas maris, p. 103. 9. Die.

10. Die. DEcima, quomodo in templo docuit, pagina. 104.

11. Die. VNdecima, de Lazari ſuſcitatione, pagina 106.

12. Die. DVodecima, de geſtis in die Palmarum, pag. 107.

Notanda hoc loco ſunt hæc tria.

In 2. hebd. poſſunt adijci meditat.

PRimo, quod in hac ſecunda hebdomada, iuxta temporis facultatem, & vtilitatem perſonæ ſeſe exercentis, poſſunt aliquot meditationes vel adijci, vt de myſterijs viſitationis paſtorum, circumciſionis, & trium Regum: vel ſubtrahi ex ſuprapoſitis, quippe, quæ introductione tantum delineantur, ad formandam melius contemplationem.

* ſ Quando inchoanda electionum diſcuſſio.

SEcundo, * quod inchoanda eſt electionum diſcuſſio à contemplatione diſceſſus Chriſti ex Nazareth Iordanem verſus vſque ad eam, quæ fit quinto die, ſimul comprehendendam.

Quid ante materiã electionum.

TErtio, quod antequam electionum materiam aggrediamur, vt ad capeſſendam germanam Chriſti doctrinam affectum noſtrum diſponamus, apprime iuuat conſiderare, ac per diem totum reuoluere identidem tres ſequentes modos humilitatis, nec non colloquia dicenda, crebro agitare.

1. Humilitatis modus.

PRimus humilitatis modus hic eſt, ad ſalutem neceſſarius, vt me penitus ſubdam diuinæ legi obſeruandæ, vtque ne mundi quidem totius oblato mihi dominio, vel extremo vitæ

diſcri-

diſcrimine obiecto, tranſgrediar ex deliberato mandatum vllum diuinum, aut humanum, quod quidem peccati mortalis vinculo nos obliget.

SEcundus maioris eſt perfectionis, vt fixo animo ad diuitias, paupertatem, honorem, ignominiam, breuitatem vitæ, ac longitudinem, æque ſim propenſus, vbi æqualis eſt diuinæ laudis, & ſalutis meæ occaſio. Vtque nulla, vel humanæ quantæcunque felicitatis, vel propriæ mortis conditione propoſita; adducar vnquam, vt culpam, licet venialem tantum, decernam admittere. 2. Modus.

TErtius eſt modus humilitatis abſolutiſſimę, vt priores duos iam adeptus, etiam ſi nullo ſuperaddito, laus Dei par foret, ad maiorem tamen imitationem Chriſti, eligam potius cum eo paupere, ſpreto, & illuſo, pauperiem, contemptum, & inſipientiæ titulum amplecti, quam opes, honores, & ſapientiæ æſtimationem. Porro ad gradum hunc humilitatis attingendum, magnum afferet compendium, triplicis colloquij præcedentis de vexillis vſus, per quod ſuppliciter poſcamus (ſi diuinæ placeat benignitati) ad talem perduci electionem, ſiue maior, ſiue æqualis obſequij mei erga Deum, & gloriæ diuinæ prouentus ſubſit. 3. Modus.

Præludium ad electionem faciendam.

AD bene quippiam eligendum, noſtræ ſunt partes, vt oculo puro, ac ſimplici ſpecte- Requiſita ad electionem.

mus,quorſum fuerimus creati,nimirum ad laudem Dei, & ſalutem noſtram. Quapropter eligenda ſunt ea tantum, quæ conducunt ad dictum finem, cum vbique fini medium, non medio finis habeat ſubordinari. vnde errant, qui vxorem ducere primitus,aut eccleſiaſticum munus, ſeu beneficium adipiſci ſtatuunt, atque ita demum Deo poſtea inſeruire, vtentes præpoſtere fine ac medio, nec ad Deum tendentes recta, ſed oblique ipſum ad peruerſa vota ſua pertrahere conantes. Atqui è contrario plane agendum eſt, propoſito primum diuino cultu, tanquam fine noſtro, & electo deinceps coniugio, vel ſacerdotio, ceteriſque rebus omnibus, quatenus expedit,ad præfixum finem ordinatis. Idcirco nihil mouere nos debet, ad medijs quibuſuis vtendum, aut ſuperſedendum, niſi habita in primis tam diuinæ laudis, quam noſtræ ſalutis certa ratione.

Introductio ad eligendarum rerum notitiam, complectens quatuor puncta, & annotatiunculam vnam.

Res electionis quales. PRimum punctum eſt quod res omnes, quæ ſub electionem cadunt, neceſſario bonæ eſſe debent ex ſeipſis, aut certe non malæ, nec niſi conſonæ inſtitutis orthodoxæ Matris Eccleſiæ.

Quot genera rerum. SEcundum, quod genera duo rerum electioni quadrant. Nam quarundam electio immutabilis

tabilis eſt, vt ordinis ſacerdotalis, & matrimonij: aliarum vero mutari poteſt, ſicut redituum eccleſiaſticorum, vel ſecularium, quos recipi & relinqui ex cauſa fas eſt.

Tertium, quod circa ea, de quibus facta iam ſit electio immutabilis, nihil ſupereſt eligendum. Sed aduertendum eſt, quod ſi quis improuide, nec ſine obliquis affectionibus aliquid elegerit, quod non liceat retractare, reliquum eſt, vbi eum cœperit pœnitere facti, electionis damnum probitate vitæ, & operum ſolertia penſare: reſilire autem nullo pacto decet, quamuis electio iſtiuſmodi non videatur vocatio diuina eſſe, vt pote obliqua, atque inconſulta. qua in re non pauci errant, electionem malam, & obliquam pro diuina vocatione reputantes, cum hæc ſemper pura & clara ſit, non carnali vllo affectu, vel ſtudio peruerſo mixta. Quando nil ſupereſt eligendum.

Qvartum, quod, ſi quis debito modo & ordine, abſque carnali mundanoque affectu quippiam elegit, quod mutari poſsit, non eſt cur violet electionem talem: ſed potius, vt in ea magis ac magis proficiat, adniti debet. Quando nõ eſt violanda electio.

Notandum autem eſt, quod ſi electio rerum huiuſmodi mutabilium, non ita recte, atque ſincere proceſſerit: eam expedit corrigere, vt fructus vberior, & Deo gratior produci poſſit. Quando corrigenda.

De tempore triplici, ad electiones recte facien-das magis opportuno.

1. Tempus cū nulla ſub eſt dubitatio.

TEmpus primum erit quando voluntatem diuina virtus ſic impellit, vt omnis dubitatio, imò etiam dubitandi facultas animæ ſublata ſit, quo minus ſequatur impulſionem talem: ſicut legimus beato Paulo, & Matthæo, & alijs nonnullis, vocante Chriſto, accidiſſe.

2. Cum conſtet de Dei beneplac.

SEcundum eſt quoties ſatis clarum compertumque ſit beneplacitum diuinum, docente id aliquo conſolationum, vel diuerſorum ſpirituum præuio experimento.

3. Quando cū tranquillitate fit electio certæ vitæ.

TErtium eſt quando per animi tranquillitatem aliquis, conſiderato fine, ad quem conditus eſt (ad Dei gloriam ſcilicet & ſalutem ſuam) eligit certum vitæ genus intra Eccleſiæ catholicæ limites conſtitutum, per quod ceu medium, commodius, ſecuriuſque ad ſuum finem tendat.

Porro tranquillitas ea tunc noſcitur adeſſe, quotieſcunque anima nullis agitata varijs ſpiritibus, vires naturales ſuas libere exercet. Itaque niſi primi, vel ſecundi temporis beneficio, electio contingat, ſupereſt ad tertiam recurſus, duobus modis ſequentibus diſtinctum.

Modus

Modus prior ſanæ, bonæque electionis faciendæ, ſex conſtans punctis.

PVnctum primum, erit proferre in medium rem deliberandam, vt de officio, vel beneficio, acceptandum ne, an potius reijciendum ſit, & ita de ceteris rebus, quæ ad mutabilem electionem ſpectant. Rem delibe randam proferre.

SEcūdum eſt adducto ante oculos, creationis meæ fine in hoc conſiſtente, vt cum Dei laude ſaluus fiam, in neutram declinare partem amplectendæ vel repudiandæ rei controuerſæ: quin potius velut in medio quodam interſtitio, & æquilibrio ſubſiſtere, parato interim animo, vt in eam illico partem totus ferar, quam nouero diuinæ gloriæ, & ſaluti meæ fore aptiorem. In neutram partem pendere.

TErtium, obſecrare Dei clementiam, vt dignetur mentem inſtruere, & impellere voluntatem, quocunque potius mihi tendendum ſit, adhibito nihilo ſecius, pio, fidelique intellectus mei ratiocinio: per quod apprehenſa, & probata Dei voluntate, ad electionem ferar. A Deo lucē petere.

QVartum, perpendere quot tandem commoda, vel adminicula mihi ad finem meum proſequendum accedent ex tali officio, vel beneficio ſuſcepto: quot rurſum ex eodem incommoda & pericula impendent. Præterea, quot per oppoſitum, omiſſo illo, tam commoda & adminicula, quam diſcrimina & dam- Commoda vel adminicula perpendere.

na poſsim expectare.

Tum ratiocinari in vtramque partem.

QVintum, his præmiſsis, ratiocinari in vtramque partem, & iuxta ipſius rationis dictamen, ſepoſito carnis appetitu omni, electionem concludere.

Electionem factam Deo offerre.

SExtum, electione facta, ad orandum cito proſilire, & illam offerre Deo perfectè demum, ſi ei placeat, recipiendam & ſtabiliendam.

Modus poſterior bene eligendi, in regulas quatuor, & annotationem vnam diſtributus.

Puritas affectus.

REgula prima, quod cum oporteat per affectum ex Dei amore cælitus infuſum, fieri electionem, eligentem conuenit perſentiſcere in ſeipſo, quod quicquid affectionis (ſiue multum ſiue modicum ſit) erga rem electam tenet, ex ſolius Dei amore, & intuitu proficiſcatur.

* t
Quid ſi amico conſulerem.

SEcunda, * eſt conſiderare, ſi quis mihi vir amiciſsimus, cui nihil non perfectionis ineſſe cupiam, occurret dubius ſuper electione huiuſmodi, quidnam ego illi decernendum maxime eſſem conſulturus. Quo animaduerſo, agendum & mihi ducam, vt ſuaderem alteri.

Quid eligerem morte ingruente.

TErtia, mecum inſuper reputare, ſi mors ingrueret, quem me mallem obſeruaſſe modum in præſenti deliberatione. Iuxta hunc igitur, eligendum nunc eſſe facile intelligam.

Quid ſi tribunali Dei ſiſtar.

QVarta, proſpicere non minus, quando pro tribunali ſiſtar iudicandus, quo me conſilio

ſilio hac in re vſum eſſe vellem. Quo agnito nunc vtar, vt eo tempore magis ſim ſecurus.

ADnotandum eſt poſtremo, quod hiſce regulis quatuor propter ſalutem meam, & animi quietem accurate ſeruatis, debeo iuxta vltimum punctum modi præcedentis, electionem ipſam definire, & offerre Deo comprobandam. Quando, & quomodo facienda electio.

De emendatione ſeu reformatione circa vitæ ſtatum cuiuis facienda.

IN primis illud eſt aduertendum, quod ſi quis vel matrimonio, vel officio dignitatis Eccleſiaſticæ ſit adſtrictus (de temporalium vero bonorum quantitate, magna an parua ſit, non refert) vnde ipſi non vacet, aut parum libeat circa mutabilium rerum electiones verſari: operæpretium eſt, earum loco methodum ei tradi, ſeu formulam aliquam, ex qua vitam ſuam, & ſtatum proprium poſsit emendare. Quid faciendum matrimonio vel dignitate Eccleſ. adſtricto.

DEbet igitur, quiſquis eiuſmodi conditionem ſortitus eſt, vt finem creationis, & vitæ ſuæ recte ſtatuat, ac ſequatur, per Exercitia ſupradicta, & electionum modos attendere, atque ruminando ſedulo colligere, quam amplam domum & familiam, æquum ſit ſe habere: quibus eam modis tractare, & adminiſtrare conueniat: quibus inſtruere verbis, & exemplis: Singula ſtatus perpendat.

quan-

quantũ præterea de poſſeſsis facultatibus ſumptum facere liceat in vſus proprios, ſiue domeſticos: quid rurſum pauperibus erogare, vel impendere pijs operibus deceat, nihil affectando aliud, nec quærendo, niſi quod honorem Dei & ſalutem ſuam præſtet.

Hoc enim vnuſquiſque perſuaſum habeat, tantum ſe in ſtudijs ſpiritualibus promoturum eſſe, quantum ab amore ſui ipſius & commodi proprij aſfectione ſe ſe abſtraxerit.

TERTIA
HEBDOMADA.

*Prima contemplatio * ſit in media nocte, & continet orationem præparatoriam, tria præludia, ſex puncta, cum vno colloquio.* * u

ORatio præparatoria eadem, quæ ſemper. Ora. Præp.

Præludium primum, ſumitur ex hiſtoria: Quomodo Chriſtus à Bethania miſit Hieroſolymam diſcipulos duos ad parãdam cœnam, quo & ipſe cum reliquis deinde profectus eſt: Ibique poſt agni Paſchalis eſum, & peractam cœnam, pedes lauit omnibus; & ſacroſanctum corpus, ac ſanguinem ſuum largitus eſt. Poſtremo ſermonem ad eos habuit, poſt diſceſſum Iudæ, ipſum vendituri. 1. Prælud.

SEcundum, ex compoſitione loci, conſiderando dictum iter aſperum, aut lene, breue, aut longum, cum ceteris, quæ ineſſe poterant, circumſtantijs. Deinceps conſpicando locum cœnæ amplum, vel anguſtum, vilem, vel ornatum, & conſimilia. 2. Præludiũ

TErtium, ex optatæ rei petitione, ſcilicet doloris, indignationis, & confuſionis, eo quod ob peccata mea, ſummus omnium Do- 3. Prælud.

minus tantis ſe tormentis ita obijciat.

Reſpicere cœnantes.

PVnctum primum erit reſpicere coenantes, & aliquid in vſum meum adducere.

Eos audire loquentes.

SEcundum, eoſdem audire, quid loquantur, & fructum inde decerpere.

Actiones cõſiderare.

TEertium, attendere, quid agant, & per omnia proficere.

Quid Chriſtus pati appetat. * X

QVartum, * aduertere, quid iam inde Chriſtus pati appetat, & incipiat, iuxta hiſtoriam: vnde incipiam & ipſe dolorem, moeſtitiam, & fletum mihi excitare, meque affligam ſimiliter in ſubſequentibus.

Abſconſa diuinitate ne aduerſarij pereant.

QVintum, meditari, quo ſe pacto abſcondens Chriſti Diuinitas, aduerſarios ſuos, cum valeat, non perdat, ſed poenas adeo crudeles pati ſinat Humanitatem.

Quid mihi patiendum.

SExtum cogitare, cum talia ferat pro peccatis meis, quid agere debeam, aut pati eius cauſa.

Colloquiũ.

COlloquium ad Chriſtum fiet, terminandum cum Pater noſter.

Notan. circa colloq.

IN colloquijs eſt notandum (vt ſupra ex parte iam expoſuimus) quod agere conuenit, & aliquid petere, iuxta præſentis rei rationem, videlicet, prout ſentio in me conſolationem, vel perturbationem: prout virtutem vnam, vel alteram expeto: prout in hanc, vel illam partem de me ſtatuere intendo: pro vt etiam de re, quam contemplor, triſtari volo, vel lætari. Denique poſtulandum erit illud, quod circa rem certam

ali quam

aliquã maxime deſidero: & vnum duntaxat colloquium poterit confici ad Chriſtum Dominum vel triplex, ſi deuotio inſtiget, nempe ad Matrẽ, Filium, & Patrem, ſicut traditum eſt in contemplatione ſecundæ hebdomadæ, de tribus claſſibus, cum ſequente illic annotatione.

Secunda contemplatio in aurora, de rebus à Chriſto poſt cœnam, & in horto geſtis.

ORatio præparatoria conſueta ſemper. Orat. Præp.

Prçludium primum, eſt iuxta hiſtoriam. Quomodo Ieſus Chriſtus vna cum vndecim ſuis Apoſtolis, deſcendit ex monte Syon, vbi fuerant cœnati, & tranſiens per vallem Ioſaphat, relictis ibi ex illis octo, alijs vero tribus in horti parte, ſeorſum ipſe digrediens, orauit, ad ſudorem vſque ſanguineum, iterata iam ter eadem ad Patrem ſuum oratione. Poſtea excitis diſcipulis à ſomno, proſtratis ad ſolam vocem cum Iuda per oſculum prodente, aduerſarijs: reſtituta deinceps, quam amputauerat Petrus, Malchi auricula: comprehenſus tandem eſt, quaſi nefarius, aut latro quiſpiam, & per vallem illam ad Annæ domum primo tractus. 1. Præl. hiſtoriæ.

SEcundum eſt pro conſtruendo loco, viam intueri decliuem, planam, & arduam: Item hortum certa magnitudine, figura, & habitudine depingendum. 2. Præludiũ.

TErtium, pro voti conſequutione, poſcere mœrorem, planctum, anxietatem, & ceteras 3. Præludiũ

teras id genus pœnas interiores, vt Chriſto patienti pro me compatiar.

Notanda ſimul hæc quatuor.

Quid poſt orat. præp. & prælud.

PRimum, quod poſt præparatoriam orationem, cum tribus præludijs ſecundi huius Exercitij, eodem modo, & ordine procedendum eſt per puncta, & per colloquium, vt in præcedente de cœna peractum eſt. Adijciendæ quoque erunt circa Miſſæ, & veſperarum tempus duæ repetitiones ſuper vna, & altera dicta contemplatione. Ante cœnam vero, applicabuntur quinque ſenſus, præmiſſa vbique oratione præparatoria, cum tribus præludijs, oblatæ materiæ congruentibus, quemadmodum in hebdomada ſecunda ſatis deſcriptum eſt.

Exerc. danda pro qualitate perſonæ.

SEcundum, quod habita ætatis, complexionis corporalis, ac diſpoſitionis totius ratione, vel quinque, vel pauciora Exercitia, diebus ſingulis implebuntur.

Quid in hac 3. hebdom. mutandum.

TErtium, quod in hac tertia hebdomada, mutandæ ſunt ex parte, additio ſecunda & ſexta: ſiquidem (quod ad ſecundam ſpectat) vbi fuero experrectus præcogitans, quò tendam, & inſtantem contemplationem paululum delibans, interim dum ſurgo, & accingor, adnitar ſimul ad triſtitiam, & dolorem, de tot, ac tantis Chriſti pœnis, meipſum acriter incitare. Quoad ſextam vero, ſuffugiam potius, quam quæram, aut

aut admittam iucundas cogitationes, licet alioqui vtiles, & ſanctas, vt ſunt de reſurrectione Chriſti, & gloria. Pro quibus in meditanda eius paſſione, angores ac pœnas hauriam, ex frequenti eorum recordatione, quæ ab hora ſuæ natiuitatis, ad exitum vſque vitæ huius, ipſe perpeſſus eſt.

QVartum, quòd examen particulare, circa tam Exercitiorum, quam additionum functionem, fiet ad eundem modum, vt in hebdomada præcedente. Examen particulare.

IN ſecunda autem die, contemplatio alia ſuccedet, noctu tranſigenda, de geſtis in domo Annæ, vt narratur, pag. 109. Sub auroram vero de ſecutis rebus in domo Caiphæ, pag. 109. Deinde repetitiones & vſus ſenſuum, velut prius. 2. Die de geſtis in domo Annæ.

IN tertia die, contemplabimur per noctem mediam, quomodo ductus eſt ad Pilatum Chriſtus, & quid ibi actum, vt dicetur pag. 110. Diluculo vero, de ijs quæ geſta ſunt, tranſmiſſo Chriſto ad Herodem, pag. 110. Subdetur repetitionum, & ſenſuum conſuetus vſus. 3 Die quomodo ductus ad Pilatum.

DIe quarta, meditatio nocturna percurret hiſtoriam de reditu ab Herode, pag. eadem, vſque ad mediam partem myſteriorum, quæ apud Pilatum ſecuta ſunt: reliquam vero partem circa lucem primam proſequemur. de repetitionibus quoque, & ſenſibus, pro conſuetudine ſit agendum. 4. Die de reditu ab Herode.

Die 5. à ſent. Pilati vſque ad crucifixionem.

DIe V. ſub noctis medium, de progreſſu ipſo paſsionis contemplabimur, à ſententia Pilati vſque ad crucifixionem, pag. 111. Sub auroram deinceps, ab eleuatione crucis, ad Chriſti vſque expirationem, de quibus pag. 112. Repetitiones & ſenſuum exercitatio, vt ſupra.

Die 6. de crucis depoſitione.

DIe ſexta noctu, quomodo mortuus Dominus, ſublatus de cruce, & ad monumentum delatus eſt, pag. 112. Primo mane, ex quo ſepultus fuit, pag. ead. donec B. Virgo in domum aliquam ſe recepit.

Die 7. tota paſſio reuoluenda.

DIe ſeptima, inter noctu & mane paſſionem totam reuoluemus. Poſtea repetitionum, & ſenſuum vice, per diem totam conſiderabimus, quam licebit frequentiſſime, quo pacto ſanctiſſimum Ieſu Chriſti corpus remanſerit ab anima ſeiunctum: & vbinam, aut quomodo ſepultũ, item quæ fuerit beatæ Mariæ Matris ſolitudo, deſolatio qualis, & quanta afflictio. Quam acerbus quoque diſcipulorum mœror extiterit.

Quid ſi immorandum in paſſione.

SVbnotandum eſt, quod ſi cui libeat, meditãdæ Chriſti paſſioni diutius inſtare, contemplationes ſingulas debet abſoluere cum paucioribus myſterijs, ita vt prima ſolum cõprehendat cœnam: Secunda, lotionem pedum: Tertia, Euchariſtiæ ſanctæ inſtitutionem: Quarta, ſermonem ibi ſubſecutum: & ſic in ceteris agendum.

Iteratio paſſionis.

AD hæc, traiecta tota paſſione, licebit proximo poſt die iterare eius dimidium, atq. reliquum poſtridie: perendie rurſus totã ſimul.

E con-

E contrario vero, ſi quis malit tempus ſuccidere, contempletur de cœna Domini per noctem: de horto, in aurora: de Annæ domo, circa Miſſam: ſub veſperas de domo Caiphæ: de prætorio Pilati, ante cœnam: & ita pergendo, per dies ſingulos diuerſa Exercitia quinque implebuntur, vtpote repetitionum, ac ſenſuum vſu prætermiſſo. Tranſcurſa vero paſſione, operæ pretium fuerit, eandem ſimul totam, die vnico reuoluere, ſiue in vnum tantum Exercitium congeſtam, ſiue diſtributam in plura, prout ſibi fore conducibilius ille cenſuerit.

Regulæ aliquot ad victum recte temperandum.

PRima eſt, quod à pane minus abſtinendum ſit, quam à reliquis alimentis: cum neque gulam adeo irritet, nec tentationi æque obnoxios nos reddat. *A pane minus abſtinendum.*

SEcunda, quod circa potum attendenda ſit magis abſtinentia, quam circa panem: caute obſeruando, quæ proſit menſura potus, vt ſumatur ſemper: quæ rurſum noceat, vt tollatur. *Magis à potu temperandum.*

TErtia, quod circa pulmenta, & eduiia potiſſimum, abſtinentiæ ratio verſetur, cum per illa, tum appetitui ad peccandum, tum inimico ad tentandum, maior ſubminiſtretur occaſio. Temperanda ſunt igitur, vitandi exceſſus cauſa, quod fit dupliciter, dum vel cibis groſſiori- *Potiſsimum ab edulijs.*

ſioribus veſcimur, atque aſſueſcimus, vel dum parce delicatis vtimur.

Vt reperienda iuſta cibi menſura.

QVarta eſt, quod quanto plus de conueniente victu ſibi quis ademerit (vitato interim valetudinis aduerſæ graui periculo) tanto celerius menſuram cibi, ac potus iuſtã reperiet: Tum quia, hoc modo melius ſe diſponens, & obnixius tendens ad perfectionem, ſentiet interdum quoſdam cognitionis internæ radios, & conſolatorios motus ſibi cœlitus immiſſos, ex quibus facile poterit rationem victus commodiorem diſcernere: tum quoniam, ſi quis, ita abſtinendo, ſe deprehenderit viribus imbecilliorem eſſe, quam vt Exercitia ipſa ſpiritualia peragere commode valeat, ſic facile aduertet, quam menſuram victus naturæ neceſſitas requirat.

Inter comeden. aliquid pium imaginari.

QVinta, quod expedit inter comedendum imaginari, quaſi videamus Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum veſcentem cum ſuis diſcipulis, obſeruando quem teneat edendi, bibendi, reſpiciendi, & loquendi modum, eumque ad imitandum nobis proponendo. Vſu veniet enim, vt occupato magis intellectu circa meditationem talem, quam circa corporalem cibum, diſcamus facilius victum moderari.

Aliæ meditationes intermiſcendæ.

SExta, quod gratia varietatis, aliæ adhiberi poſſunt meditationes inter veſcendum, vt ſunt de Sanctorum vita, de pia quapiam doctrina, vel de aliquo ſpirituali negotio agendo: vnde ſic abſtracta mente, cibus ipſe, & veſcendi

dele-

delectatio parum ſentiatur.

SEptima, quod cauendum ſit præcipue, ne ſuper ſumendos cibos, animus quodam modo totus effundatur, & ne auide veſcamur, aut feſtine: ſed appetitui ſemper dominantes, tum menſuram victus, tum ſumendi modum vna temperemus.

Cauen. auiditas cibi.

OCtaua eſt, quod plurimum conducit ad tollendam cibi, potuſque immoderantiam, ſi ante prandium aut cœnam, & quacunque hora nulla eſuries ſentitur, præuia deliberatione, victum proxime ſumendum definiamus ad menſuram certam, quam deinde nulla vel propria auiditate, vel inſtigatione inimici, vnquam excedamus; ſed potius vincendæ vtriuſque cauſa, de illa nonnihil etiam ſubducamus.

Quid pro tollenda cibi immoderantia.

QVARTA
HEBDOMADA.

Contemplatio Prima, quomodo Ieſus Dominus, poſt reſurrectionem apparuit ſanctæ Matri ſuæ, vt habetur infra pag. 113.

Orat. præp. ORatio præparatoria iuxta morem.

1. Prælud. Præludium primum accipitur ab hiſtoria. Quomodo poſt quam expirauit Dominus in cruce, ſepulto * corpore, ſed Diuinitate ſemper ſociato, ipſe in anima, Diuinitati quoque continue vnita, deſcendit ad inferos; ereptiſque inde iuſtorum animabus, rediens ad ſepulchrum, corpus cum anima denuo vniuit: ac reſurgens, demum apparuit Beatæ Virgini matri ſuæ viuus, vt pie, ac veriſimiliter credendum eſt.

* y

2. Prælud. SEcundum, pro conſtructione loci, ſpeculandum accipiet ſepulchri ſitum, & Beatæ Virginis domicilium, cuius formam, partes, & reliquam diſpoſitionem, vt cellulam, & oratorium ſigillatim perſcrutabimur.

3. Gratiæ petitio. TErtium, continebit gratiam petendam, vt ſcilicet immenſum Chriſti, ac Matris gaudium participemus.

Pun-

PVnctum primum, ſecundum, ac tertium, eadem hic erunt, quæ ſupra in contemplationæ cœnæ fuerunt expoſita, ideſt conſiderare perſonas, verba, opera. Eadem quæ in contempl. cœnæ.

QVartum vero, erit animaduertere, * quomodo Chriſti Diuinitas, paſſionis, & mortis tempore abſcondita, palam ſe faciat in reſurrectione, ac tot miraculis deinceps eluceſcat. Z * Vt diuinitas in Reſurrectione eluceſcit.

QVintum, æſtimare quam prompto copioſoque functus ſit Dominus, conſolandi ſuos, officio, adhibita cōſolationis, quæ ab amiciſſimo quopiam præſtari poteſt, ſimilitudine. Chriſti benignitas ſuos conſolandi.

COlloquio, vno, vel pluribus, iuxta materiam faciendis, terminetur contemplatio cum Pater noſter. Colloquiū.

NOtandum porro, quod in ſequentibus contemplationibus, ſeu Exercitijs receſenda erunt per ordinem, myſteria omnia reſurrectionis, aſcenſioniſque, & quæ ſunt intermedia, ſeruatis vbique ijſdem formulis, & modis: ſicuti per totam illam hebdomadam factum eſt, in qua paſſionis myſteria contemplati ſumus: & iuxta modum ac exemplum primæ huius de reſurrectione Domini, meditationis, formandæ ſunt ſequentes omnes, atque regulandæ, tam in præludijs (niſi quod hæc rebus ſunt accommodanda) quam in punctis quinque, & additionibus ſingulis. Pari etiam ratione circa repetitiones, & ſenſuum operationes, nec non in augendo, minuendoue Exercitiorum, ſecundum myſteria Recenſenda ordine myſteria reſurrect. & aſcenſionis.

numero, dirigi poterimus, ſicut in prædicta meditandæ Chriſti paſſionis hebdomada fuimus edocti.

4. Hebd. magis conueniunt quatuor Exercitia.

SEcundo notandũ eſt, conuenire magis quartæ huic hebdomadæ, quam præcedentibus, vt quatuor duntaxat fiant Exercitia. Primum, poſtquam mane ſurreximus. Secundum, circa Miſſę tempus, vel paulo ante prandium prioris repetitionis loco. Tertium, hora veſperarum, pro ſecunda repetitione. Quartum, ante cœnã, admotis ſenſuum officijs, ad imprimendas fortius animæ contemplationes tres eo die factas, ſignatis obiter, & penitius tractatis partibus, ſeu locis illis, in quibus motus animi efficaciores, maioremque guſtum ſpiritualem ſenſerimus.

Puncta meditationis plura, vel pauciora.

TErtio, quod quamuis ei, qui exercitatur, certus præſcribatur numerus punctorum, puta ternarius, aut quinarius; liberum tamen ipſi erit in plura vel pauciora puncta redigere contemplationem, prout commodius ſe habere expertus fuerit. Qua in re magnopere iuuabit, ante ingreſſum Exercitij, tractanda puncta comminiſci, & numero certo præfinire.

Hac 4. hebdom. variandę aliquæ additiones.

QVarto denique notandum eſt, quod per quartam hanc hebdomadam, variari debent ſecunda, ſexta, ſeptima, & decima additiones. In ſecunda quidem, vt dum euigilo, repente mihi ponam ob oculos ſtatutam contemplationem, & de gaudio Domini cum ſuis, ſtudeam & ipſe exhilareſcere. In ſexta vero, vt memo-

memoriæ meæ obijciam ea, quæ lætitiam ſpiritualem cient, vt cogitatio de gloria. In ſeptima, vt lucis & cœli vtar commoditate, quæ ſeſe offeret, puta per tempus vernum, herbarum virentium, & florum aſpectu, aut aprici loci amœnitate: per hyemem vero ſolis, vel ignis opportuno calore: & ita de ceteris corporis, atque animi oblectationibus congruis, per quas Creatori & Redemptori meo congaudere queam. In decima, vt loco pœnitentiæ, temperantia & mediocritate victus contentus ſim, niſi quo tempore ieiunium, vel abſtinentiam Eccleſia indixit, cuius præceptis ſemper obtemperandum eſt, niſi iuſtum adſit impedimentum.

Contemplatio, ad amorem ſpiritualem in nobis excitandum.

IN primis duo notanda ſunt. Primum, quod amor ipſe ab operibus magis, quam à verbis pendet. Secundum, quod conſiſtit amor in mutua facultatum, rerum & operum communicatione, puta ſcientiæ, diuitiarum, honoris, & boni cuiuſcunque. **De natura amoris.**

Oratio præmittitur ex more.

PRæludium primum eſt, vt coram Domino, Angelis, Sanctiſque omnibus, mihi propitijs, ſtare me videam. **1. Prælud.**

2. Prælud. SEcundum, vt gratiam Dei efflagitem, per quam beneficiorum eius, in me collatorum magnitudinem perſpiciens, ad amorem, cultum, & ſeruitium ipſius, totum me impendam.

Beneficiorũ recordatio. PVnctum primum ſit, reuocare in memoriam beneficia creationis, ac redemptionis: dona itidem particularia, ſeu priuata enumerare: & cum intimo affectu perpendere, quantum mea cauſa benigniſſimus Dominus egerit, atque pertulerit; quantum mihi elargitus ſit de theſauris ſuis, quodque iuxta diuinum ſuum decretum, & beneplacitum, ſeipſum mihi, quantum poteſt, donare velit. Quibus optime inſpectis, vertar ad meipſum, & diſquiram mecum, quæ meæ ſint partes, & quid æquum iuſtumque ſit, vt diuinæ offeram, & exhibeam maieſtati: haud ſane dubium quin mea omnia offerre debeam, ac meipſum cum ſummo affectu, & verbis huiuſcemodi, vel ſimilibus.

Oblatio ſui. SVſcipe Domine vniuerſam meam libertatẽ. Accipe memoriam, intellectum, atq. voluntatem omnem. Quicquid habeo, vel poſſideo, mihi largitus es: id tibi totum reſtituo, ac tuæ prorſus voluntati trado gubernandum. Amorem tui ſolum cum gratia tua, mihi dones, & diues ſum ſatis, nec aliud quicquam vltra poſco.

Speculandũ in rebus omnibus. SEcundum erit, ſpeculiari Deum, in ſingulis exiſtentem creaturis ſuis: & elementis quidem dantem, vt ſint: plantis vero, vt per vegetationem quoque viuant: animalibus inſuper,

vt

vt ſentiant : hominibus poſtremo, vt ſimul etiã intelligant . Inter quos accepi & ipſe vniuerſa hæc beneficia, eſſe, viuere, ſentire, ac intelligere, meque templum quoddam ſuum efficere, voluit, ad imaginem ſuam & ſimilitudinem creatum. Ex quorum omnium admiratione, reflexus in meipſum, agam vt in primo puncto, vel melius ſi quid occurrerit: id quod in punctis etiam ſequentibus, erit factitandum.

TErtium eſt, conſiderare eundem Deum, ac Dominum, propter me in creaturis ſuis operantem, & laborantem quodammodo : * quatenus dat ipſis, conſeruatque id quod ſunt, habent, poſſunt, atq. agunt. Quæ omnia, vt ſupra, in mei conſiderationem reflectenda erunt.

Dei conſideratio in creaturis propter me. * a a

QVartum, proſpicere quo pacto munera, & bona omnia cœlitus deſcendunt, vt ſunt potentia, iuſtitia, bonitas, ſcientia, & alia quælibet humana perfectio, terminis quibuſdam certis circunſcripta : quæ ab infinito illo totius boni theſauro, ſicut lumen à ſole, & ex fonte aqua, deriuantur. Addenda ſupereſt reflexio prædicta in mei circunſpectionem.

Conſiderare vt bon à Deo procedunt.

COlloquium etiam in fine fiet, terminandum cum Pater noſter.

Colloquiũ.

MODI

MODI TRES ORANDI.

1. Orandi modus.

PRimus orandi modus, deducendus eſt ex mandatis, ex peccatis ſeptem mortalibus, ex tribus animæ potentijs, & ex quinque ſenſibus conſideratis: vnde non tam hebet orationis formam, quam Exercitij cuiuſdam ſpiritualis, per quod & anima iuuatur, & oratio Deo redditur acceptior. Prius itaque quam hoc orem modo, iuxta illud, quod tertiæ additioni æquipollet, ſedebo vel deambulabo pauliſper (prout ad animæ quietem facere videro) penſitans apud me, quo mihi accedendum ſit, & quid faciendum. Hoc idem additionis genus ad omnem orandi modum præmitti debet.

Orat. præp. gratiæ poſtul. continet.

ORatio præparatoria, gratiæ contineat poſtulationem, vt mihi detur agnoſcere, quicquid deliquero aduerſus decalogi precepta, meque in poſterum emendare, intellectis illis exactius, & (vt par eſt) ad Dei gloriam & ſalutem meam ſolito cautius obſeruatis.

Mandati cuiuſque diſcuſſio.

PRimo ergo, mandatum quodlibet ordine diſcutiam, attendens, quo pacto ſeruauerim illud, aut violauerim, deque ſuccurrentibus in memoriã delictis, veniam precabor, recitando ſemel Pater noſter. Porro in excutiendis ſingulis præceptis, ſatis fuerit inſumi ſpatium temporis, quo ter poſſet oratio Dominica percurri. Notandum tamen, quod circa præceptum,

cuius

cuius præuaricatio rarior nobis accideret, minus immorandum eſſet; at eo amplius, quo lapſus fuerit ex aſſuetudine frequentior, idque ſimiliter circa mortalia peccata ſit præſtandum.

COmpleto de præceptis ſingulis diſcurſu, poſt mei accuſationem, & gratiæ implorationem, vt ea vigilantius deinceps cuſtodiam, colloquium dirigam ad Deum, iuxta rei occaſionem. Colloquiũ ad Deum.

SEcundo, ſimilem orationis modum proſequemur circa mortalia peccata, poſt additionem, & præparatoriam orationem, ſicut fecimus in præceptis. Nihil enim vtrobique varium occurrit, niſi quod ad materiam attinet, cum præcepta quidem ſeruanda ſint, peccata vero deuitanda. Cetera eadem ſunt, fietque itidem colloquium. Idẽ orandi modus circa mortalia.

SCiendum eſt, peccatorum vitiorumque notitiam iuuari per contrariorum actuum, & habituum conſiderationem. Quapropter per gratiam diuinã, & piam quamlibet exercitationem laborandum eſt vnicuique, vt virtutes ſibi paret, mortalibus peccatis ſeptem oppoſitas. Peccatorũ notitiam quid iuuet.

TErtio circa tres animæ potentias idem ſequitur progreſſus, per additionem, orationem, & diſcuſſionem ſingularum, cum colloquio ad finem, faciendus. Circa tres animæ potentias.

QVarto circa quinq. ſenſus corporis, nulla re mutata præter materiam. Vbi ſubnotandum eſt, quod, ſi quis optet in ſenſuum ſuorum Circa ſenſus quinque corporis.

rum vſu, Chriſtum imitari, debet in oratione præparatoria ſeipſum ſuper hoc Deo commendare; factæque ſenſuum ſingulorum examinationi, Dominicam orationem ſubijcere: ſi vero ſimilem affectet, beatæ Virginis Mariæ imitationem, ei ſe commedet, tanquam à Filio id impetraturæ, & Salutationem Angelicam, dum ſenſus excutit, identidem recitet.

Secundus orandi modus ex vocum orationis ſingularum perpenſa ſignificatione.

ADditio eadem, quæ ſuperius, it præuia.

Ora. præp. ORatio præparatoria perſonæ congruet, ad quam dirigitur.

2. Orandi modus qualis. SEcundus orandi modus eſt, vt flexis genibus vel ſedendo (pro habitudine corporis, & animi deuotione) oculis vel clauſis, vel defixis in partem vnam, neque huc & illuc motis, precationem Dominicam à principio recitemus: & in prima voce, quæ eſt, Pater, meditationis figamus pedem, quandiu circa eam variæ nobis ſignificationes, ſimilitudines, ſpirituales guſtus, & aliæ commotiones deuotæ incident: & ita deinceps per ſingula eiuſdem, vel alterius orationis verba factitabimus.

Re-

Regulæ tres circa hæc ſeruandæ.

PRima, vt in tali precationis cuiuſlibet ruminatione, horæ ſpatium inſumamus, quo expleto Aue Maria, Credo, Anima Chriſti, & Salue Regina, ſemel iuxta communem morem, vel mente ſola, vel etiam voce percurrantur. 1. Reg. in 2. modo oran.

SEcunda eſt, quod ſi orantibus hoc modo nobis, in vna voce, vel duabus, meditatio affluat, & interna ſimul delectatio; poſtponenda erit tranſcurrendi cura, licet hora tota prætereat: qua elapſa, reliquum orationis curſim recitetur. 2. Reg.

TErtia, vt quando ita contigerit, meditandæ voci vni, aut pauculis, horam impendiſſe, poſtridie recitato breuiter eo, quod excuſſum fuit, ad ſequentis verbi conſiderationem pergamus. 3. Reg.

POſt excuſſam vero ad hunc modum Dominicam precationem totam, ſuccedet Salutatio Angelica: deinde alia oratio, vt ſine interruptione hæc orandi exercitatio procedat. Quid in fine orationis.

Adhæc, oratione qualibet ſic completa, perſonam illam, ad quam pertinebat, paucis compellabimus, virtutem aliquam, aut gratiam petentes, qua maxime indigere nos ſenſerimus. Colloquiũ.

Tertius orandi modus, per quamdam vocum & temporum commenſurationem.

ADditio ab vtraque ſuperiore nihil differt.

Orat. præp. ORatio præparatoria, fiet ſicut in ſecundo modo.

3. Orandi modus. TErtius hic orandi modus in eo conſiſtit, vt inter ſingulas reſpirandi vices, ſingula Dominicæ, alteriuſue orationis verba tranſmittamus, expenſa interim, vel ſignificatione prolatæ vocis, vel perſonæ, ad quam oratio ſpectat, dignitate, vel mea ipſius vilitate, vel vtriuſque poſtremo differentia. Eodem procedendum modo in verbis reliquis. Addendæ quoque orationes ſupra memoratæ, Aue, Credo, &c.

Regulæ duæ huc ſpectantes.

Reg. prior pro 3. modo orandi. PRior, vt, finita iuxta hunc orandi modum precatione Dominica, ſumatur alijs diebus vel horis, Angelica Salutatio, ſimili reſpirationum interuallo tractanda, cum alijs orationibus, vſitato more recitandis.

Poſterior. POſterior, vt, qui hunc orandi modum exercere cupit diutius, ad eum applicet precationes omnes ſupradictas, aut earum partes, & paria anhelituum, ac vocum interſtitia obſeruet.

VITÆ

VITÆ D. N. IESV CHRISTI Myſteria.

NOtandum eſt primitus, omnia ſequentium myſteriorum verba, quæ includuntur parentheſi, ex ipſis Euangelijs deprompta eſſe, non item cetera. Ad hæc, in vnoquoque myſterio, ſemper aut fere, poni puncta tria, vt expeditior ſit contemplatio, quo eſt diſtinctior. Notandum.

De Annuntiata B. Mariæ Virgini Chriſti Incarnatione, de qua Lucæ primo.

PRimo, quomodo Angelus Gabriel, Beatam Virginem ſalutans, diuini Verbi conceptionem ei nuntiauit (Ingreſſus Angelus ad eam dixit, Aue gratia plena, &c. Ecce concipies in vtero, & paries filium, &c.) Ang. ſalutãs Virg. conceptionem nũtiat.

Secundo, confirmat Angelus id quod prædixerat, adducto exemplo de ſancti Ioannis Baptiſtæ conceptione admiranda (Et ecce Eliſabeth cognata tua, & ipſa concepit filium in ſenectute ſua, &c.) Confirmat exemplo Io. Bapt.

Tertio, reſpondit Angelo Virgo ſancta (Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum.) Maria reſpondet Angelo.

De

De Maria Eliſabeth cognatam ſuam viſitante, vt habetur. Luc.1.

Maria inuiſit Eliſabeth

PRimo, quomodo inuiſit Maria Eliſabeth, ac S. Ioannes in vtero exiſtens, ſenſit Mariæ ſalutationem, & geſtijt (Vt audiuit ſalutationẽ Mariæ Eliſabeth, exultauit infans in vtero eius: & repleta eſt Spiritu S. Eliſabeth, & exclamauit voce magna, & dixit: Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui.)

Virgo in cãticum prorumpit.

Secundo, Beata Virgo in hoc canticum præ lætitia prorupit (Magnificat anima mea Dominum, &c.)

Quandiu apud Eliſabeth manſit.

Tertio (manſit autem Maria cum illa quaſi menſibus tribus, & reuerſa eſt in domum ſuam.)

De Chriſti Natiuitate. Luc. 2.

E Nazareth Bethlehem proficiſcitur

PRimo, Beata Maria cum Ioſeph ſponſo ſuo è Nazareth proficiſcitur Bethlehem (Aſcendit autem, & Ioſeph à Galilæa, &c. In Bethlehem, &c. vt profiteretur cum Maria deſponſata ſibi vxore prægnante.)

Filium parit.

Secundo (Peperit filium ſuum primogenitum & pannis eum inuoluit, & reclinauit eum in præſepio)

Angeli lætantur.

Tertio, eo tempore (Facta eſt cum Angelo multitudo militiæ cœleſtis, laudantium Deum, & di-

& dicentium, Gloria in altiſſimis Deo, &c.

De Paſtoribus. Luc. 2.

PRimo, Paſtoribus reuelatur Chriſti natiuitas per Angelum (Euangelizo vobis gaudium magnum, &c. Quia natus eſt vobis hodie Saluator, &c.) Nuntiatur paſtoribus.

Secundo, paſtores properant in Bethlehem (Et venerunt feſtinantes: & inuenerunt Mariam, & Ioſeph, & Infantem poſitum in præſepio.) Paſtorum adoratio.

Tertio (& reuerſi ſunt Paſtores glorificantes & laudantes Deum, &c.) Paſtores Deum glorificant.

De Circunciſione. Ibidem.

PRimo, Circunciſus eſt Puer. Circuncidi-tur.

Secundo (Vocatum eſt nomen eius Ieſus, quod vocatum eſt ab Angelo, priuſquam in vtero conciperetur.) Vocatur Ieſus.

Tertio, redditus eſt Matri ſuæ Puer, quæ illi compatiebatur de ſanguinis viſa effuſione. Redditur puer Matri.

De tribus Magis regibus. Matth. 2.

PRimo tres Magi reges ad puerum Ieſum adorandum venerunt, ſtella duce, ita atteſtantes: (Vidimus enim ſtellam eius in Oriente & venimus adorare eum.) Magorum aduentus.

Secundo (Procidentes adorauerunt eum, & Eorundem adoratio.

apertis theſauris ſuis, obtulerunt ei munera aurum, thus, & myrrham.)

Per aliam viam reuertuntur.

Tertio (Reſponſo accepto in ſomnis, ne redirent ad Herodem, per aliam viam reuerſi ſunt in regionem ſuam.)

De Purificatione B. Virginis, & pueri Ieſu præſentatione. Luc. 2.

Ieſu pueri præſentatio.

PRimo detulerunt puerum in Templum, vt præſentarent eum Deo, tanquam primogenitum, offerentes pro eo conſuetum munus (Par turturum, aut duos pullos columbarum.)

Simeonis prophetia.

Secundo, Simeon veniens eadẽ hora in Templum (Accepit eum in vlnas ſuas, & benedixit Deum & dixit: Nunc dimittis ſeruum tuum Domine, &c.)

Annæ prophetia.

Tertio, Anna (Superueniens confitebatur Domino, & loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptionem Iſrael.

De fuga in Aegyptum. Matth. 2.

Innocentũm occiſio.

PRimo, volens Herodes puerulum Ieſum interficere, occidi fecit Innocentes, præmonito Ioſeph per Angelum, vt in Ægyptum profugeret (Surge & accipe puerum, & Matrem eius, & fuge in Ægyptum.)

Ieſu fuga in Ægyptum.

Secundo, iter corripuit Ioſeph Ægyptum verſus

ſus (Qui conſurgens, nocte, &c. ſeceſſit in Ægyptum.)

Tertio (& erat ibi, vſque ad obitum Herodis.) Quandiu ibi fuit.

De reditu ab Aegypto. Matth. 2.

PRimo, admonetur Ioſeph ab Angelo, vt in terram Iſrael reuertatur (Surge, & accipe Puerum & Matrem eius, & vade in terram Iſrael.) Ab Ægypto reuertitur.

Secundo (Qui conſurgens, &c. venit in terram Iſrael.) Eius iter.

Tertio, eo quod regnabat Archelaus filius Herodis in Iudæa, receſſit in Nazareth. Archelai tēpore.

De vita Domini ab anno ætatis ſuæ duodecimo vſque ad trigeſimum. Luc. 2.

PRimo, quomodo ſubditus erat, & obediens parentibus. Chriſti obedientia.

Secundo (Proficiebat ſapientia, & ætate, & gratia, &c.) Eius profectus.

Tertio, videtur fabrilem artem exercuiſſe, cum dicat ſanctus Marcus cap. 6. (Nonne hic eſt faber?) Artem fabrilē exercuit.

De Aſcenſu in Templum anno duodecimo. Luc. 2.

Hieroſol. proficiſcitur. PRimo, natus Ieſus annos duodecim, e Nazareth profectus eſt Hieroſolymam.

Remanſit in ſciis parent. Secundo, remanſit illic neſcijs parentibus.

Poſt triduũ in Templo repertus. Tertio, poſt triduum inuenerunt eum in templo, ſedentem inter Doctores: & ipſe illis cauſam moræ percontantibus reſpondit (Neſciebatis quia in his quæ Patris mei ſunt, oportet me eſſe?)

De Baptiſmo eius. Matth. 3.

Ad Iordan. proficiſcitur. PRimo, Matri valedicens, è Nazareth ad Iordanis flumen ſe contulit, vbi tunc Ioannes baptizabat.

A Io. baptizatur. Secundo, baptizatus eſt à Ioanne, excuſante ſe primum de indignitate, ſed compulſo his verbis: (Sine modo, ſic enim decet nos implere omnem iuſtitiam.)

Spiritus ſancti deſcenſus. Tertio, deſcendit Spiritus ſanctus ſuper eum, & vox de cœlo ſic atteſtans (Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi complacui.)

De tentatione Chriſti. Luc. 4. & Matth. 4.

Secedit in deſertum. PRimo, poſt baptiſmum receſſit in deſertum Chriſtus, & ibi per dies quadraginta & totidem noctes ieiunauit.

Se-

Secundo, ter ab inimico tentatus eſt (Accedens tentator dixit ei, Si filius Dei es, dic vt lapides iſti panes fiant. Mitte te deorſum. Hæc omnia tibi dabo, ſi cadens adoraueris me.) Ter tentatur.

Tertio, (Angeli acceſſerunt, & miniſtrabant ei.) Angelorum miniſter.

De Apoſtolorum vocatione.

PRimo, videntur ſancti Petrus, & Andreas, fuiſſe ter vocati. Primum ad ſolam quandam Chriſti notitiam, Ioan. 1. Deinde ad ſequelam ſolum temporaneam, cum animo reuertendi ad piſcationem, Luc. 5. Vltimo, ad perpetuam ſequelam. Matth. 4. & Marc. 1. Qui ter vocati ad Apoſtol.

Secundo, vocauit filios Zebedæi, Matth. 4. Et Philippum, Ioan. 1. Et Matthæum, Matth. 9. Qui nam poſtea.

Tertio, vocati ſunt reliqui, licet de quorundam vocatione, & de ordine vocationum, expreſſe mentio non fiat in Euangelio. Demum reliqui.

TRia hic expendenda ſunt. Primum, quomodo erant Apoſtoli abiectæ conditionis. 3. Expendenda hic.

Secundo, ad quantam fuerint dignitatem, & quam ſuauiter vocati.

Tertio, quibus gratiæ donis, ſupra omnes veteris teſtamenti patres, nouique Sanctos euecti ſint.

De primo Chriſti miraculo facto in nuptijs.
Ioan. 2.

Inuitatus ad nuptias.

PRimo, Inuitatus fuit Chriſtus cum Diſcipulis ſuis ad nuptias.

De vini defectu monetur à Matre.

Secundo, deficere vinum Mater commonuit. (Vinum non habent) Et miniſtris dixit (Quodcunque dixerit vobis, facite.)

Vini miraculum.

Tertio, aquam in vinum Dominus conuertit (Et manifeſtauit gloriam ſuam, & crediderunt in eum Diſcipuli eius.)

De fugatis è Templo negotiatoribus prima vice.
Ioan. 2.

Vendentes eijciuntur.

PRimo, eiecit de Templo vendentes illic & ementes, facto ex funiculis flagello.

Menſę euertuntur.

Secundo (Nummulariorum effudit æs, & menſas ſubuertit.)

Columbæ auferuntur.

Tertio, vendentibus columbas manſuete inquit: (Auferte iſta hinc, & nolite facere domum Patris mei, domum negotiationis.)

De ſermone Chriſti, habito in monte.
Matth. 5.

Serm. octo Beatitud.

PRimo, ad dilectos ſuos diſcipulos, octo Chriſtus beatitudinis genera expoſuit. Beati pauperes ſpiritu: Mites: Qui lugent: Qui eſuriunt, & ſitiunt iuſtitiam: Miſericordes: Mundo corde:

de: Pacifici: Qui perſecutionem patiuntur.

Secundo, eos exhortatur, vt acceptis donis ſeu talentis, vtantur recte (Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona & glorificent Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt.) Serm. de talentorum vſu.

Tertio, oſtendit non ſoluere ſe legem, ſed implere, explicatis præceptis de vitando homicidio, furto, fornicatione, periurio. Et de diligendis quoque inimicis (Ego autem dico vobis, diligite inimicos veſtros. Benefacite ijs, qui oderunt vos. Ser. de præceptis.

De ſedata Maris tempeſtate.
Matth. 8.

PRimo, dormiente Chriſto coorta eſt in mari vehemens tempeſtas. Oritur tempeſtas.

Secundo, excitarunt à ſomno eum territi Diſcipuli, quos de fidei leuitate arguit (Quid timidi eſtis modicæ fidei?) De fidei leuitate arguũtur Diſcip.

Tertio, ventis & mari præcepit, vt conquieſcerent, & facta eſt ſtatim tranquillitas: vnde obſtupentes homines dicebant (Qualis eſt hic, quia venti & mare obediunt ei?) Fit eius imperio maris tranquillitas.

De ambulatione ſuper aquas.
Matth. 14.

PRimo, cum in monte adhuc eſſet Chriſtus, Diſcipulis in nauiculam abire iuſſis, &

(Dimiſſa turba, aſcendit in montē ſolus orare.)

Phantaſma noctu putatur.

Secundo, cum agitaretur noctu nauicula eo ipſe venit, ambulans ſuper aquas, vnde perterrefacti diſcipuli, phantaſma eſſe iudicabant.

Petrus mergi cœpit.

Tertio, poſtquam dixerat ad eos (Ego ſum, nolite timere) ſanctus Petrus accedendi petijt facultatem; & gradiendo ſuper aquas, ob ſubortum metum mergi cœpit, quem increpans Dominus de modica fide, nauiculam intrauit, & ceſſauit ventus.

De Miſſis ad Prædicandum Apoſtolis.
Matth. 10.

Dat poteſtat. dæm. eijciendi.

PRimo, Diſcipulis Ieſu conuocatis, dedit poteſtatem eijciendi dæmonia ex hominibus, & omne morborum genus ſanandi.

Prudētiam, & patientiā docet.

Secundo, prudentiam eos docuit, & patientiam (Ecce ego mitto vos ſicut oues in medio luporum. Eſtote ergo prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ.)

Profectionis modus.

Tertio, profectionis exponit modum (Gratis accepiſtis, gratis date, nolite poſſidere aurum neque argentum) Ad hæc materiam prædicationis expreſſit (Euntes autem prędicate, dicentes: Quia appropinquauit regnum Cœlorum.)

De Conuerſione Magdalenæ.
Luc. 7.

Magdal. acceſſio ad Ieſum.

PRimo, Chriſto accumbente menſæ in Phariſæi domo, ingreſſa eſt mulier, quæ fuerat

in ciuitate peccatrix (ſiue * Maria Magdalena, ſoror Marthæ fuerit, ſiue alia) deferens alabaſtrinum vas, vnguento plenum. * b b

Secundo, ſtans retro cœpit pedes eius rigare lachrymis, & capillis ſuis abſtergere, deoſculari, & vngere. Vngit, & abſtergit.

Tertio, criminatam eam à Phariſæo defendit Chriſtus, & ad ipſum ait (Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum) Et ad ipſam deinceps (Fides tua te ſaluam fecit, vade in pace.) Defenditur à Chriſto.

De quinque millium hominum refectione.
Matth. 14.

PRimo, rogabant IESVM Diſcipuli, vt dimitteret aſtantes turbas.

Secundo, ipſe afferri iuſſit, quos habebant panes: eoſque præmiſſa benedictione frangens, Diſcipulis porrexit, turbis hominum diſcumbere iuſſis, apponendos. Fractio panis.

Tertio, comederunt, & ſaturati ſunt, & ſuperauerunt cophini. xij. Turba ſaturata.

De Transfiguratione Chriſti.
Matth. 17.

PRimo, aſſumptis IESVS chariſſimis tribus Diſcipulis, Petro, Ioanne, & Iacobo, (Transfiguratus eſt ante eos, reſplenduit facies eius ſicut Sol, veſtimenta autem eius facta ſunt alba, ſicut nix.) Transfiguratio IESV Chriſti.

Se-

Coram Moyſe, & Helia. Secundo, loquebatur cum Moyſe & Helia.

Patris vox è cœlo delapſa. Tertio rogante Petro, vt fierent ibi tria tabernacula, inſonuit vox de cœlo (Hic eſt filius meus dilectus, &c. ipſum audite) Vnde conſternati Diſcipuli, proni collapſi ſunt, quos tangendo Chriſtus, dixit (Surgite, & nolite timere, &c. nemini dixeritis viſionem, donec filius hominis à mortuis reſurgat.)

De Lazari ſuſcitatione. Ioan. 11.

Biduum expectat. PRimo, audito Chriſtus nuntio de Lazari ægrotatione, per biduum ſubſiſtit, vt euidentius foret miraculum.

Sororum fides. Secundo, antequam ſuſcitet mortuum, vtriuſque ſororis fidem exſtimulat (Ego ſum reſurrectio & vita: qui credit in me, etiam ſi mortuus fuerit, viuet.)

Lazari ſuſcitatio. Tertio, collachrymatus, ac precatus prius, ſuſcitauit illum: fuit autem, quo vſus eſt, ſuſcitandi modus, per mandatum (Lazare veni foras.)

De cœna apud Bethaniam. Matth. 26.

Cœna apud Simon. PRimo, cœnabat Chriſtus in domo Simonis leproſi, & pariter Lazarus.

Vnguenti effuſio. Secundo, effudit Maria vnguentum ſuper caput eius.

Iudę obmurmuratio. Tertio, obmurmurat Iudas (Vt quid perditio hæc?) Denuo vero excuſat Chriſtus Magdalenam (Quid moleſti eſtis huic mulieri? opus enim bonum operata eſt in me.)

De

De Die Palmarum. Matth. 21.

PRimo, præcepit Dominus adduci aſinam, & pullum (Soluite & adducite mihi, & ſi quis vobis aliquid dixerit, dicite quia dominus his opus habet, & confeſtim dimittet eos.) Aſinæ, & pulli adductio.

Secundo, aſinam conſcendit Apoſtolorum veſtibus inſtratam. Aſinam cōſcendit.

Tertio, Excepturus eum populus, cum veniret obuiam, veſtimentis ſuis, & ramis arborum ſternebat viam & canebat (Oſanna filio Dauid, benedictus qui venit in nomine domini, Oſanna in altiſſimis.) Populi occurſus venienti Ieſu.

De Prædicatione in Templo. Luc. 19.

PRimo, docebat quotidie in Templo. Docet in Templo.

Secundo, finita prædicatione in Bethaniam redibat, nemine apud Hieroſolymam ipſum excipiente. Redit in Bethaniam.

De cœna vltima. Matth. 26. & Ioan. 13.

PRimo, comedit cum Diſcipulis paſchalem agnum, eoſque de imminente ſua morte præmonuit (Amen dico vobis, quia vnus veſtrum me traditurus eſt.) Agnus paſchalis.

Secundo, lauit eorum, Iudæ quoque ipſius pedes, incipiens à Petro, qui ad maieſtatem Chriſti, & indignitatem ſuam reſpiciens, ſeſe Pedum lotio.

oppo-

opponebat (Domine tu mihi lauas pedes?) Ignarus ſcilicet præberi à Domino exemplum humilitatis, ita poſtea declarante (Exemplum enim dedi vobis, vt, quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.)

Eucharist. institutio.

Tertio, ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum inſtituit, in ſignum ſummæ dilectionis, his verbis vtens (Accipite & commedite, &c.) Expleta autem cœna, Iudas ad vendendum illum egreſſus eſt.

De Myſterijs poſt cœnam & in horto geſtis.
Matth. 26. & Marc. 14.

Ad Oliueti mōtem pergit cum ſuis.

PRimo, peracta cœna, & hymno dicto, profectus eſt Chriſtus ad Oliueti montem cum Diſcipulis ſuis vndecim, metu plenis : & octo remanere iuſsit Gethſemani (Sedete hic, donec vadam illuc, & orem.)

Ter orat.

Secundo, ductis ſecum tribus, Petro, Iacobo, Ioanne, orauit ter dicens, (Pater mi, ſi poſſibile eſt, tranſeat à me calix iſte, veruntamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu.) Et in agonia exiſtens prolixius orabat.

Sanguinem ſudat.

Tertio, cum eo timoris redigi ſe paſſus fuiſſet, vt diceret (Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem) etiam ſanguinem ſudauit copioſum teſte Luca (Factus eſt ſudor eius ſicut guttæ ſanguinis decurrentis in terram) Vnde conijcere licet, veſtimenta eius iam tum fuiſſe madefacta cruore.

De Comprehenſione Chriſti, & traductione ad Annæ domum, Matth. 26. Luc. 22. Marc. 14. & Ioan. 18.

PRimo, permiſit ſe Dominus oſculo à Iuda tradi, & quaſi latronem comprehendi (Tanquam ad latronem exiſtis cum gladijs ac fuſtibus comprehendere me? Quotidie apud vos ſedebam docens in Templo, & non me tenuiſtis.) Ipſoque interrogante (Quem quæritis?) corruerunt in terram inimici omnes. Oſculum Iudæ.

Secundo, ſeruum Pontificis percutienti Petro ait (Mitte gladium tuum in vaginam) & ſanauit ſeruum. Serui auriculæ abſciſſio.

Tertio, captus, & à Diſcipulis relictus, ad Annæ domum pertrahitur, vbi à Petro paulo poſt ſecuto, ſemel negatus eſt: & alapam accepit à miniſtro quodam obijciente (Sic reſpondes Pontifici?) Chriſtus capitur & deſeritur.

De Geſtis poſtea in domo Caiphæ. Matth. 26.

PRimo, adducitur ligatus Chriſtus ab Anna in domum Caiphæ, vbi Petrus rurſum eum bis negauit, atque reſpiciente ipſum Domino, (Egreſſus foras fleuit amare.) Ab anna ad Caiphã ductus à Petro negatur.

Secundo, permanſit ligatus tota illa nocte. Nocte manet ligatus.

Tertio, circunſtantes eum ſatellites illudebant, vexabant, & velata facie colaphis cędebãt, inter- Illuditur, & vexatur à ſatellitibus.

interrogantes (Prophetiza nobis Chriſte, quis eſt qui te percuſſit?) ac modis alijs blaſphemabant.

De Chriſti Apud Pilatum accuſatione, Matth. 26. Luc. 23. Marc. 15. & Ioan. 18.

Coram Pilato accuſatur. PRimo, traducitur deinceps ad Pilatum Chriſtus, & coram eo à Iudæis calumnioſe accuſatur (Hunc inuenimus ſubuertentem gentem noſtram, & prohibentem tributa dari Cæſari.)

Cauſam nõ inuenit. Secundo, eo ſemel atque iterum examinato retulit Pilatus (Ego nullam inuenio in eo cauſam.)

Barabbæ poſtponitur. Tertio, Barabbæ latronis, quam Chriſti Ieſu liberationem, malle ſe Iudæi proclamarunt (Non hunc, ſed Barabbam.)

De tranſmiſſo Chriſto ad Herodem. Ibidem Luc. 23.

Ad Herodẽ mittitur. PRimo, tranſmiſit Pilatus Chriſtum ad Herodem, æſtimans quod eſſet Galilæus.

Herodi non reſpondit. Secundo, Herodi poſcenti curioſa, nihil penitus reſpondit, licet à Iudæis valide accuſaretur.

Alba veſte ſpernitur. Tertio, ab Herode cum ſuo exercitu ſpretus fuit, atque veſte alba indutus.

De

De Reuerſione ab Herode ad Pilatum. Mat. 27. Luc. 23. Marc. 15. & Ioan. 19.

PRimo, Chriſtum remiſit ad Pilatum Herodes, & ambo ea ipſa die cum prius inimici eſſent, ſibi inuicem reconciliati ſunt. Remittitur ad Pilatum.

Secundo, Ieſum flagellis cædi iuſſit Pilatus: milites eundem ſpinis coronarunt, atque purpura induerunt, deinde irridentes dicebant (Aue Rex Iudæorum) Et colaphos ſimul impingebant. Flagellatur, ſpinis, & purpura illuditur.

Tertio (Exiuit ergo Ieſus portans coronam ſpineam & purpureum veſtimentum) & Pilatus dicit illis (Ecce homo:) Pontifices vero conclamabant (Crucifige, Crucifige eum.)

De Condemnatione & Crucifixione Ieſu Chriſti. Ioan. 19.

PRimo, ſedens pro tribunali Pilatus Chriſtũ iudicauit, & tradidit crucifigendum, poſteaquam negantes eum Iudæi ſuum Regem eſſe, dixerunt (Non habemus Regem, niſi Cæſarem.) Morti damnatur.

Secundo, baiulauit Chriſtus crucem ſuam, donec ob virium defectum, Simon quidam Cyrenæus illam poſt eum ferre compulſus eſt. Crucem baiulat.

Tertio, inter duos latrones crucifixus fuit aſcripto titulo (Ieſus Nazarenus Rex Iudæorũ.) Inter latrones crucifigitur.

De

De Myſterÿs in Cruce factis. Matth.27. Luc.23. & Ioan.19.

In cruce blaſphematur.

PRimo, blaſphemias pertulit in cruce (Vah qui deſtruis Templum Dei, &c. Deſcende de Cruce.) Et diuiſa ſunt veſtimenta eius.

Septé Chriſti verba.

Secundo, effatus eſt Dominus in Cruce verba ſeptem, Orans videlicet pro crucifigentibus: Latroni parcens: Matrem & Ioannem, ſibi mutuo commendans: Exclamans (Sitio) quando aceto eum potauerunt: & deinde ſe à Patre dicens derelictum, poſtea (Conſummatum eſt) Ac poſtremo (Pater in manus tuas commendo ſpiritum meum.)

Natu. Chriſto morienti compatitur.

Tertio, ſol obſcuratus eſt, ipſo expirante, & petræ ſciſſæ ſunt, aperta quoque monumenta, & velum Templi à ſummo ad infimam vſque partem ſciſſum, & latus lancea cōfoſſum aquam & ſanguinem effudit.

De Myſterio ſepulturæ. Ibidem.

De cruce deponitur.

PRimo, de Cruce ſublatus eſt mortuus Dominus per Ioſeph, atque Nicodemum, in conſpectu ipſo Matris afflictiſſimæ.

Sepelitur.

Secundo, delatum eſt ad ſepulchrum corpus vnctum & incluſum.

Cuſtodia ſepulc.

Tertio, adhibiti ſunt inibi cuſtodes.

De

De Chriſti Reſurrectione & apparitione prima.

PRimum, apparuit Dominus Matri ſuæ, poſtquam reſurrexit, cum dicat Scriptura, quòd apparuit multis. Licet enim nominatim illam non exprimat, id nobis tamen relinquit pro certo, tanquam intellectum habentibus: ne alioqui iure audiamus illud: Adhuc & vos ſine intellectu eſtis? Matri apparet.

De ſecunda apparitione. Marc. 16.

PRimo, ſummo mane ad monumentum profectæ ſunt Maria Magdalenæ, Iacobi, & Salome inter ſe dicentes (Quis reuoluet nobis lapidem ab oſtio monumenti?) Mulieres ad monumentum.

Secundo, viderunt lapidem reuolutum, & Angeli dictum audierunt (Ieſum quæritis Nazarenum Crucifixum. Surrexit, non eſt hic.) Angeli reſponſum.

Tertio, apparuit Mariæ Magdalenæ, quæ alijs digreſſis, iuxta ſepulcrum reſtiterat. Magd. apparuit.

De apparitione tertia. Matth. vlt.

PRimo, redibant à monumento mulieres cum timore ſimul & gaudio ingenti, vt narrarent Diſcipulis, quicquid de Domini Reſurrectione intellexerant. Mulierũ reditus ex monumento.

Secundo, apparens eis in via Chriſtus, ait

(Auete) Et illæ accedentes, ac proſtratæ ad pedes eius, ipſum adorarunt.

Eas affatur. Tertio, affatus eſt illas Dominus (Nolite timere. Ite nuntiate frâtribus meis, vt eant in Galilæam, ibi me videbunt.)

De apparitione quarta. Luc. vlt.

Petrus currit ad monumentum. PRimo, audita Petrus ex mulieribus Chriſti Reſurrectione, cucurrit ad monumentum.

Videt linteamina. Secundo, introgreſſus, ſola vidit linteamina, quibus fuerat inuolutum corpus.

Petro apparet Chriſtus. Tertio, cogitanti ſuper his Petro Chriſtus ſe oſtendit, vnde dicebant Apoſtoli (Surrexit Dominus vere, & apparuit Simoni.)

De apparitione quinta: Ibid.

Euntibus in Emaus apparet. PRimo, duobus Diſcipulis deinceps apparuit cum irent in Emaus, & de ipſo colloquerentur.

Incredulitas redarguitur. Secundo, redarguit eorum incredulitatem, & myſteria Paſſionis, atque Reſurrectionis ipſis expoſuit (O ſtulti & tardi corde ad credendum in omnibus, quæ locuti ſunt Prophetæ. Non ne hæc oportuit pati Chriſtum, & ita intrare in gloriam ſuam?)

Rogatus cũ eis manſit. Tertio, rogatus, cum eis manſit, fractoque ipſis pane diſparuit, qui ſubito in Hieruſalem reuerſi nunciauerunt Apoſtolis, quomodo vidiſſent eum, & in fractione panis agnouiſſent.

De apparitione ſexta. Ioan. 20.

PRimo, Diſcipuli omnes præter Thomam, domi congregati erant propter Iudæorum metum. Diſcip. congregati.

Secundo, ingreſſus ianuis clauſis Chriſtus (Stetit in medio, & dixit eis, pax vobis.) Ianuis clauſis ingreditur.

Tertio, Spiritum ſanctum eis dedit, & ait; (Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, &c.) Dat eis ſpiritum ſanctū

De Apparitione ſeptima. Ibidem.

PRimo, S. Thomas, cum apparitioni prædictæ non interfuiſſet, proteſtatus erat (Niſi videro, &c. non credam.) Thom. incredulitas.

Secundo, poſt dies octo, iterum clauſis ianuis obtulit ſe videndum Chriſtus, & Thomæ dixit, (Infer digitum tuum huc, & vide, &c. & noli eſſe incredulus, ſed fidelis.) Apparet eidem Chriſtus.

Tertio, exclamauit Thomas (Dominus meus & Deus meus.) Cui ſubintulit Chriſtus (Beati qui non viderunt, & crediderunt.) Tho. exclamatio.

De apparitione octaua. Ioan. vlt.

PRimo, palam ſe denuo fecit Chriſtus piſcantibus ſeptem Diſcipulis, qui, cum tota nocte nil cepiſſent, iactum ad mandatum eius rete Septem Diſcipulis apparet.

(Iam non valebant illud trahere præ multitudine piſcium.)

Chriſtus à Diſcipulis agnoſc. Secundo, per id miraculum, agnoſcens eum Ioannes, ait Petro (Dominus eſt) qui cónfeſtim deſiliens in mare, ad Chriſtum acceſſit.

Suas oues commendat. Tertio, dedit eis, vt comederent panem & piſcem. Poſtea Petro an ſe diligeret, ter interrogato, ſuum ouile commendauit (Paſce oues meas.)

De apparitione nona. Marc. vlt.

Ad Thabor Montem. PRimo, ex Domini mandato abeunt Diſcipuli ad montem Thabor.

Eis apparet. Secundo, ijs apparens ille inquit: (Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo, & in terra.)

Mittit ad prædicand. Tertio, mittens eos ad prædicandum per vniuerſum orbem, ſic mandauit: (Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.)

De apparitione decima. 1. Cor. 15.

Apparet pluſquam quingentis. DEinde viſus eſt pluſquam quingentis fratribus ſimul.)

De apparitione vndecima. Ibid.

APparuit deinde Iacobo.

De apparitione duodecima, 1. Cor. 15.

APparuiſſe Chriſtum etiam Ioſepho ab Arimathia, legitur in hagiographis quibuſdam, & veriſimile eſt, atque meditatu pium. Apparuiſſe Ioſepho ab Arimathia legitur.

De apparitione decima tertia. 1. Corinth. 15.

APparuit & beato Paulo poſt Aſcenſionem. (Nouiſſime autem omnium tanquam abortiuo viſus eſt & mihi) inquit ipſe. Apparuit etiam Patribus in limbo, quo ad animam, & poſtquam inde educti ſunt. Apparuit & Paulo.

Denique, reſumpto corpore, apparebat paſſim Diſcipulis, & cum eis crebro verſabatur. Paſſim Diſcipulis apparebat.

De Aſcenſione Chriſti. Act. 1.

PRimo, poſtquam iam per dies quadraginta multoties ſe Chriſtus Diſcipulis ſuis viuum exhibuiſſet (in multis argumentis, &c. loquens eis de regno Dei) miſit eos Hieroſolymam, vt promiſſum ſibi Spiritum ſanctum illic expectarent. Poſt dies quadraginta mittit Hieroſol.

Secundo, eduxit eos ad Olíueti montem. Educit ad montẽ Olíueti.

(Et videntibus illis eleuatus eſt, & nubes ſuſcepit eum ab oculis eorum.)

Eiſdem ſuſpicientibus in cœlum Angeli apparent.

Tertio, ijſdem in cœlum ſuſpicientibus dictum eſt per duos illos viros in veſtibus albis aſſiſtentes, quos Angelos fuiſſe credimus:

(Viri Galilæi, quid ſtatis aſpicientes in cœlum? Hic Ieſus, qui aſſumptus eſt à vobis in cœlum, ſic veniet, quemadmodum vidiſtis eum euntem in cœlum.)

* * *

REGV-

REGVLAE ALIQVOT, AD *motus animæ, quos diuerſi excitant ſpiritus, diſcernendos, vt boni ſolum admittantur, & pellantur mali.*

ADuertendum eſt, quod potiſſimum conueniunt Exercitijs primæ hebdomadæ. Conueniunt præcipue 1. hebdom.

PRima regula eſt, Quod illis, qui facile peccant lethaliter, & peccatum peccato addunt, fere ſolet inimicus noſter illecebras carnis, & ſenſuum delectiones obijcere, vt eos teneat peccatis plenos, ac ſemper cumulum adaugeat. Spiritus vero bonus, è contrario, conſcientiam illorum pungit aſſidue, & per ſynderefis, rationiſque officium è peccando deterret. De his qui facile peccant mortaliter.

SEcunda, Quod alijs hominibus, qui ſe à vitijs, & peccatis purgandos curam ſollicite, & in obſequij diuini ſtudio magis ac magis in dies promouent; immittit ſpiritus malignus moleſtias, ſcrupulos, triſtitias, rationes falſas, & alias id genus perturbationes, quibus profectũ illum impediat. Spiritui autem bono, ex oppoſito, proprium, conſuetumque eſt recte agentibus, animum ac vires addere, conſolari, deuotionis lachrymas ciere, illuſtrare mentem, & tranquillitatem dare, ſublatis obſtaculis omnibus, vt expeditius, alacriuſque per opera bona ſemper vltra tendant. De his qui ſe à peccat. abſtinent.

Spiritũalis conſolatio quando dignoſcitur.

TErtia, quod ſpiritualis proprie conſolatio tunc eſſe noſcitur, quando per internam quandam motionem exardeſcit anima in amorem Creatoris ſui, nec iam creaturam vllam, niſi propter ipſum poteſt diligere. Quando etiam lachrymæ funduntur, amorem illum prouocantes, ſiue ex dolore de peccatis profluant, ſiue ex meditatione Paſſionis Chriſti, ſiue alia ex cauſa qualibet, in Dei cultum, & honorem recte ordinata. Poſtremo, conſolatio quoque dici poteſt, fidei, ſpei, & charitatis quodlibet augmentum. Item lætitia omnis, quę animam ad cœleſtium rerum meditationem, ad ſtudium ſalutis, ad quietem, & pacem cum Domino habendam, ſolet incitare.

Quando ſpiritualis deſolatio.

QVarta, Quod ſpiritualis, è contra deſolatio vocari debet, quæuis animæ obtenebratio, conturbatio, inſtigatio ad res infimas, ſeu terrenas: omnis denique inquietudo, & agitatio, ſiue tẽtatio trahens in diffidentiam de ſalute; & ſpem, charitatemque expellens. Vnde ſe anima triſtari, tepeſcere ac torpere ſentit, & de ipſius Dei Creatoris ſui clementia, prope deſperare. Sicut enim conſolationi opponitur deſolatio, ita etiam quæ ab vtraque oriuntur cogitationes, ſunt inter ſe prorſus oppoſitæ.

Tempore deſolationis nihil deliberandum.

QVinta, quod tempore deſolationis nihil deliberandum, aut innouandum eſt circa propoſitum animi, aut vitæ ſtatum, ſed in eis perſeuerandum, quæ fuerant prius conſtituta,

puta

puta præcedente die, vel hora conſolationis. * *cc
Quemadmodum enim, dum fruitur quis conſolatione illa, quam diximus, non proprio ſuo, ſed boni ſpiritus inſtinctu regitur: ita, obuerſante ſibi deſolatione, agitur à malo ſpiritu, cuius inſtigatione nihil vnquam recte conficitur.

Remedia contra deſolationem.

SExta, Quod tametſi deſolatione affectus homo, priora ſua conſilia minime debet immutare; expediet tamen prouideri, & augeri ea, quæ contra deſolationis impulſum tendunt: qualia ſunt, inſiſtere orationi, cum diſcuſſione ſui, ac pœnitentiæ aliquid aſſumere.

Quid cogitandum tempore deſolationis.

SEptima, Quod quamdiu premimur deſolatione, cogitandum eſt, nos interim relinqui à Domino nobis ipſis, probationis cauſa, vt per naturales quoq. vires, inſultibus inimici noſtri obſiſtamus. Id quod poſſumus haud dubie, * aſſiſtente nobis iugiter præſidio diuino, licet tunc nequaquam ſentiatur, eo quod feruorem priſtinum charitatis Dominus ſubtraxerit, relicta nihilominus gratia, quæ ad bene operandum, & ad conſequendam ſalutem, ſatis eſſe queat. *dd

Iuuat max. patientia.

OCtaua, Quod hominem tentatione pulſatum, mire iuuat patientiæ ſeruandæ ſtudium, vt quæ vexationibus huiuſmodi proprie opponitur, & è diametro reſiſtit. Accerſenda etiam ſpes eſt, & cogitatio adfuturæ breui conſolationis: ſi præſertim per ſanctos conatus in ſexta regula ſignatos, deſolationis impetus frangatur.

Nona,

Tres deſolationis cauſæ.

NOna, Quod cauſæ deſolationis tres ſunt præcipuæ. Prima, quia propter noſtram in ſpiritualibus ſtudijs, ſeu Exercitijs tepiditatem, atque acediam, conſolatione diuina merito priuamur. Secunda, vt probemur quinam ſumus, & quomodo in Dei ſeruitium, & honorem, abſque præſente quodam conſolationum, donorumque ſpiritualium ſtipendio noſmet impendimus. Tertia, vt certi plane ſimus noſtrarum virium non eſſe, vel acquirere, vel retinere feruorem deuotionis, vehementiam amoris, abundantiam lachrymarum, aut aliam quamlibet internam conſolationẽ: ſed omnia hęc gratuita eſſe Dei dona. quæ ſi vendicemus nobis vt propria, ſuperbiæ & vanæ gloriæ crimen, non ſine ſalutis graui periculo, incurſuri ſumus.

Tempore conſolationis quid proſpicien.

DEcima, quod fruenti homini conſolatione, proſpiciendum eſt, quo ſe pacto gerere poterit, deſolatione deinceps occurrente: vt iam inde acrimoniam, & robur animi mature comparet, ad impetum eius reprimendum.

Conſolatione affluente ſe deprim.

VNdecima, vt ille idem, affluente conſolatione ſeipſum deprimat, ac vilifaciat quãtum poteſt, reputando ſecum, quam imbellis, quamque ignauus eſſe apparebit, deſolatione impugnante, niſi per gratiæ & conſolationis diuinæ opem cito ſubleuetur. Contra vero ille, quem deſolatio moleſtat, æſtimare debet cum Dei gratia, ſe poſſe plurimum, facileque aduerſarios ſuos omnes deuicturum eſſe, dummodo in

Dei

Dei virtute collocet ſpem ſuam, & animum ſuum corroboret.

DVodecima, Quod hoſtis noſter, naturam & morem muliebrem refert, quoad imbecillitatem virium, & animi peruicaciam. Nam ſicut fœmina cum viro rixans, ſi hunc conſpexerit, erecto & conſtanti vultu ſibi obſiſtere, abijcit illico animum, ac terga vertit: ſin vero timidum, fugacemque eſſe animaduerterit, in extremam ſurgit audaciam, & in illum ferociter inuadit. Itidem conſueuit dæmon animo & robore plane deſtitui, quoties ſpiritualem athletam corde imperterrito, ac fronte ardua tentationibus videt reluctari. Sin autem trepidet, ad primos impetus ſuſtinendos, & quaſi animum deſpondeat, nulla eſt beſtia ſuper terram inimico illo tunc efferatior, acrior & pertinacior in hominem, vt cum pernicie noſtra, malignæ obſtinatæque mentis ſuæ deſiderium adimpleat.

Quomodo cum hoſte noſtro confligendum.

DEcima tertia, Quod idem inimicus noſter morem inſequitur nequiſſimi cuiuſpiam amatoris, qui puellam honeſtorum parentum filiam, vel vxorem viri alicuius probi volens ſeducere, ſummopere procurat, vt verba, & conſilia ſua occulta ſint: nilque reformidat magis ac ægre fert, quam ſi puella patri ſuo, vel vxor marito illa patefaciat, cum ſciat hoc pacto de votis, & conatibus ſuis actum eſſe. Ad eundem modum obnixe ſatagit diabolus, vt anima quã circumuenire cupit, ac perdere, fraudulentas

Exemplum nequã amatoris in dæmone.

ſuas

ſuas ſuggeſtiones teneat ſecretas. Indignatur vero maxime, & grauiſſime cruciatur, ſi cui vel confeſſionem audienti, vel ſpirituali homini molimina ſua detegantur, à quibus ita excidere ſe funditus intelligit.

Exemplum belli ducis in dæmon.

DEcima quarta, Quod ſolet etiam aduerſarius imitari aliquem belli ducem, qui obſeſſam arcem expugnare, atque depredari cupiens, explorata prius natura, & munitione loci, debiliorem partem aggreditur. Sic nimirum & ille circuit animã, & callide inquirit, quarumnam virtutum præſidijs, moralium ſcilicet, aut theologicarum, ipſa vel munita, vel deſtituta ſit: eaque potiſſimum parte machinis omnibus admotis irruit, ac ſubuertere nos ſperat, quam in nobis minus ceteris firmatam, cuſtoditamque eſſe præuiderit.

REGV-

REGVLAE ALIAE VTILES AD *pleniorem ſpirituum diſcretionem, & ſecundæ hebdomadæ potiſſimum conuenientes.*

PRima eſt, Quod proprium eſt Dei, & Angeli cuiuſque boni, veram infundere ſpiritualem lætitiam animæ, quam mouent, ſublata triſtitia, & perturbatione omni, quam ingeſſit dæmon: cum hic è contrario, ſophiſticis argumentis quibuſdam, veri ſpeciem præſeferentibus, lætitiam illam in anima repertam, oppugnare ſoleat. Vera ſpiritualis lætitia à quo.

SEcunda, Solius eſt Dei, conſolari animam, nulla præcedente conſolationis cauſa, cum ſit hoc proprium Creatoris, ſuam ingredi creaturam, & illam in amorem ſui totam conuertere, trahere, & mutare. Cauſam vero præcedere nullam tunc dicimus, quando nec ſenſibus, nec intellectui, neque voluntati noſtræ quicquam obiectum eſt, quod eiuſmodi conſolationem cauſare ex ſe poſſit. Animæ conſolatio ſolius Dei eſt propria.

TErtia, Quoties præceſſit conſolationis cauſa, auctor eius poteſt exiſtere tam malus Angelus, quam bonus, ſed ad fines tendunt contrarios: bonus quidem, vt anima in boni cognitione, & operatione magis proficiat, malus autem, vt male agat illa, & pereat. Quãdo præceſſit conſolationis cauſa, quis auctor.

QVarta, Id moris eſt ſpiritui maligno, vt in lucis Angelum transfigurans ſeſe, cognitis Mos dæmonis qualis.

gnitis pijs animæ votis, primum obſecundet, mox inde ad peruerſa ſua deſideria illam alliciat. Simulat etenim ab initio bonas ſanctaſque hominis cogitationes ſequi, & fouere; at deinde in occultas fallaciarum ſuarum pedicas paulatim tractum illaqueat.

Sedulo cogitationes excutiendæ.

QVinta, Sedulo & accurate excutiendæ ſunt cogitationes noſtræ, circa principium, medium & finem ſuum. quæ tria ſi recte ſe habeant, Angeli boni argumentum eſt, cogitationes illas ſuggerentis: ſin autem per diſcurſum mentis, aliquid offertur, vel ſequitur, quod ex ſe malum ſit, vel auocet à bono, vel ad minus bonum impellat, quam anima prius quærendo ſequi decreuiſſet; vel animam ipſam defatiget, angat, ac perturbet, ſublata quæ prius aderat, quiete, pace, & tranquillitate; euidens tunc erit indicium, auctorem eſſe cognitionis eiuſmodi, ſpiritum malignum, vt pote vtilitati noſtræ ſemper aduerſantem.

Quando deprehenditur hoſtis, quid facien.

SExta, Quoties contingit, in aliqua ſuggeſtione deprehendi hoſtem ex cauda ſua ſerpentina, id eſt, fine malo, quem ſemper nobis inſinuare ſtudet; tunc plurimum iuuat, reuoluere diſcurſum totum, & notare, quid ab initio prætexuerit bonæ cogitationis, & quomodo præcedentem ſpiritualis guſtus ſuauitatem, animi ſerenitatem ſenſim amouere, ac venenum ſuum infundere tentarit, vt per huiuſmodi experimentum cognitæ illius fraudes, facilius

cilius deinceps caueantur.

SEptima, eorum, qui promouent in bono ſalutis, animis ſe inſinuat vterque ſpiritus diuerſo modo: bonus quidem leniter, placide, ac ſuauiter, ſicut aquæ ſtilla in ſpongiam illabens; malus vero duriter, implacide, & violenter, cum ſtrepitu quodam, ſicut imber decidens in petram: illis autem, qui in dies tendunt in deterius, oppoſitum prorſus vſu venit. Cuius ſane diuerſitatis ratio eſt, quatenus Angelo vtrilibet ſimilis eſt vel diſſimilis animæ ipſius diſpoſitio. Si enim contrariam ſibi eam alteruter ſpiritus inuenerit, cum ſtrepitu & pulſu, qui facile aduerti queat, ei ſe coniungit. Si conformem vero tanquam in propriam & apertam domum ſubit cum quiete. Diuerſitas vtriuſque Spiritus.

OCtaua, Quoties ſine præuia vlla cauſa conſolatio nobis adeſt, quamuis ei, tanquam diuinitus immiſſæ, vt ſupradictum eſt, nihil fallaciæ ſubeſſe poſſit; debemus tamen attente, ac ſollicite diſtinguere præſens conſolationis tempus à proximo ſequente, in quo anima feruet adhuc, & fauoris diuini nuper accepti, ſentit reliquias. Nam poſteriore hoc tempore, frequenter accidit, vt vel ex habitu, diſcurſu, & iudicio proprio, vel ex boni aut mali ſpiritus inſtinctu, aliqua ſentiamus, vel deliberemus, quæ cum ab ipſo Deo, citra medium non emanent, ſolerti indignet diſcuſſione, priuſquam recipiant aſſenſum, vel in opus veniant. Quando eſt cõſolatio ſine præuia cauſa, quid faciendum.

RE-

REGVLAE NONNVLLAE, IN *diſtribuendis eleemoſynis ſeruandæ.*

Quando erogatur in coniunctos quæ ſeruanda.

PRima, Si quid erogare libeat in homines genere, vel amicitia cõiunctos, erga quos ſentitur procliuior affectus; attendendæ erũt regulæ quatuor, quas ex parte circa electiones commemorauimus. Earum itaque prima hæc eſt, vt affectus erga tales meus, recta proueniat ex amore Dei, quem certe amorem debeo ſentire in me, vt radicem eſſe & cauſam cuiuſcunque meæ affectionis erga cognatos, & amicos omnes; ac operam dare, vt in hoc præſenti negotio, præcipua ea ratio eluceſcat.

*e e

Quid ſi quis alter me cõſuleret facien.

SEcunda, Vt * conſiderem, ſi quis alter cui parem mecum ſtatum, ſeu perfectionis gradum optem, me conſulat ſuper negotio iſtiuſmodi, quam ego illi erogationis faciendæ dictaturus ſim rationem. Hac igitur & me vti par eſt.

Quid ſi vitæ exitus inſtaret.

TErtia, Vt cogitem, ſi mihi vitæ nunc exitus inſtaret, quid in hac re egiſſe vellem potiſſimum. Ita ergo agendum in præſentia decernam.

Quid mallem in die iudicij.

QVarta, vt proſpiciam ſimiliter, quid mallem in die iudicij à me fuiſſe ſuper his tranſactum. Id quod & nunc citra dubium præeligam.

Quinta, vt quoties ad perſonas, mihi humano

no aliquo vinculo coniunctas, affectum meum ſentio magis inclinare, regulas quatuor prædictas ſedulo expendam, & iuxta eas examinem affectum, nihil de eleemoſyna, ſeu diſtributione facienda cogitans, donec ab animo, ſi quid non rectum ineſt, remouero. Quid quando ad coniunctos inclinatur.

SExta, quamuis facultates diuino cultui, & vſui eccleſiaſtico dicatæ, citra culpam aſſumi poſſint diſtribuendæ ab eo, qui ad hoc miniſterium ſit vocatus: cum tamen plurimis, in determinanda proprijs ſuis ſumptibus iuſta portione, ſoleat de exceſſu ſcrupulus incidere, operæpretium eſt iuxta regulas ſuperiores, vitæ ſuæ ſtatum recte diſponere. Quid ſeruandum pro rebus Eccl.

SEptima, propter rationes dictas, & alias pleraſque, in adminiſtrandis ijs, quæ ad propriam perſonam, conditionem, domum, aut familiam pertinent; optimum ac ſecuriſſimum eſt vnicuique, diſtributionis curam ſubeunti, vt ſuæ ſubtrahat commoditati quantum poteſt, ac ſeipſum proxime conformet ad exemplar Domini noſtri IESV CHRISTI ſummi Pontificis: quandoquidem in tertio etiam Carthaginenſi Concilio, in quo interfuit ſanctus Auguſtinus, decretum fuit, ſupellectilem Epiſcopi, vilem ac pauperem debere eſſe. Hoc idem in quolibet ſtatu ſeu vitæ genere prouideri conuenit, habita interim ratione perſonarum, & ſtatuum ipſorum, ſicut in matrimonio exemplum præbent S. Ioachimus, & S. Anna, qui diuiſis Optima ratio diſtribuendi.

per annos ſingulos facultatibus ſuis in tres partes, pauperibus vnam erogabant, alteram dicabant in templi, & diuini cultus miniſterium; & tertiam poſtremo neceſſitati ſuę reſeruabant.

QVAEDAM NOTATV DIGNA de ſcrupulis, quos animæ dæmon inijcit, dignoſcendis.

Scrupulus improprie.

PRimum, vulgo ſcrupulum apellant, quando ex proprio liberi arbitrij motu & iudicio, aliquid concludimus peccatum eſſe, cum peccatum non ſit: veluti ſi quis animaduertens ſe crucem, ex paleis humi figuratam, in tranſitu calcaſſe, crimini ſibi vertat. Hoc autem nō ſcrupulus proprie, ſed iudicium potius erroneum vocari debet.

Scrupulus proprie qualis.

SEcundum, ſcrupulus proprie dicendus eſt, quoties poſt calcatam crucem eiuſmodi, vel poſt cogitationem, loquelam, aut operationem aliquam, oboritur nobis extrinſecus, peccati admiſſi ſuſpicio. Et quamuis altera ex parte veniat in mentem, nos minime peccaſſe; ambiguitatem tamen quandam, atque animi perturbationem ſentimus, à dæmone videlicet obtruſam.

Prior ſpecies ſcrup. improprie fugienda.

TErtium, prior ſcrupuli ſpecies, improprie ſic dicti, prorſus abhorrenda eſt vt erroris plena. Poſterior vero, per tempus aliquod (dum præſertim recens eſt vitæ melioris inſtitutio)

animam

animam rebus ſpiritualibus vacantem, non parum iuuat, cum eam mirum in modum purget, atque ab omni peccati ſpecimine abducat, iuxta illud Diui Gregorij: Bonarum mentium eſt, ibi culpam agnoſcere, vbi culpa non eſt.

QVartum, callide obſeruare ſolet inimicus, qualis nam ſit animæ cuiuſuis conſcientia, craſſior ne, an delicatior. Et ſi quam inuenit delicatam, multo quoque delicatiorem efficere nititur, & in extremum quendam redigere anxietatis gradum, vt ſic miſere turbatam, à profectu ſpirituali tandem deijciat. Dæmonis calliditas in conſcientia obſeruanda.

Puta ſi animam nouerit, quæ peccato nulli conſentiat, mortali, ſiue veniali, immo ne vmbram quidem (vt ſic dicamus) voluntarij peccati ſuſtinere queat; tunc, quoniam non poteſt veram peccati rationem illi obijcere, eo ſatagit adducere, vt peccatum ſibi eſſe credat, quod reuera non eſt, cuiuſmodi eſt, de verbo aliquo, vel cogitatiuncula repentina. Craſſam è diuerſo animam, ſeu conſcientiam, reddere craſſiorem ſtudet, vt, quæ negligebat prius venialia peccata, mortalia quoque nunc parum curet, ac in dies minus reſpiciat.

QVintum, vt anima progredi valeat in via ſpirituali, ad illius partis oppoſitum tendat neceſſe eſt, in quam inimicus tentat pertrahere: vt ſi laxiorem iſte conſcientiam facere adnititur, faciat illa ſtrictiorem: aut relaxet contra, ſi dæmon nimium velit reſtringere. Sic Vt nitendũ contra ſcrupulos.

enim continget, vitatis extremæ vtriuſque partis periculis, animam ipſam in medio quodam quieto, & ſecuro ſtatu iugiter manere.

Cum vanagloria pulſatur.

SExta, quotieſcunque homini, dicere, aut agere aliquid volenti, quod ab Eccleſiæ vſu, vel maiorum noſtrorum ſenſu non diſſonat, quodque tendit in Dei gloriam; obuiat extrinſecus ſuggeſtio diſſuadens, ne dicat, aut agat illud propoſitum, adducta vel vanæ gloriæ, vel mali alterius cuiuſuis fucata quadam ratione: Tunc ad Deum eleuanda mens eſt: ſique appareat, ad eius gloriam ſpectare dictum, aut factum eiuſmodi, vel certe contrarium non eſſe, tendendum recta erit aduerſus talem cogitationem, atque obſtrepenti nobis inimico reſpondendum cum diuo Bernardo: Nec propter te cœpi, nec propter te finiam.

RE-

REGVLAE ALIQVOT SERVANDAE *vt cum orthodoxa Eccleſia vere ſentiamus.*

PRima, ſublato proprio omni iudicio, tenendus eſt ſemper paratus, promptuſque animus ad obediendum veræ Chriſti ſponſæ, ac ſanctæ matri noſtræ, quæ eſt orthodoxa, catholica, & hierarchica Eccleſia. Animi prōptitudo.

SEcunda, laudare conuenit ſolitam fieri ſacerdoti confeſſionem peccatorum, & Euchariſtiæ ſacræ ſumptionem annuam vt minimum, cum ſit laudabilius octauo quoque die, aut ſemel ſaltem in menſe quolibet, ſeruatis interim conditionibus debitis, Sacramentum ipſum ſuſcipere. Laus frequētiæ Sacram.

TErtia, commendare Chriſti fidelibus, vt frequenter, ac deuote Miſſæ ſacrum ſeu ſacrificium audiant. Item cantus Eccleſiaſticos, pſalmos, & prolixas preces in templis, vel extra templa recitandas: tempora etiam probare, determinata officijs diuinis, & precationibus quibuſcūq. vt ſunt, quas vocamus horas canonicas. Commendatio ſacrorum, & cantus Eccleſ.

QVarta, laudare plurimum religionum ſtatus, atque cælibatum, ſeu virginitatem matrimonio præferre. Cōmendatio religioſi ſtatus.

QVinta, comprobare vota religioſorum de ſeruanda caſtitate, paupertate, obedientiaque Cōmendatio votor. & perfectionis relig.

tiaque perpetua, cum alijs perfectionis, & ſupererogationis operibus. Vbi obiter notandum eſt, quod cum voti ratio ad ea pertineat, quæ ad perfectionem ducunt vitæ Chriſtianæ: de alijs, quæ ab ipſa perfectione potius auertunt, vt de negotiatione, vel matrimonio, votum nunquam emittendum ſit.

Commendatio reliquiarum, ſtationum, &c.

SExta, laudare præterea reliquias, venerationem, & inuocationem Sanctorum. Item ſtationes, peregrinationeſque pias, indulgentias, iubilæa, candelas in templis accendi ſolitas, & reliqua huiuſmodi pietatis, ac deuotionis noſtræ adminicula.

Commendatio ieiuniorum, & pœnitent.

SEptima, extollere abſtinentiæ ac ieiuniorum vſum, vt quadrageſimæ, quatuor temporum, vigiliarum, ſextæ feriæ, ſabbati, aliorumque pro deuotione ſuſceptorum. Item ſpontaneas afflictiones ſui, quas pœnitentias dicimus, non internas ſolum, ſed etiam externas.

Commendatio Templorũ & imaginum.

OCtaua, laudare inſuper templorum extructiones, atque ornamenta, nec non imagines, tanquam propter id quod repræſentant, iure optimo venerandas.

Commend. præceptorũ Eccleſiaſt.

NOna, confirmare maxime omnia Eccleſiæ præcepta: nec impugnare vllo modo: ſed contra inpugnantes quæſitis vndique rationibus prompte defendere.

Approbatio Patrum, decretorũ, &c.

DEcima, Patrum etiam, ſeu ſuperiorum decreta, mandata, traditiones, ritus, & mores ſtudioſe probare. Licet autem non reperiatur

tur vbique ea, quæ deberet eſſe,morum integritas. ſi quis tamen vel in publica concione,vel in populari commercio, ipſis obloquitur, generat potius damna & ſcandala, quam aliquid afferat remedij, aut vtilitatis, cum nihil aliud ſequatur niſi exaſperatio, & obtrectatio populi aduerſus Principes ac Paſtores ſuos. Temperandũ eſt igitur ab iſto inuectiuarum genere. Veruntamen, ſicut damnoſum eſt, primates ipſos abſentes, apud populũ allatrare,atq. proſcindere: ita rurſus priuatim admonere eos,qui ſi velint,mederi huic malo poſſunt, operæprecium videtur fore.

VNdecima, doctrinam ſacram plurimi facere, tum eam, quæ poſitiua dici ſolet, tum quæ ſcholaſtica. Sicut enim ſanctis Doctoribus antiquis Hieronymo, Auguſtino, Gregorio, & conſimilibus, ſcopus fuit, ad amorem, & cultum Dei amplectendum, animos mouere: ita peculiare eſt B. Thomæ, Bonauenturæ, Magiſtro Sentẽtiarum, & alijs recentioribus Theologis, dogmata ad ſalutem neceſſaria exactius tradere,atque definire, prout conuenit ſuis temporibus, & poſteris, ad errores hæreſum confutandos. Siquidem Doctores huiuſmodi, vt ſunt tempore poſteriores, non ſolum Scripturæ ſacræ intelligentia præditi ſunt, & veterum auctorum iuuantur ſcriptis:ſed etiam cum influxu diuini luminis,conciliorum ſanctionibus,decretis,& varijs Eccleſiæ ſanctæ conſtitutionibus,ad ſalutis noſtræ ſubſidium feliciter vtuntur.

Doctr. ſacr. tum poſitiuę tũ ſcholas. commend.

Vitanda cũ Sanctis comparatio.

DVodecima, culpabilis eſt, ac vitanda hominum, qui adhuc in terris viuunt, (quantumuis laudabilium) comparatio cum Sanctis, & Beatis, dicendo: Iſte eſt doctior ſancto Auguſtino: Ille eſt alter S. Franciſcus: Aequalis eſt Paulo ſanctitate, aut aliqua virtute, non eſt inferior, &c.

Eccl. definitioni prompta ſubmiſſio.

DEcima tertia, denique vt ipſi Eccleſiæ Catholicæ omnino vnanimes, conformeſque ſimus, ſiquid, quod oculis noſtris apparet album, nigrum illa eſſe definierit, debemus itidem, quod nigrum ſit, pronunciare. Indubitate namque credendum eſt, eundem eſſe Domini noſtri IESV Chriſti, & Eccleſiæ orthodoxæ, Sponſæ eius, ſpiritum, per quem gubernamur, ac dirigimur ad ſalutem: neque alium eſſe Deum, qui olim tradidit decalogi præcepta, & qui nunc temporis Eccleſiam hierarchicam inſtruit, atque regit.

Vt de prædeſt. loquendum.

DEcima quarta, aduertendum quoque eſt, quanquam veriſſimum ſit, nemini contingere ſalutem, niſi prædeſtinato; circunſpecte tamen ſuper hoc loquendum eſſe, ne forte gratiam ſeu prædeſtinationem Dei nimis extendentes, liberi arbitrij vires, & operum bonorum merita excludere velle videamur: vel è conuerſo, ne plus æquo hiſce tribuentes, illis interim derogemus.

Vitandum de prædeſt. ſermo frequens.

DEcima quinta, ſimilem ob cauſam frequens de prædeſtinatione ſermo habendus

dus non eſt: ſique incidat nonnunquam, ita temperari decet, vt nulla plebi audienti detur occaſio erroris, ac dicendi, ſi de ſalute mea, vel damnatione iam definitum eſt, ſiue male, ſiue bene agam, aliter euenire non poteſt: vnde ſolent multi opera bona negligere, & alia ſubſidia ſalutis.

DEcima ſexta, accidit etiam non raro, vt ex immodica fidei prædicatione, & laude, adiecta diſtinctione, aut explicatione nulla, anſam arripiat populus, torpeſcendi circa bona quælibet opera, quæ fidem præeunt, aut ſequuntur charitatis nexu efformatam. Caute de fide dicendũ.

DEcima ſeptima, neque itidem, prædicandæ, & inculcandæ gratiæ Dei vſque adeo inſiſtendum fuerit, vt ſerpere inde poſſit auditorum animis læthalis error, negata liberi arbitrij noſtri facultate. De gratia ergo ipſa diffuſe quidem loqui fas eſt, Deo aſpirante, ſed quatenus in gloriam eius vberiorem redundat, idque iuxta modum conuenientem, noſtris præſertim temporibus, tam periculoſis: ne & liberi arbitrij vſus, & operum bonorum efficacia tollatur. Vt de gratia loquendum.

DEcima octaua, quamuis ſumme laudabile ſit atque vtile, ex dilectione pura inſeruire Deo, nihilominus tamen valde commendandus eſt Maieſtatis diuinæ timor. Neque porro is timor ſolum, quem filialem appellamus, qui pius eſt, ac ſanctus maxime: verum etiam alter, ſeruilis dictus. Quippe qui homini vtilis Timores laudabiles.

eſt

eſt admodum, & ſæpenumero neceſſarius, vt à
mortali peccato, quando incidere contingit,
reſurgere prompte ſtudeamus: à quo dum
erimus immunes, atque alieni, fa-
cilius patebit aſcenſus ad ti-
morem illum filialem
Deo penitus ac-
ceptum,
qui nobis cum ipſo Deo
vnionem amoris prę-
ſtat, & conſer-
uat.

Quæ ab alijs impreſſis Exercitiorum exemplis variant, ex vtroque noſtro exemplari manuſcripto: In myſterijs autem vitæ Chriſti, etiam ex editione vulgata, emendata ſunt.

LOCA, QVÆ EX DILIGENTI cum Hiſpanico Authographo collatione adnotata ſunt in hac poſtrema editione.

EA Patrum deputatio, quæ in V. Generali Congregatione pro recognoſcendo Directorio Exercitiorum inſtituta fuit; illud in primis propoſuit, vt antequam liber Exercitiorum denuo imprimeretur, cum Hiſpanico Autographo, qui Romæ ſeruatur, diligenter conferretur, non vt noua quædam verſio fieret, ſed vt loca quædam accommodarentur, quæ in vulgata latina editione ſubobſcura videbantur. Quod cum R. P. N. fieri mandaſſet, facta diligenti collatione, compertum eſt, latinam editionem in paucis ab Autographo diſcrepare. Iis igitur prætermiſſis, quæ parui momenti eſſe videbantur, ea tantum loca adnotari placuit, in quibus ſenſus ſubobſcurus cenſebatur, vel certe clarior hac noua verſione reddi poterat. Quæ omnia cum eſſent a R.P.N. cum Patribus Aſſiſtentibus diligenter examinata, ne vulgata editio, ob reuerentiam, quæ illi merito debetur, mutari videretur, ſatius viſum eſt, ſi in fine Exercitiorum loca omnia, quæ ſunt adnotata, ponerentur ſtellulis quibuſdam ſignata, quæ locis, in quibus facta eſt mutatio, reſponderent, vt facilius, quæ in poſtrema hac

editio.

editione fuerunt accommodata, reperiri à quolibet poſſent. Hic autem labor, vt ſperamus, maiorem quandam lucem afferet ijs, qui Exercitia tractant; omnibuſque Societatis noſtræ hominibus, qui Exercitiorum vſum habere debent frequentiſſimum, non erit iniucundus. Romæ 25. Iunij. M.D.XCVI.

Mandato R. P. N. Generalis.

Iacobus Dominicus Secretarius.

IN ANNOTATIONIBVS viginti, quæ ſunt in principio Exercitiorum.

PAgina 11. *Annotatione quarta in fine, vbi dicitur,* * *a* Expedit nonnunquam ſuccidi hebdomadam. *Senſus erit clarior ſi legatur*, Contrahi hebdomadam.

Pag. 12. *Annotatione octaua vbi dicitur.* * *b* In prioribus duabus hebdomadis. *Lege*. Pro prioribus duabus hebdomadis.

Pag. 13. *Annotatione decima in fine, vbi habetur.* * *c* Atque per Exercitia primæ hebdomadæ comprehenditur. *Lege*. Atque Exercitijs primæ hebdomadæ reſpondet.

Pag. 15. *Annotatio decimaſeptima ita poni debet.* * *d* Decima ſeptima. Perutile eſt, vt qui tradit Exercitia, quamuis inquirere, ac ſcire non intendat proprias alterius cogitationes, & peccata; certior tamen fideliter fiat de varijs agitationibus, & cogitationibus, quas varij ſpiritus immittunt. Perſpecto enim maiori, aut minori eius profectu, nonnulla ſpiritualia Exercitia præſcribere illi poteſt, præſenti animæ neceſſitati opportuna.

In fundamento.

PAg. 21. *Vbi dicitur.* (* *e* Prout libertati arbitrij noſtri ſubiectæ ſunt, & non prohibitæ) *cla-*

rius ex Autographo dicatur. Pro vt liberta-
..rbitrij noſtri permiſſum eſt, & non prohi-
bitum.

Pag. eadem, circa finem fundamenti, vbi habetur. *f Sed conſentaneum eſt ex omnibus ea demum, quæ ad finem, ducunt, eligere, ac deſiderare. *dicatur*. Sed conſentaneum eſt ex omnibus ea demum, quæ ad finem, cuius gratia conditi ſumus, nos ducunt, eligere, ac deſiderare.

In quinto Exercitio primæ hebdomadæ.

PAg. 40. *In primo puncto*. * *g* Et animas igneis quibuſdam corporibus velut ergaſtulis incluſas. *dicatur*. Et animas velut igneis quibuſdam corporibus tanquã ergaſtulis incluſas.

In Additionibus.

PAg. 42. *In prima additione, vbi dicitur*. * *h* Cogitem de hora, qua ſurgendum mihi erit, & de Exercitio faciendo. *Ex Autographo dicatur*. Cogitem de hora, qua ſurgendum mihi erit, Exercitij faciendi puncta breuiter animo retractans.

In meditatione ſecundæ diei in ſecunda hebdomada.

PAg. 53. *In primo puncto*. * *i* Inter quos me
adeſſe

adeſſe ſingam, tanquam pauperculum, eorum vtcunque neceſſitatibus, &c. *Addatur ex Autographo.* Inter quos me adeſſe ſingam, tanquam pauperculum, & ſeruulum indignum, eos ſpectantem, contemplantem, & eorum neceſſitatibus cum reuerentia maxima famulantem.

In quinta Contemplatione.

PAg. 55. *In tertio puncto.* * *K*. Dulcedo animæ diuinis donis, &c. *Legatur.* Dulcedo, diuinitatis, animæ, eiuſque virtutum, ac ceterorum omnium iuxta rationem, &c.

In quinque notandis.

PAg. 56. *In tertio.* * *l* Superaddita circa veſperas vna repetitione, & ſenſuum applicatione ante cœnam. *Ex Autographo.* Superaddita circa veſperas vna repetitione, & poſtea ſenſuum applicatione ante cœnam.

In ſecunda die.

PAg. 58. * *m* Et fuga in Ægyptum. *Additur ex Autographo.* Et fuga eiuſdem veluti exulantis in Ægyptum.

In Præludio poſt Contemplationem tertiæ diei.

PAg. 59. *Quod ibi dicitur de diſtinctione duplicis*

plicis ſtatus, clarius ita ponetur ex Autographo. * *n* Cum ſupra propoſitum fuerit exemplū Chriſti de vitæ genere, quod in mandatorum Dei obſeruatione conſiſtit, dum parentibus ſuis fuiſſe ſubditus memoratur, & primus, ſeu communis ſtatus appellatur. Nunc idem ipſe Dominus formam videtur exhibere alterius, ſeu ſecundi ſtatus, perfectionem Euangelicam afferentis, quando videlicet in templum ſe contulit, &c.

In Meditatione quartæ diei de tribus hominum Claſſibus.

PAg. 63. *In fine primi Præludij.* * *o* Sublato vtcunque noxio affectu rerum, vtpote ſalutis impedimento. *Legatur.* Sublato vtcunque noxio affectu rei partæ, vtpote, &c.

Pag. eadem. In prima Claſſe. * *p* Debitaque adminicula toto vitæ tempore non admouet. *Ex Autographo.* Debitaque adminicula vſque ad horam mortis non admouet.

Pag. 64. In tertia. * *q* Ac interim omnia relinquens integra, &c. *vſque ad finem. Ita ex Autographo verti poteſt clarius.* Ac interim ita ſe gerit, vt qui omnia in affectu reliquerit, enitendo ſcilicet, neque hoc, neque aliud quippiam expetere, niſi quantum diuini obſequij intuitus moueret; ita vt non aliam admittat relinquendæ, aut retinendæ rei acquiſitæ cauſam

præter rationem, ac deſiderium, melius Deo domino noſtro ſeruiendi.

Pag.64. In Notando. * *r* Seruabimus tamen interea, &c. *vſque ad finem. in Autographo ſic habetur.* Atque hoc ipſum optare, petere, & flagitare, ſpectato ſolum obſequio, & gloria diuinæ ipſius bonitatis.

In ſecundo Notando poſt duodecimam Meditationem.

PAg. 66. *Secundo.* * *ſ* Quod inchoanda eſt, &c. *vſque ad finem. Omnis dubitandi ratio tollitur, ſi ita vertatur ex Autographo.* Secundo, quod inchoanda eſt electionum diſcuſſio à contemplatione diſceſſus Chriſti ex Nazareth Iordanem verſus incluſiue, quæ fit quinto die, vt in ſequentibus declaratur.

In modo ſecundo bene eligendi.

PAg.72. *In ſecunda Regula.* * *t* Secunda eſt conſiderare, &c. *vſque ad finem. Clarius ita verti poteſt ex Autographo.* Secunda eſt conſiderare, ſi quis mihi vir antea ignotus, & numquam plane viſus, cui tamen nihil non perfectionis ineſſe cupiam, occurreret dubius ſuper electione huiuſmodi, quid nam ego illi facien-

ciendum, & eligendum ad maiorem Dei gloriam, & maiorem animæ illius perfectionem eſſem conſulturus: quo animaduerſo, id mihi agendum ducam, quod alteri ſuaderem.

In tertia hebdomada.

PAg.75. *In titulo primæ contemplationis.* *u Prima contemplatio fit media nocte, &c. *Addatur ex Autographo.* Prima contemplatio de Chriſti Domini noſtri profectione à Bethania in Hieruſalem, & de geſtis vſque ad vltimam cœnam incluſiue, fit media nocte, & continet orationem præparatoriam.

Pag.76. In quarto puncto. *x Quartum, aduertere quid iam inde, &c. *ita vertendum ex Autographo.* Quartum, Aduertere quid Chriſtus Dominus noſter in humanitate patiatur, aut pati appetat, iuxta punctum, quod meditandum ſuſcipitur: vnde incipiam & ipſe maximo conatu dolorem, mœſtitiam, & fletum mihi excitare. idemque curabo in ſubſequentibus punctis.

In prima Contemplatione quartæ hebdomadæ.

PAg. 84. *In primo Prœludio.* * y Sepulto corpore. *Ex Autographo habetur.* Corpore ab anima ſeparato; *vox enim illa* (ſepulto) *non eſt, neque cohæret cum alijs.*

Pag. 85. *In quarto puncto.* * z Quomodo Chriſti diuinitas paſſionis, & mortis tempore abſcondita. *In Autographo habetur.* Quomodo Chriſti diuinitas, quæ paſſionis tempore videbatur abſcondita, &c.

In Contemplatione ad acquirendum amorem.

PAg. 89. *In tertio puncto. poſt illa verba.* * *a a* Laborantem quodammodo. *addantur hæc ex Autographo.* Vt in cœlis, elementis plantis, fructibus, & animantibus, quatenus dat, &c.

De Conuerſione Magdalenæ.

PAg. 105. *In Autographo non habentur verba illa.* * *b b* Siue Maria Magdalena ſoror Marthæ fuerit, ſiue alia.

In

In quinta Regula de diſcretione ſpirituum.

P*Ag.* 121. *Verba illa.* * c c Quemadmodum enim dum fruitur quis *vſque ad finem. ita commodius verti poſſunt ex Autographo.* Qemadmodum enim in conſolatione bonus ſpiritus nos magis regit, ac dirigit; ita in deſolatione malus, cuius inſtigatione, & conſilijs nihil rectum decernere poſſumus.

In ſeptima Regula de diſcretione ſpirituum.

P*Ag.* 121. *Circa medium.* * d d Aſſiſtente nobis iugiter præſidio diuino, licet tunc nequaquam ſentiatur. *In Autographo ſic habetur.* Aſſiſtente nobis præſidio diuino, quod ſemper manet, licet tunc nequaquam ſentiatur.

In ſecunda Regula pro diſtribuendis Eleemoſynis.

P*Ag.* 128. *Secunda.* * e e Vt conſiderem, &c. *vſque ad finem. Hæc regula in Autographo ſic habetur.* Secunda, Vt conſiderem ſi quis alter eſſet mihi plane ignotus, cui tamen pro

hoc miniſterio, & ipſius ſtatu omnem perfectionis gradum exoptem, quam ego illum in hac diſtributione rationem ſequi vellem ad maiorem Dei gloriam, & animæ ſuæ perfectionem: hac ipſa eadem mihi vtendum eſſe.

LAVS DEO.

BREVIS INDEX MEDITATIONVM, Additionum, & Notandorum, quæ hoc libro continentur.

Confirmatio Exercitiorum Pauli Tertij. pag. 1

Teſtimonia eorum, quibus cenſura Exercitiorum eſt commiſſa. 5

Præfatio ad Lectorem. 7

Annotationes, vt iuuari poſſit & is, qui tradit; & is, qui accipit Exercitia. 9

Prima hebdomada.

Principium, ſeu fundamentum. 20

Examen particulare. 22

Examen generale. 25

Examinis generalis modus. 30

Confeſſionis generalis, & communionis vſus. pag. 30

Primum Exercitium ſecundum tres animæ potentias circa triplex peccatum. 32

Secundum Exercitium, meditatio de peccatis. pag. 36

Tertium Exercitium, repetitio primi & ſecundi cum tribus oolloquijs. 38

Quartum ſimile. 39
Quintum de inferno. 39
Exercitiorum temporis diſtributio. 41
Additiones ad Exercitia melius agenda. 42
De pœnitentia, ſeu afflictione corporis. 44
Notanda alia quatuor. 45

Hebdomada ſecunda.

Contemplatio Regni Chriſti. 47
Primæ diei meditatio prima de Incarnatione. 50
Contemplatio ſecunda de Natiuitate. 52
Tertia, repetitio vtriuſque. 54
Quarta ſimilis. ibid.
Quinta, applicatio ſenſuum ad prædictas. 55
Annotationes quinque. 56
Secundæ diei contemplationes. 58
Tertiæ diei. ibid.
Præludium conſiderationis ſtatuum diuerſorum. 59
Quartæ diei meditatio de duobus vexillis. 60
Eiuſdem diei meditatio de tribus hominum claſſibus. 63
Quintæ diei, ſextæ, ſeptimæ, vſque ad nonam. pag. 65
Decimæ, Vndecimæ, & Duodecimæ. 66
Annotationes tres. ibid.
Tres modi humilitatis. 66
Præludium ad electionem faciendam. 67

Introductio ad eligendarum rerum notitiam. pag. 68
De tempore triplici ad electiones faciendas. 70
Modus prior bonæ electionis faciendæ. 71
Modus poſterior. 72
De emendatione, ſeu reformatione vitæ ſtatus. 73

Tertia hebdomada.

Contemplatio prima, de cœna Domini. 75
Secunda de geſtis poſt cœnam, & in horto. 77
Notanda quatuor. 78
Secunda die. 79
Tertia, & quarta. *ibid.*
Quinta, & ſexta. 80
Septima cum annotationibus. *ibid.*
Regulæ ad victum temperandum. 81

Quarta hebdomada.

Contemplatio prima de Reſurrectione. 84
Annotationes aliquæ. 85
Contemplatio ad amorem ſpiritualem excitandum. 87
Modi tres orandi, primus 90
Secundus. 92
Eius regulæ. 93
Tertius. 94
Eius regulæ. *ibid.*

Vitæ

Vitæ D. N. Ieſu Chriſti Myſteria.

Notandum. 95
De Annunciatione. *ibid.*
De Viſitatione. 96
De Natiuitate. *ibid.*
De Paſtoribus. 97
De Circunciſione. *ibid.*
De tribus Magis. 97
De Purificatione B. Virginis, & pueri Ieſu præſentatione. 98
De fuga in Aegyptum. *ibid.*
De reditu. 99
De Vita Domini ab anno ætatis ſuæ duodecimo vſque ad trigeſimum. *ibid.*
De Aſcenſu in Templum. 100
De Baptiſmo. *ibid.*
De tentatione. 100
De Apoſtolorum vocatione. 101
De primo Chriſti miraculo facto in nuptijs. 102
De fugatis è Templo negotiatoribus prima vice. *ibid.*
De ſermone Chriſti, in monte. *ibid.*
De ſedata Maris tempeſtate. 103
De Ambulatione ſuper aquas. *ibid.*
De miſſis ad prædicandum Apoſtolis. 104
De conuerſione Magdalenæ. *ibid.*
De quinque millium hominum refectione. pag. 105

De

De transfiguratione. 105
De Lazari ſuſcitatione. 106
De cœna apud Bethaniam. ibid.
De die Palmarum. 107
De Prædicatione in Templo. ibid.
De cœna vltima. ibid.
De myſterijs poſt cœnam, & in horto geſtis. pag. 108
De comprehenſione Chriſti, & traductione ad Annam. 109
De geſtis in domo Caiphæ. ibid.
De Chriſti apud Pilatum accuſatione. 110
De tranſmiſſo Chriſto ad Herodem. ibid.
De reuerſione ab Herode ad Pilatum. 111
De condemnatione & Crucifixione Ieſu Chriſti. ibid.
De myſterijs in Cruce factis. 112
De myſterio ſepulturæ. ibid.
De Chriſti Reſurrectione, & apparitione prima. 113
De apparitione ſecunda. ibid.
De apparitione tertia. 113
De apparitione quarta. 114
De apparitione quinta. ibid.
De apparitione ſexta. 115
De apparitione ſeptima. ibid.
De apparitione octaua. 115
De apparitione nona. 116
De apparitione decima. ibid.
De apparitione vndecima, duodecima, & de-

cima tertia. 117
De Aſcenſione. ibid.
Regulæ ad motus animæ diſcernendos. 119
Regulæ vtiles ad pleniorem ſpirituum diſcretionem. 125
Regulæ in diſtribuendis eleemoſynis. 128
De ſcrupulis dignoſcendis. 130
Regulæ ſeruandæ, vt cum Eccleſia ſentiamus. 133
Loca adnotata in poſtrema editione ex collatione cum Hiſpanico Autographo. 140

FINIS.

French

AC9PH 1583987
02-11269